

วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Social Sciences

Mahamakut Buddhist University

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2565)

Vol 5 No.1 (January-June 2022)

❁ วัตถุประสงค์

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้าน รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบาย สาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา การศึกษา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่าง น้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของ บุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่าง การพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน บทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกอง บรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ เป็นราย 6 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

เจ้าของ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 248 หมู่ที่ 1 ถนนศาลายา - นครชัยศรี
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทร 02-444-6000 ต่อ 1147
E-mail : journalpoliticalsciencembu@gmail.com

ที่ปรึกษา

พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระเทพศากยวงศ์บัณฑิต, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมงคลธรรมวิธาน, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาฉัตรชัย สุธตตชโย, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, ดร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการบริหาร

พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, ศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. อธิภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชธร ตูทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย คำเนิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิพงษ์ บัวชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พระมหาจำนงค์ ผมไผ่, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ธีรดนัย กัปโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ภูษิต ปลัณรัมย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.เรียงดาว ทวะชาลี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ประจวบ ประเสริฐสังข์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.เกษภา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตนมงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.จักรี ศรีจารุเมธญาณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฤติกา ชนะกุล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูธรรมศุท

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาณรงค์ศักดิ์ วิริยธโร,ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตนมงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อาจารย์ ธนชัย สามล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นางสาวณัฐฐา แจ่มอักษร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

ดร.เกษฎา ผาทอง

โทร.061-0186156, Line ID: Ketsada11

e-mail: ketsada.iadp@gmail.com

พระครูธรรมศุท

โทร.09-35549591, Line ID: 0935549591

e-mail: Suttipod555@gmail.com

นางสาวอริชา เอี่ยมวิสัย

โทร.0969703934 Line ID: ati22ticha

Email : lek22nunti@gmail.com

ฝ่ายกฎหมาย

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พิศุจน์อักษร

รศ.ดร.ปราณีต ม่วงนวล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระยา

ออกแบบปก

นายสุริยาทิศ โพธิ์ประสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

จัดรูปเล่ม

นายกรวิชญ์ คขวางค์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2565 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เนื้อหาสาระของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่หลากหลาย มีจำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 10 เรื่อง เป็นบทความวิจัย จำนวน 7 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง วารสารผ่านการประเมินคุณภาพวารสารใหม่เข้าสู่จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้วารสารจัดอยู่กลุ่มที่ 2 ระยะเวลาการรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2567 และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิต ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

พระมหาอรุณ ปญญารุโณ

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ก)
สารบัญ	(จ)

บทความวิจัย : Research Article

การใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ ยโสธร	1
THE TEACHING METHODS, ACTIVE LEARNING MODELS (ACTIVE LEARNING) P.I.L. MODEL IN TEACHING AND LEARNING THAI LANGUAGE COURSE ON LANGUAGE AND COMMUNICATION OF 1ST YEAR STUDENTS OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY YASOTHON BUDDHIST COLLEGE	
พระมหานพรัตน์ ขนุดิธมโม, วิชาชนม์ เทศธรรม และ พีรพงษ์ แสนลิ่ง	
การพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง: กรณีศึกษา คณะ สังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร	24
A DEVELOPMENT OF AUTHENTIC ASSESSMENT MODEL : A CASE STUDY OF FACULTY OF SOCIAL SCIENCE YASOTHON BUDDHIST COLLAGE	
ณัฐพล จินดารัมย์ และธมกร ทยาประศาสน์	
การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	46
AN APPLICATION OF SANGKHAHAWATTHUDHAM IN WAY OF LIFE OF PEOPLE, WAT PRADU SUB-DISTRICT, MUANG DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE	
พศวีร์ พงษ์พิชิต, พระครูสิริธรรมาภิรัต, ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี, พระครูธีรธรรมานุกูต และ ประณพชญ์ จิตรจำนงค์	

การพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ในเขตพื้นที่ อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี 66

THE DEVELOPMENT OF ECCLESIASTICS ACCORDING TO APARIHANIYADHAMMA
PRINCIPLE OF SONGKHLA IN THE AREA OF PANOM DISTRICT, SURAT THANI
PROVINCE

พระณัฐวุฒิ ธมมวีโร (แดงรอด), พระครูสิริธรรมภาวิรัต, ปณณพงค์ วงศ์ณาศรี,

พระครูธีรธรรมานุยุต และ ประณพชญ์ จิตร์จำนงค์

การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาม กุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ ธานี 84

DECISION-MAKING TO FURTHER STUDY AT A HIGHER EDUCATION LEVEL OF
STUDENTS AT MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY, SRITHAMMASOKKKARAJ
CAMPUS, SURAT THANI COORDINATION CENTER

ปณณพงค์ วงศ์ณาศรี, พระครูธีรธรรมานุยุต, ประณพชญ์ จิตร์จำนงค์ และ จิราภรณ์ ชูชำนาญ

การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี 103

THE PROMOTION OF ETHICS WITH TRI-SIKKHA TO PERSONEL IN MUANG SURAT
THANI SCHOOL

จิราภรณ์ ชูชำนาญ, พระครูสิริธรรมภาวิรัต, ปณณพงค์ วงศ์ณาศรี, พระครูธีรธรรมานุยุต และ
ประณพชญ์ จิตร์จำนงค์

คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดอาวูตวิกลิตาราม ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 124

QUALITY OF LIFE AMONG PALI STUDENS OF PHRA PARIYATTIDHAMMA
WATAWUTWIKASITARAM SCHOOL IN THE COVID-19 PANDEMIC

ธนะชัย สามล

บทความวิชาการ : Academic Article

- การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน** 140
POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT
พระครูธรรมดุต (สุทธิพนธ์ สุทธิวงโน), พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ (คำมาก),
ชาตรี สุขสบาย, สุพัตรา สันติรุ่งโรจน์ และ เกษฎา ผาทอง
- ศีลและทฤษฎีในพรหมชาลสูตรเพื่อชีวิตที่ดีงาม** 159
PRECEPTS AND VIEWS IN THE BRAHMAJAL SUTRA FOR A GOOD LIFE
พระสุวัจน์ สุนิจิตโต (สายสุวรรณ), วิระยา พิมพ์พันธ์, พระมหาพงศ์ทราทิพย์ สุธีโร,
พระครูปริยัติสาธิต, และ พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร
- บทบาทพระสงฆ์ด้านการพัฒนาชุมชนและสังคม** 175
Roles of monks in community and social development
พระเด่นชัย ยโสธโร (สุขพิพัฒน์), พระศิลาศักดิ์ สุเมโธ และ วิมลพร สุวรรณแสนทวี
- คำแนะนำสำหรับผู้เขียน** 187

การใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L.
Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับ
การสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร*

THE TEACHING METHODS, ACTIVE LEARNING MODELS (ACTIVE
LEARNING) P.I.L. MODEL IN TEACHING AND LEARNING THAI
LANGUAGE COURSE ON LANGUAGE AND COMMUNICATION OF 1ST
YEAR STUDENTS OF MAHAMAKUT
BUDDHIST UNIVERSITY YASOTHON BUDDHIST COLLEGE

พระมหานพรัตน์ ขนติธมโม

Phramaha Nopparat Khantidhammo

วิภาชน์ เทศธรรม

Wipat Thattham

พีรพงษ์ แสนสิง

Pirapong Saensing

พระครูธีรธรรมานุยุต

Phrakhruterathannayut

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

E-mail: lekpunnapong16@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา
ภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

*

Received 2 January 2022; Revised 20 April 2022; Accepted 20 May 2022

วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ โดยใช่วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช่วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกรายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร 3) ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช่วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนของของคณะศึกษาศาสตร์ศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย และ 4) นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช่วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกรายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสารของคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทยไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย โดยใช้กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย จำนวน 30 รูป/คน

ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช่วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผลการทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 13.80$) ผลการทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 27.06$) เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบพัฒนาการโดยใช้ Independent Sample t-test พบว่ามีสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แบบประเมินรูปแบบการประเมินตามสภาพจริงและการประเมินความพึงพอใจเป็นแบบประเมินเพื่อให้นักศึกษาได้พิจารณาถึงระดับความรู้สึกและระดับการปฏิบัติในการรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก โดยผู้วิจัยได้ให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 5 คน และนักศึกษากลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน รวม 20 คน อภิปรายผลได้ดังนี้ 1) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ($\mu = 3.50$) 2) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\mu = 4.12$) 3) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ($\mu = 3.62$) 4) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านพุทธิพิสัย มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\mu = 4.20$) 5) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านเจตพิสัย มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\mu = 4.12$) และ 6) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้าน

ทักษะ มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\mu = 4.00$) ตามลำดับ ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการ
รูปแบบการเรียนเชิงรุกมีในระดับปานกลาง ($\mu = 3.92$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการเรียน
เชิงรุกมีความเหมาะสมในด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านพุทธิพิสัย
ด้านเจตพิสัย และด้านทักษะพิสัย เป็นต้น ซึ่งได้สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามทฤษฎีของ
Bloom (Bloom's Taxonomy) และรูปแบบการเรียนเชิงรุกมีความเหมาะสม สามารถนำไป
ประยุกต์ใช้ในการเรียน

คำสำคัญ: วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก, ภาษากับการสื่อสาร

Abstract

This research were aim to 1) compare the learning achievement of the Thai language course with communication. 1st year student of mahamakut buddhisti university yasothon buddist college by using teaching methods, proactive learning styles and traditional teaching-learning management styles. 2) to study the satisfaction of the first year students of mahamakut buddhist university yasothon buddist college towards learning management by using teaching methods, proactive learning styles in Thai language course on language and communication. 3) to study the learning management model by using the teaching method, the proactive learning model that is suitable for the teaching and learning management of the faculty of education. department of teaching thai Language. and 4) to apply the learning management model by using the teaching method, the proactive learning model of the thai language course on language and communication of the faculty of education. teaching thai language to apply in teaching and learning management of the university. by using the research target group of 30 person.

The results showed that The mean of the learning achievement scores using the teaching method, the proactive learning model in teaching and learning management. Thai language course on language and communication For first year students, the pre-study test result was mean ($\mu= 13.80$), and the post-study test result was mean ($\mu= 27.06$). When considering the comparison of development using the Independent Sample t-test, it was found that it was higher. before class statistically significant at the .05 level. The actual assessment model and satisfaction assessment form is an assessment for students to consider their level of feeling and performance in the proactive learning model. The researcher assigned 5 instructors in charge of the program and 15 students in the experimental group, totaling 20 people. The results were discussed as follows: 1) Proactive learning style in the curriculum. with a moderate mean ($\mu= 3.50$) 2) a content proactive learning style. They had a high level mean ($\mu= 4.12$). 3) a proactive learning style in teaching and learning management. with a moderate mean ($\mu= 3.62$) 4) an aggressive learning style in cognitive They had a high level mean ($\mu= 4.20$). They had a high level mean ($\mu= 4.12$) and 6) a skill-based proactive learning style. They had a high level mean ($\mu= 4.00$), respectively. The students' satisfaction towards the proactive learning style was moderate ($\mu= 3.92$), possibly because the proactive learning style was suitable for the curriculum, content, teaching and learning

management. This is in line with Bloom's Taxonomy theory and the proactive learning model is appropriate. can be applied in learning.

Keywords: Teaching Methods of Aggressive Learning, Language and Communication

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพการงาน และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (child center) บนพื้นฐานแห่งความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ และสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 4) ธรรมชาติของภาษาไทยเป็นเรื่องของทักษะ จะแยกเนื้อหาสาระของทักษะแต่ละชั้นปีโดยเด็ดขาดไม่ได้ จำเป็นจะต้องมีกระบวนการฝึกทักษะต่าง ๆ ให้ต่อเนื่องกันไป เนื้อหา เช่น การอ่านและการเขียนสะกดคำ การอ่านจับใจความ การเลือกใช้คำให้ตรงตามความหมาย การเขียนแสดงความรู้สึก ความคิด ประสพการณ์ ความต้องการ จินตนาการ การนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการดำเนินชีวิต จำเป็นต้องสอนทุกชั้นปีในเรื่องของทักษะด้านภาษา และแต่ละชั้นปีจะมีเนื้อหาในการฝึกทักษะที่เพิ่มความซับซ้อนและยากมากขึ้น เช่น จำนวนคำเพิ่มมากขึ้น ประโยคที่ซับซ้อนและซับซ้อนขึ้น เรื่องที่นำมาอ่านยาวขึ้น (กรมวิชาการ, 2544) การสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องฝึกทักษะต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน ทั้งการรับเข้ามาคือ การอ่านและการฟัง กับทักษะการถ่ายทอดออกไปคือการพูด และการเขียน ส่วนประเด็นในด้านการเขียน ถือเป็นทักษะที่ยุ่งยาก ซับซ้อน และถือว่าเป็นทักษะถ่ายทอดที่สำคัญต่อการสื่อสารอย่างยิ่ง

การเรียนการสอนเชิงรุก (active learning) ที่มีจุดเน้นให้ผู้เรียนเป็น “active learner” มากกว่าที่จะเป็น “passive learner” และเมื่อพิจารณาจากการศึกษางานวิจัยของ Sweller (2006) พบว่า การเรียนการสอนเชิงรุก (active learning) ได้มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ในด้านการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจ และการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันส่งเสริมให้ผู้เรียนตื่นตัวต่อการเรียนรู้ การกระตือรือร้นในด้านการรู้คิดมากกว่า กระบวนการจัดการด้านเรียนการสอนเชิงรุกจึงเป็นการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ในประเด็นทางการเรียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสูง ผู้เรียนจะมีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมลงมือกระทำมากกว่าการเรียนที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายนั่งรับความรู้เพียงอย่างเดียว การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียนที่สอนได้ถูกต้องและลึกซึ้ง เกิดความคงทนและถาวร ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานจากกิจกรรมที่จัดขึ้นในการเรียนการสอน ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนเชิงรุกเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งซึ่งมีเทคนิควิธีการที่หลากหลายซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็น “active learner” โดยผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนมากกว่าจะเป็นผู้บรรยายหรือสอนเองทั้งหมด ผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้แลกเปลี่ยนความรู้และสร้างความรู้ด้วยตัวเองถือเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนต้องมี ซึ่งตอบสนองต่อทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ช่วยให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการ พัฒนาวิสัยทัศน์การเรียนรู้โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการพิเศษและความรู้เท่าทันด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก เรื่อง ภาษากับการสื่อสารเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ผู้วิจัย

จึงวางแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษากับการสื่อสารโดยเป็นรูปแบบการสอนเชิงรุก ตามแนวทาง P.I.L. Model ซึ่งก็คือลำดับขั้นเป้าหมายของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเริ่มจากขั้นที่ 1 คือ P (plan) เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ช่วงแรกเพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวางแผนขั้นที่ 2 คือ I (integration) เพื่อให้ผู้เรียนสานต่อจาก P (plan) วางแผนแล้วนำเอากระบวนการวางแผนดังกล่าวมาใช้ในการบูรณาการความรู้ของสหวิทยาการในการจัดการเรียนรู้ขั้นที่ 3 คือ L (life skills) เมื่อผู้เรียนสามารถวางแผนได้แล้วบูรณาการสหวิทยาการได้แล้วผู้เรียนจะต้องสามารถนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้ความรู้และช่วยเหลือบุคคลในชุมชนได้นั้นคือผู้เรียนจะต้องมีทักษะชีวิตเพื่อให้สอดคล้องและเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายนั้นคือ P.I.L. Model ซึ่งผู้วิจัยมีความคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ พร้อมกับเรียนรู้อย่างสนุกสนาน เรียนรู้ร่วมกัน เป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความรู้ช่วยกันภายในกลุ่มของนักเรียนและเกิดความคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษากับการสื่อสาร นำความรู้สามารถที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน วางแผน (plan) บูรณาการความรู้ (integration) สู่ทักษะชีวิต (life skills) ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของวิชาภาษากับการสื่อสาร และช่วยให้นักเรียนมีคุณสมบัติแห่งบุคคลในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาภูมิภุมาราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (active learning) P.I.L. Model กับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาภูมิภุมาราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนเชิงรุก (active learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร

3. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

4. เพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสารของคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทยไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายและการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษาในการศึกษาเป็นพระนักศึกษา/นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 15 รูป/คน และกำลังศึกษาอยู่ในสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง จำนวนทั้งหมด 15 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 30 รูป/คน ซึ่งรายวิชานี้ได้จัดให้นักศึกษาได้เรียนรวมกันทุกสาขาวิชา ทั้งนี้เพราะเป็นวิชาพื้นฐาน

แผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียววัดก่อน-หลัง การทดลอง (one-group pretest-posttest design) ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แบบแผนการทดลอง

		T ₁	X	T ₂
X	คือ	การสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบเชิงรุก		
T ₁	คือ	แบบทดสอบก่อนเรียน ทำการทดสอบก่อนที่จะใช้ชุดการสอนแบบเชิงรุก		
T ₂	คือ	แบบทดสอบหลังเรียน ทำการทดสอบหลังจากที่ใช้ชุดการสอนแบบเชิงรุก		

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยชุดเอกสารประกอบการสอน เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1. ประเภทของเครื่องมือ

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการประเมินการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model

(1) แบบการประเมินการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model โดยใช้เอกสารชุดที่ 1 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

(2) แบบการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงสำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย โดยใช้เอกสารชุดที่ 2 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

2. ขั้นตอนระเบียบวิธีวิทยาการศึกษา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model

(1) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสาร (ก่อนเรียน) โดยใช้เอกสารชุดที่ 3 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (สำหรับนักศึกษา)

(2) แบบวัดความสนใจในการเรียน (ขณะเรียน) โดยใช้เอกสารชุดที่ 5 แบบประเมินทักษะด้านการเรียนรู้ (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

(3) แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรายบุคคล (ขณะเรียน) โดยใช้เอกสารชุดที่ 2 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

(4) แบบบันทึกการตรวจงาน (ขณะเรียน) เอกสารชุดที่ 4 แบบบันทึกการตรวจงาน การศึกษาด้านเรียนการสอน (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

(5) ใบงาน (ขณะเรียน) เอกสารชุดที่ 4 แบบบันทึกการตรวจงานการศึกษาด้านเรียน การสอน (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

(6) แบบประเมินทักษะกระบวนการด้านการเรียนการสอน โดยใช้เอกสารชุดที่ 2 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (ขณะเรียน) (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

(7) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสาร (หลังเรียน) โดยใช้เอกสารชุดที่ 3 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนเชิงรุก (สำหรับนักศึกษา)

กระบวนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. การสร้างชุดการสอน

การสร้างชุดการสอน ผู้วิจัยได้สร้างเอกสารประกอบการสอนรายวิชา ภาษากับการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ใน 8 บทเรียน ดังนี้

บทที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสาร

บทที่ 2 ภาษาและวิวัฒนาการของการสื่อสาร

บทที่ 3 ทักษะการสื่อสาร ฟัง พูด

บทที่ 4 ทักษะการสื่อสาร อ่าน เขียน

บทที่ 5 การพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร

บทที่ 6 เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร

บทที่ 7 การจัดการเรียนการสอนร่วมสมัย

บทที่ 8 วิกฤตภาษาไทยในศตวรรษที่ 21

2. การสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสาร ที่สร้างขึ้นไปนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (specialist) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา ความเชื่อมั่น (reliability) และความเที่ยงตรง (validity) ของเครื่องมือการวิจัยทั้งข้อคำถามเชิงปริมาณและแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน และได้มีผู้เชี่ยวชาญในด้านการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยคือแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ครั้งนี้ จำนวน 5 ท่าน

2.2 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา ความเชื่อมั่น (reliability) และความเที่ยงตรง (validity) จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม

2.3 หลังจากที่ได้ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมแบบสอบถามการวิจัยตามคำแนะนำแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

2.4 หลังจากที่ได้แบบสอบถามการวิจัยที่มีความสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษาวิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ จำนวน 30 ชุด ทั้งนี้ เพราะวิทยาลัยดังกล่าวมีบริบททางการศึกษาและบริบททางกายภาพที่ใกล้เคียงกัน เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) และความเที่ยงตรง (validity) ของแบบสอบถามก่อนลงพื้นที่จริง

2.5 นำแบบสอบถาม (จำนวน 30 ชุด มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) และความเที่ยงตรง (validity) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (package software) แล้วไปนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอนุมัติก่อนแจกแบบสอบถามจริง

2.6 นำแบบสอบถาม ที่ผ่านการอนุมัติจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วไปลงพื้นที่เพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างตามระเบียบวิธีวิจัยต่อไป

วิธีดำเนินการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

- 1) ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนทั้ง 30 รูป/คน ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสารที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ
- 2) ดำเนินการสอน ผู้วิจัยทำการสอนด้วยโดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model
- 3) เมื่อเสร็จสิ้นการสอนตามกำหนดแล้ว ทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสารหลังเรียนพร้อมกัน
- 4) วิเคราะห์ผลการสอบทั้ง 2 ครั้ง (ก่อนเรียน-หลังเรียน)
- 5) การอภิปรายผลแบบประเมินรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)
- 6) การอภิปรายผลแบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)
- 7) การอภิปรายผลแบบประเมินรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (สำหรับนักศึกษา)
- 8) การอภิปรายผลแบบบันทึกการตรวจงานการศึกษาด้านเรียนการสอน (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)
- 9) การอภิปรายผลแบบประเมินทักษะด้านการเรียนรู้ (สำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย)

10) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติ t-test for independent sample

ผลการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่ใช้ศึกษาในการศึกษาเป็นพระนักศึกษา/นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ ที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 15 รูป/คน และกำลังศึกษาอยู่ในสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง จำนวนทั้งหมด 15 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 30 รูป/คน ซึ่งรายวิชานี้ได้จัดให้นักศึกษาได้เรียนรวมกันทุกสาขาวิชา ทั้งนี้เพราะเป็นวิชาพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยดำเนินการตามแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียว วัดก่อนเรียน-วัดหลังเรียน งานวิจัยนี้มีการทดลอง (one-group pretest-posttest design) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model กับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผลการทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 13.80$) ผลการทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 27.06$) เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบพัฒนาการโดยใช้ independent sample t-test พบว่ามีสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้

วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทยเรื่อง ภาษากับการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า แบบประเมินรูปแบบการประเมินตามสภาพจริงและการ ประเมินความพึงพอใจเป็นแบบประเมินเพื่อให้นักศึกษาได้พิจารณาถึงระดับความรู้สึกและ ระดับการปฏิบัติในการรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model ระดับ ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร โดยผู้วิจัยได้ให้ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 5 รูป/คน และนักศึกษากลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน รวม 20 รูป/คน อภิปรายผลได้ดังนี้ (1) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยระดับปาน กลาง ($\mu = 3.50$) (2) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\mu = 4.12$) (3) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ($\mu = 3.62$) (4) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้านพุทธิพิสัย มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\mu = 4.20$) (5) รูปแบบการ เรียนรู้เชิงรุกด้านเจตพิสัย มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\mu = 4.12$) และ (6) รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้าน ทักษะ มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\mu = 4.00$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอน รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการ สอนของของคณะศึกษาศาสตร์สาขาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า วิธีการ สร้างและการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือเอกสารชุดที่ 1 แบบประเมินรูปแบบรูปแบบ การเรียนรู้เชิงรุกนั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสร้างขึ้นโดยคณะผู้วิจัยเองภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจะ ใช้ดุลยพินิจพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย พบว่า (1) ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกและการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับ นักศึกษา มีค่าค่าอัลฟาแสดงความเชื่อมั่นที่ระดับ .851 (2) ความเป็นไปได้ของรูปแบบการ เรียนรู้เชิงรุกและการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา มีค่าอัลฟาแสดงความ เชื่อมั่นที่ระดับ .786 (3) ความเหมาะสมของการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริง แบบเชิงรุก มีค่าค่าอัลฟาแสดงความเชื่อมั่นที่ระดับ .804 (4) ความเป็นไปได้ของการกำหนด

ภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงแบบเชิงรุก มีค่าค่าอัลฟ่าแสดงความเชื่อมั่นที่ระดับ .889 ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นของคำถามแต่ละประเด็นและได้ค่าแห่งความเชื่อมั่นรวมอยู่ระหว่าง 0.7–1.00 นอกจากนี้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นยังได้ผ่านการตรวจสอบเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว จึงได้สรุปว่าแบบสอบถามที่ได้สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 เพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสารของคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย เพื่อตอบโจทย์การวิจัยข้อที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อบกพร่องของชุดเอกสารประกอบการสอนเชิงรุก
- 2) ผู้วิจัยได้ปรับปรุงชุดเอกสารประกอบการสอนเชิงรุกให้มีความสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น
- 3) ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยและจัดทำเป็นรูปเล่ม
- 4) ผู้วิจัยได้รายงานผลการวิจัยต่อสถาบันวิจัยญาณสังวรซึ่งเป็นผู้ให้ทุนการวิจัย
- 5) ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยไปตีพิมพ์เผยแพร่
- 6) ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปี

การศึกษาต่อไป

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model กับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของ

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษากับการสื่อสาร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผลการทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 13.80$) ผลการทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 27.06$) เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบพัฒนาการโดยใช้ independent sample t-test พบว่า มีสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนที่มีประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วย (1) ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกและการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา (2) ความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกและการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา (3) ความเหมาะสมของการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงแบบเชิงรุก และ (4) ความเป็นไปได้ของการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงแบบเชิงรุก เป็นต้น ทั้งนี้ได้สอดคล้องกับแนวคิดการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความจำเป็นต่อการเรียนการสอน หรือการตัดสินผลการเรียน เพราะเป็นการวัดระดับความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลหลังจากที่ได้รับการฝึกฝนโดยอาศัยเครื่องมือประเภทแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ซึ่งเป็นเครื่องมือที่นิยมมากที่สุด การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดของ Bloom (1956) ถือว่าสิ่งใดก็ตามที่มีปริมาณอยู่จริงสิ่งนั้นสามารถวัดได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็อยู่ภายใต้กรอบแนวคิดดังกล่าว ซึ่งผลการวัดจะเป็นประโยชน์ในลักษณะทราบและประเมินระดับความรู้ ทักษะและเจตคติของนักเรียน และระดับความรู้ความสามารถตามแนวคิดของ Bloom มี 6 ระดับ ดังนี้

1) ความจำ คือ สามารถจำเรื่องต่าง ๆ ได้ เช่น คำจำกัดความสูตรต่าง ๆ วิธีการ เช่น นักเรียนสามารถบอกชื่อสารอาหาร 5 ชนิดได้ นักเรียนสามารถบอกชื่อธาตุที่เป็นองค์ประกอบของโปรตีนได้ครบถ้วน

2) ความเข้าใจ คือ สามารถแปลความ ขยายความและสรุปใจความสำคัญได้

3) การนำไปใช้ คือ สามารถนำความรู้ ซึ่งเป็นหลักการ ทฤษฎี ฯลฯ ไปใช้ในสภาพการณ์ที่ต่างออกไปได้

4) การวิเคราะห์ คือ สามารถแยกแยะข้อมูลและปัญหาต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย เช่น วิเคราะห์องค์ประกอบ ความสัมพันธ์ หลักการดำเนินการ

5) การสังเคราะห์ คือ สามารถนำองค์ประกอบหรือส่วนต่าง ๆ เข้ามารวมกันเป็นหมวดหมู่อย่างมีความหมาย

6) การประเมินค่า คือ สามารถพิจารณาและตัดสินจากข้อมูล คุณค่าของหลักการโดยใช้มาตรการที่ผู้อื่นกำหนดไว้หรือตัวเองกำหนดขึ้น

และสอดคล้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดเป็นหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน กล่าวคือหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย หรือเป็นกรอบทิศทางการกำหนดเนื้อหา ทักษะหรือกระบวนการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถบรรลุมาตรฐานที่กำหนด โดยมีกรอบแนวคิดที่สำคัญคือเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ซึ่งองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) ได้กำหนดไว้ ดังนี้

1) Learn to know หมายถึง การเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างอันจะเป็นประโยชน์ต่อไป ได้แก่ การแสวงหาให้ได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการ ต่อยอดความรู้ที่มีอยู่ และรวมทั้ง การสร้างความรู้ขึ้นใหม่

2) Learn to do หมายถึง การลงมือทำหรือการประกอบอาชีพจากความรู้ที่ได้รับจากการศึกษามารวมทั้งเพื่อประกอบอาชีพในการสร้างประโยชน์ให้สังคม

3) Learn to be หมายถึง การรู้จักตัวเองอย่างถ่องแท้ เป็นตัวของตัวเองและพัฒนาศักยภาพให้เต็มศักยภาพ หรือพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพราะทุกคนยังสามารถที่จะดึงเอาความรู้ความสามารถออกมาใช้ประโยชน์ได้อีกถ้าได้รับการส่งเสริมกระตุ้นเพียงพอ

4) Learn to live together หมายถึง การดำเนินชีวิตร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งในการดำเนินชีวิตในชีวิตครอบครัวและชีวิตการทำงาน

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ได้กำหนดคุณธรรม ทักษะและความรู้ที่จำเป็นบนฐานค่านิยมร่วม สู่กรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้ คือ การจัดการศึกษาจะต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนอันเป็นผลที่เกิดจากการจัดการศึกษา การจัดการเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา จนถึงการอุดมศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษามีอิสระในการกำหนดแนวคิด ปรัชญาและวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษาให้เป็นอัตลักษณ์ และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความถนัดของผู้เรียน สอดคล้องกับ ขวัญดาว แจ่มแจ้ง (2558) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาเคมีอินทรีย์และปฏิบัติการ 2” โดยในกระบวนการจัดการเรียนการสอนตลอดรายวิชาเน้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทีมเป็นฐาน ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ วิเคราะห์ สรุปความรู้แลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มแล้วออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน รวมทั้งจัดการเรียนการสอนแบบใช้งานวิจัยเป็นฐานเน้นการปฏิบัติการโดยมีครูเป็นผู้คอยแนะนำ พบว่า ผลการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนจำแนกตามรายการประเมิน โดยผู้เรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนทุกคน ส่วนการประเมินโดยผู้สอนจำแนกตามรายการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม รองลงมาคือผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในเชิงบวก รวมถึงสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนสามารถนำผลงานไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มอื่นได้ สอดคล้องกับ อรุณรสมิ์ บำรุงจิตร (2558) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการทฤษฎีการสร้างความรู้ และแนวคิดการเชื่อมโยงนิยม เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” ผลการศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการทฤษฎีการสร้างความรู้ และแนวคิดการเชื่อมโยงนิยม มีองค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการและเหตุผล (2) ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน (3) หลักการของยุทธศาสตร์ (4) จุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ และ (5) การจัดการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การรู้สารสนเทศ และความรับผิดชอบต่อสังคม หลังทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง และ

สูงกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนด้านความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับไพศาล แผลงทับทอง (2558) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบอุปนัยและนิรนัยที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผล และความสามารถในการสื่อสารด้านการเขียนทางคณิตศาสตร์เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4” ผลการวิจัยพบว่า (1) ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอุปนัยและนิรนัยยังสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ความสามารถในการสื่อสารด้านการเขียนทางคณิตศาสตร์ เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอุปนัยและนิรนัยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ พัชรีย์ สร้อยสกุล (2559) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก” พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มากที่สุด โดยเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยดังนี้ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจและความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.92$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกมีความเหมาะสมในด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านการ

จัดการเรียนการสอน ด้านพุทธิพิสัย ด้านเจตพิสัย และด้านทักษะพิสัย เป็นต้น ซึ่งได้สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามทฤษฎีของ Bloom (Bloom's Taxonomy) ได้แบ่งการเรียนรู้เป็น 6 ระดับดังนี้

- 1) ความรู้ที่เกิดจากความจำ (knowledge) ซึ่งเป็นระดับล่างสุด
- 2) ความเข้าใจ (comprehend)
- 3) การประยุกต์ (application)
- 4) การวิเคราะห์ (analysis) สามารถแก้ปัญหา ตรวจสอบได้
- 5) การสังเคราะห์ (synthesis) สามารถนำส่วนต่าง ๆ มาประกอบเป็นรูปแบบใหม่ได้ให้แตกต่างจากรูปเดิมแล้วเน้นโครงสร้างใหม่

6) การประเมินค่า (evaluation) วัดได้และตัดสินได้ว่าอะไรถูกหรือผิดประกอบ การตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลและเกณฑ์ที่แน่ชัด

สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ 8 ขั้น ของกาเย่ (Gagne)

1) การจูงใจ (motivation phase) การคาดหวังของผู้เรียน/นักเรียนเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้

2) การรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (apprehending Phase) ผู้เรียนจะรับรู้สิ่งที่สอดคล้องกับความตั้งใจ

3) การปรุแต่งสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำ (acquisition Phase) เพื่อให้เกิดระบบความจำในระยะสั้นและระยะยาว

4) ความสามารถในการจำ (retention phase)

5) ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว (recall phase)

6) การนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว (generalization phase)

7) การแสดงออกพฤติกรรมที่เรียนรู้ (performance phase)

8) การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน (feedback phase) ผู้เรียนได้รับทราบผลเร็วจะทำให้มีผลดีและประสิทธิภาพสูง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนของของคณะศึกษาศาสตร์สาขาสหวิทยาการสาขาวิชาภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสร้างและการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ แบบประเมินรูปแบบรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกมี

ประสิทธิภาพ เช่น (1) ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกและการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .851 (2) ความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกและการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา มีเชื่อมั่นที่ระดับ .786 (3) ความเหมาะสมของการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงแบบเชิงรุก มีค่าค่าอัลฟา แสดงความเชื่อมั่นที่ระดับ .804 และ (4) ความเป็นไปได้ของการกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงแบบเชิงรุก มีค่าอัลฟาแสดงความเชื่อมั่นที่ระดับ .889 เป็นต้น ทั้งนี้ได้สอดคล้องกับ ประภาพันธุ์ บุญยัง (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD” ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทำงานด้านวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้และศึกษาเจตคติต่อการทำงาน วิทยาศาสตร์หลังเรียน กลุ่มที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านพระแก้ว ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขละ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 ใช้เวลาในการทดลอง 16 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบวัดทักษะกระบวนการทำงานทาง วิทยาศาสตร์ และแบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า

1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ การเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีประสิทธิภาพ 87.78/86.67

2) นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการ ศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ .01 และนักเรียนมีเจตคติทาง การทำงานด้านวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดี สอดคล้องกับ พาวา พงษ์พันธุ์ (2559) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงความ รู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2” ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่

พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ดังแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาของดีนส์ (Dienes) 2) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ขั้นตอนการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีค่าความเหมาะสม (IOC) ตามเกณฑ์ที่กำหนด 3) ผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงทางจิตวิทยาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงทางจิตวิทยาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงทางจิตวิทยาหลังเรียนสูงกว่า เกณฑ์ 80% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจิตวิทยาหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจิตวิทยาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ 80% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ จิตรลดา คันธะวงศ์ (2559) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาจิตวิทยาเรื่อง “จำนวนเชิงซ้อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่” จำนวน 45 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่องจำนวนเชิงซ้อนของนักเรียนควรเริ่มจากการให้นักเรียนตระหนักถึงความรู้เดิมและเชื่อมโยงสู่เนื้อหาใหม่จากนั้นให้นักเรียนมองความเชื่อมโยงของแต่ละเนื้อหาของจำนวนเชิงซ้อนแสดงแทนในหลายรูปแบบและให้นักเรียนได้ทำโจทย์ปัญหาที่จากง่ายไปสู่โจทย์ที่มีความซับซ้อนขึ้น ทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้ และก็พบว่า เมื่อนักเรียนใช้การแสดงแทนหลากหลายรูปแบบในการทำ ความเข้าใจปัญหา นำไปใช้ในการแก้ปัญหาและตรวจคำตอบได้ทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหา เรื่องจำนวนเชิงซ้อนได้ดีขึ้น ซึ่งผลจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา พบว่า มีนักเรียน ร้อยละ 64.44 ของนักเรียนทั้งหมดที่สามารถผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 เพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) P.I.L. Model รายวิชาภาษาไทยเรื่องภาษากับการสื่อสารของคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย เพื่อตอบโจทย์การวิจัยข้อที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ คือ การรวบรวม

ข้อบกพร่องของชุดเอกสารประกอบการสอนเชิงรุก, การปรับปรุงชุดเอกสารประกอบการสอนเชิงรุกให้มีความสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น, สรุปผลการวิจัยและจัดทำเป็นรูปเล่ม ผู้วิจัยได้รายงานผลการวิจัยต่อสถาบันวิจัยญาณสังวรซึ่งเป็นผู้ให้ทุนการวิจัย, นำผลการวิจัยไปตีพิมพ์เผยแพร่ และผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปีการศึกษาต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการทดลองสอนโดยการประยุกต์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนหรือเรียนรู้เชิงรุกในเรื่องอื่น ๆ วิชาอื่น ๆ และในระดับชั้นอื่น ๆ ที่นักศึกษามีปัญหาการเรียน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ ที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการศึกษาเชิงรุก เช่น เจตคติ ความพึงพอใจ และการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญดาว แจ่มแจ้ง. (2558). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาเคมีอินทรีย์และปฏิบัติการ. ใน รายงานวิจัยพัฒนาการเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- จิตรลดา คันธะวงศ์. (2559). การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เรื่องจำนวนเชิงซ้อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประภาพันท์ บุญยัง (2558) การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD. วารสารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร. 18(4), 223-237.

- พาวา พงษ์พันธุ์. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัชรี สร้อยสกุล. (2559). การศึกษาการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพศาล แผลงทับทอง. (2558). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบอุปนัยและนิรนัยที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและความสามารถในการสื่อสารด้านการเขียนทางคณิตศาสตร์เรื่อง ทฤษฎีจำนวนเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการสอนคณิตศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง 2552-2561. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อรุณรัสมิ์ บำรุงจิต. (2558). การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการทฤษฎีการสร้างความรู้และแนวคิดการเชื่อมโยงนิยม เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- Bloom, B. S. (1956). Taxonomy of educational objectives, handbook I: The cognitive domain. New York: David McKay Co Inc.
- Sweller, J. (2006). The worked example effect and human cognition: Learning and Instruction. New Jersey: Educational Technologies.

การพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

: กรณีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร*

A DEVELOPMENT OF AUTHENTIC ASSESSMENT MODEL

: A CASE STUDY OF FACULTY OF SOCIAL SCIENCE

YASOTHON BUDDIST COLLEGE

ณัฐพล จินดารัมย์

Natapol Jindaram

ธมกร ทยาประศาสน์

Thamakorn Thayaprasat

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Email: lekpunnapong16@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้และรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 2) ศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 3) พัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร และ 4) นำรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 131 รูป/คน ผลการศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้และรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงและการองค์ความรู้และรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง พบว่า รูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้

* Received 15 January 2022; Revised 12 April 2022; Accepted 22 May 2022

ตามสภาพจริง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบ พบว่า ขั้นตอนที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ การกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินผลการปฏิบัติภาระงานตามสภาพจริง, การศึกษาของหลักสูตรและกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา, การกำหนดลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง, การกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริง, และการสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะ กระบวนการและความสนใจของนักศึกษา ตามลำดับ ศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเท่ากับ 84.67/85.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) คือ (1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชารัฐศาสตร์เบื้องต้นของนักศึกษาก่อนเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.65 และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.10 (2) ด้านทักษะกระบวนการทางรัฐศาสตร์ นักศึกษาที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการประเมินตามสภาพจริงมีพัฒนาการด้านทักษะกระบวนการทางรัฐศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการประเมินครั้งที่ 3 นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางรัฐศาสตร์ ดีกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ส่วนครั้งที่ 2 กับ ครั้งที่ 1 ไม่พบความแตกต่างกัน (3) ด้านความสนใจในการเรียนด้านรัฐศาสตร์ ความสนใจในการเรียนสาขาวิชารัฐศาสตร์ของนักศึกษาก่อนเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 81.72 และหลังเรียนอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 109.70 ตามลำดับ นักศึกษามีความสนใจในการเรียนสาขาวิชารัฐศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลการประเมินพฤติกรรมการณ์เรียนรายบุคคลในการเรียนทั้ง 3 ครั้ง นักศึกษามีพฤติกรรมการณ์การเรียนในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย (μ) ระหว่าง 12.85–13.92 จากนั้นผู้วิจัยได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (μ) ทั้ง 3 ครั้ง พฤติกรรมการณ์เรียนรายบุคคลของนักศึกษาทั้ง 3 ครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

Abstract

This research aim to study 1) the body of knowledge and the model of evaluating learning according to actual conditions. 2) to study the efficiency and effectiveness of the real-world learning assessment. 3) to develop a model for evaluating learning according to the actual conditions of the faculty of social sciences. department of governance on yasothon Buddhist collage. and 4) to apply the learning assessment model according to the actual conditions of the faculty of social sciences. department of governance to apply in the teaching and learning management of the university. this research used a total sample of 131 people. The results of the knowledge study and the model for evaluating the actual learning and the body of knowledge and the model for evaluating the actual learning were found that a model for evaluating real-world learning outcomes is appropriate at the highest level when considering each step of the model, it was found that the most appropriate step was to define methods and criteria for learning evaluation. Implementation of learning activities and evaluating the performance of the workload according to real conditions, study of the course and set the goals that students want to achieve, determining the characteristics of teaching and learning activities that promote real-world learning, assignment of learning tasks according to actual conditions, and summarizing the students' academic achievement, skills, processes and interests, respectively.

studied the efficiency and effectiveness of the evaluation of learning according to the actual conditions. the results of the research found that The efficiency of the actual learning assessment in terms of learning achievement was 84.67/85.50, which was higher than the set criteria (80/80), which was (1) The student's pre-learning achievement in Political Science was lower than the minimum criteria. with an average of 6.65 and after studying at a very good level with an average of 17.10 (2) Political science process skills The students who were taught using the actual assessment model showed a statistically significant difference in political science process skills at the .05 level. By the third assessment, the students had political process skills. better than the 1st and 2nd time. The 2nd time and the 1st time were not different. (3) interest in studying political science The pre-student's interest in studying political science was at a moderate level, with an average (μ) of 81.72, and after school was at a high level. The mean (μ) was 109.70, respectively. The students' interest in studying Political Science was significantly higher than before at the .01 level. The results of the assessment of individual learning behavior in all 3 classes showed that the students' learning behaviors were at a good level. with a mean between (μ) 12.85–13.92. The researcher then compared the mean (μ) for all 3 sessions. The individual learning behaviors of the students for all 3 sessions were significantly different at the .05 level.

Keywords: Model Development, Real-life Assessment of Learning

บทนำ

สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและในยุคปัจจุบันสังคมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก นักคิดในแวดวงต่าง ๆ ของโลกและไทยต่างก็ได้พากันให้ความสนใจกับสภาพทางสังคมเป็นอย่างยิ่ง นักคิดทั้งหลายเรียกสังคมของมนุษยชาติในอนาคตในชื่อที่แตกต่างกันซึ่ง Alvin Toffler, (2538) เรียกว่า “The Third Wave” โดยมีมองว่าการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะของ “การเปลี่ยนแปลงทั้งโลก” (Global) ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา เป็นต้น โดยมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาเป็นตัวขับเคลื่อน ในขณะที่ Eric Schmidt & Jared Cohen, (2014) เรียกโลกยุคนี้ว่า “The New Digital Age” นอกจากนี้แล้ว ยังถูกเรียกในชื่ออื่น ๆ อีก เช่น “สังคมในยุคโลกไร้พรมแดน” หรือสังคมยุคโลกาภิวัตน์หรือที่เรียกกันว่า “Globalization” ซึ่ง สุวิทย์ เมษินทรีย์ (ขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) เรียกสถานการณ์นี้ว่า “เป็นยุคหลังสังคมฐานความรู้” หรือ “Post Knowledge-Based Society” (อ้างถึงใน อดุลย์ ศรีวังคุณ, 2557) ซึ่งเป็นโลกที่เน้นเรื่องกัลยาณมิตร มีการเปลี่ยนรูปแบบของคนจากต่างคนต่างปิด (Closed) ไปสู่ต่างคนต่างเปิด (Opened) เป็นโลกที่ก้าวข้ามสังคมที่เน้นการแข่งขันไปสู่การร่วมสร้างสรรค์ เป็นโลกที่ภูมิปัญญาได้พัฒนาก้าวข้ามทรัพยากรสินทางปัญญาสู่ภูมิปัญญามหาชน เช่น ยูทูบ (YouTube) หรือวิกิพีเดีย (Wikipedia) โลกหลังสังคมฐานความรู้ เป็นโลกที่เปลี่ยนวิถีชีวิตมนุษย์จากการพึ่งพิง ไปสู่ความเป็นอิสระและการพึ่งพาอาศัยกัน

การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีศักยภาพ สามารถปรับตัวได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ การจัดการศึกษาในแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษาและวัฒนธรรมของประเทศจะสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทยได้เป็นอย่างดี แต่จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของกระแสโลกาภิวัตน์และการแข่งขันกับที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย

ๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยฐานแห่งความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ก็จะทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญปัญหานานัปการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) (2540) ได้มีการสรุปทิศทางการศึกษาไทยในอนาคตว่ามีเจตนารมณ์ 2 ประการ คือ การพัฒนาคนและพัฒนาสังคม กล่าวคือการพัฒนาคนไทยเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรม และมีวัฒนธรรมที่ดีในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพที่ดีใน 3 ประเด็น คือ (1) ด้านสังคมคุณภาพ (2) ด้านสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และ (3) ด้านสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน หรือกล่าวได้ว่าหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาก็คือการปฏิรูปการเรียนรู้นั่นเอง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการวัดและการประเมินผลทางการศึกษา โดยได้มีการกำหนดแนวทางและบทบาทของสถานศึกษาไว้ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 26 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540) ดังนี้

“...มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การรวมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อและให้นําผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาประกอบพิจารณาด้วย...”

และเพื่อให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) จึงได้ระบุความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนระดับชั้นเรียนไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ดังนี้

“...การวัดและประเมินผลการเรียนรู้นับเป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าและแสดงถึงความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียน

เกิดการพัฒนารู้อย่างเต็มศักยภาพ สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาจะต้องทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องของทุกฝ่ายถือปฏิบัติรวมกันและนำไปในมาตรฐานเดียวกันสถานศึกษาต้องมียุทธศาสตร์การเรียนรู้ของผู้เรียนของผู้เรียน จากการวัดและประเมินผลทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอกเพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา...”

“...การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมินในระดับของชั้นเรียนคือการมุ่งแสวงหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่/เพียงใด ดังนั้นการวัดและประเมินผลการศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการประเมินความประพฤติพฤติกรรมจากการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงการหรือแฟ้มสะสมงาน ผู้ใช้ผลการประเมินในระดับชั้นเรียนที่สำคัญคือตัวผู้เรียน ผู้สอน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง จำเป็นต้องมีส่วนรวมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการและค้นหาข้อมูลเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้สะท้อนให้เห็นภาพสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทราบถึงระดับความก้าวหน้า ความสำเร็จของตน ครูผู้สอนจะเข้าใจความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน นักเรียนแต่ละกลุ่ม สามารถให้คะแนนหรือจัดกลุ่มผู้เรียน รวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้ ขณะที่พ่อแม่ผู้ปกครองจะได้ทราบถึงระดับความสำเร็จของผู้เรียน สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา...”

จากเหตุผลและความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง กรณีศึกษา : คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร” โดยเน้นศึกษาถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงและการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร พร้อมทั้งการนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเป็นกรอบภาระงานที่มหาวิทยาลัยจะต้องจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและตามนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้และรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
3. เพื่อพัฒนาแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
4. เพื่อนำรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย
ทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนตำบลเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1. ประชากร ได้แก่ ประชากร (Population) ที่ใช้ศึกษาในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นพระนักศึกษาและนักศึกษา (ภาคปกติและภาคนอกเวลา

ราชการ) ที่ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ ยโสธร คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 131 รูป/คน ในครั้งนี้

2. **กลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ที่ใช้ในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย เก็บข้อมูลและทดลองในครั้งนี้เป็นพระนักศึกษานักศึกษาที่ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ภาคการศึกษาที่ 1/2563 จำนวนทั้งสิ้น 131 รูป/คน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เป็นกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด จำนวน 131 รูป/คน ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยสามารถเข้าถึงกลุ่มนักศึกษาได้ทั้งหมด (ภาคปกติ-ภาคพิเศษ) การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 131 รูป/คน ทำการวัดและประเมินโดยวิธีการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และทดสอบหลัง (Post-test) พร้อมทั้งการประมาณค่าอิทธิพล (Estimated Effect

กระบวนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยของกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก (key Informant) โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง
 - 1) แบบการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
 - 2) แบบการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงสำหรับอาจารย์ผู้บรรยาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง
 - 1) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านรัฐศาสตร์
 - 2) แบบทดสอบระหว่างเรียน
 - 3) แบบวัดความสนใจในการเรียนด้านรัฐศาสตร์
 - 4) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรายบุคคล

5) แบบบันทึกการตรวจงาน

6) แบบประเมินทักษะกระบวนการด้านรัฐศาสตร์

3. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นไปนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (Specialist) เพื่อตรวจสอบถึงความตรง (Validity) คือความตรงเชิงโครงสร้าง ความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงเชิงสัมพันธ์ และความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือการวิจัยและได้มีคณะผู้เชี่ยวชาญ (Specialist) ในด้านการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยครั้งนี้ จำนวน 5 ท่าน

4. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบจากคณะผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

5. หลังจากที่ได้ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมแบบสอบถามการวิจัยตามคำแนะนำแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

6. หลังจากที่ได้แบบสอบถามการวิจัยที่มีความสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นักศึกษาวิทยาลัยศาสนศาสตร์ เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 ชุด ทั้งนี้ เพราะมหาวิทยาลัยดังกล่าว เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ซึ่งมีบริบทที่ใกล้เคียงกัน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามก่อนลงพื้นที่จริง

7. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (Package Software) แล้วไปนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอนุมัติก่อนแจกแบบสอบถามจริง

8. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการอนุมัติจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปลงพื้นที่เพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างตามระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย (Research Data Collection) ผู้วิจัยได้มีกระบวนการคือได้จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ ยโสธร เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม/แบบทดสอบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และแบบทดสอบด้วยตนเอง

จำนวน 131 ชุด คณะผู้วิจัยได้ชี้แจงให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ทราบถึงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลตามความเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลการวิจัยตรงตามความเป็นจริง คณะผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและได้รับแบบสอบถาม/แบบทดสอบที่มีเนื้อหาสมบูรณ์คืนกลับมา จำนวน 131 ชุด

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ความรู้และรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อองค์ความรู้และรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

ผลการศึกษาองค์ความรู้และรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงและการองค์ความรู้และรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง วิทยาลัย ศาสนศาสตร์ยโสธร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบ พบว่า ขั้นตอนที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือการกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินผลการปฏิบัติการงานตามสภาพจริง การศึกษาของหลักสูตรและกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา การกำหนดลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง การกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริงและการสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะ กระบวนการและความสนใจของนักศึกษา ตามลำดับ

ส่วนด้านความเป็นไปได้พบว่า การกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริง การศึกษาของหลักสูตรและกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา การกำหนดลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง การดำเนินการ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินผลการปฏิบัติภาระงานตามสภาพจริง การกำหนดวิธีการ และเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้และการสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะ กระบวนการ และความสนใจของนักศึกษา ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการ ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการประเมินผลการ เรียนรู้ตามสภาพจริงด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเท่ากับ 84.67/85.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ที่ตั้งไว้ (80/80) คือ

1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เบื้องต้นของนักศึกษาก่อนเรียนอยู่ใน ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.65 และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก โดยมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.10

2) ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประเมินด้านทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ของนักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ทั้งทั้งสิ้น 3 ครั้ง อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 12.73–13.40 และนักศึกษาที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการ ประเมินตามสภาพจริงมีพัฒนาการด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการประเมินครั้งที่ 3 นักเรียนมีทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ ดีกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ส่วนครั้งที่ 2 กับ ครั้งที่ 1 ไม่พบความแตกต่างกัน

3) ด้านความสนใจในการเรียนด้านวิทยาศาสตร์ ความสนใจในการเรียนสาขาวิชา วิทยาศาสตร์ของนักศึกษาก่อนเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 81.72 และหลัง เรียนอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 109.70 ตามลำดับ นักศึกษามีความสนใจในการ เรียนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลการ ประเมินพฤติกรรมการเรียนรายบุคคลในการเรียนทั้ง 3 ครั้ง นักศึกษามีพฤติกรรมทางการเรียน ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย (μ) ระหว่าง 12.85–13.92 จากนั้นผู้วิจัยได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (μ) ทั้ง 3 ครั้ง พฤติกรรมการเรียนรายบุคคลของนักศึกษาทั้ง 3 ครั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาที่ได้รับการเรียนโดยใช้รูปแบบการประเมินตามสภาพจริงมี

พฤติกรรมการเรียนรายบุคคล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการประเมินครั้งที่ 3 นักศึกษามีพฤติกรรมการเรียนดีกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ส่วนการประเมินครั้งที่ 2 กับ ครั้งที่ 1 ไม่พบความแตกต่างกัน และนักศึกษาที่ได้รับการเรียนโดยใช้รูปแบบการประเมินตามสภาพจริง มีคะแนนการตรวจรายงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการประเมินครั้งที่ 2 นักศึกษาทำรายงานได้ดีกว่าครั้งที่ 1 และการประเมินครั้งที่ 3 นักศึกษาทำรายงานได้ดีกว่าครั้งที่ 1 ส่วนครั้งที่ 2 กับครั้งที่ 3 ไม่พบความแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 เพื่อนำรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยไปสรุปและสร้างเป็นคู่มือในการจัดการเรียนการสอนและประยุกต์ใช้ในคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ในปีการศึกษาต่อไป

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประเมินตามสภาพจริง ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุดังนี้

รูปแบบที่พัฒนาได้นี้มีขั้นตอนทั้ง 6 ที่ได้สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการด้านของกรมวิชาการ (2545) ที่อธิบายถึงลักษณะสำคัญของการวัดและการประเมินผลจากสภาพจริงว่า มีดังนี้คือ (1) การวัดและการประเมินผลจากสภาพจริงมีลักษณะสำคัญคือ ใช้วิธีการประเมินกระบวนการคิดที่ซับซ้อนความสามารถในการปฏิบัติงาน ศักยภาพของผู้เรียนในด้านของผู้ผลิต และกระบวนการที่ได้ผลผลิตมากกว่าที่จะประเมินว่าผู้เรียนสามารถจดจำความรู้อะไรได้บ้าง (2) เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อวินิจฉัยผู้เรียนในส่วนที่ควรส่งเสริมและส่วนที่ควรแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถ ความสนใจและความต้องการของแต่ละบุคคล (3) เป็นการประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม

ประเมินผลงานของทั้งตนเองและของเพื่อนร่วมห้อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง เชื่อมั่นตนเอง สามารถพัฒนาข้อมูลได้ (4) ข้อมูลที่ประเมินได้จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนการสอนและการวางแผนการสอนของผู้สอนว่าสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้หรือไม่ (5) ประเมินความสามารถของผู้เรียนหรือนักเรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้ และ (6) ประเมินด้านต่าง ๆ ด้วยวิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

และแนวคิดของวาสนา ประवालพฤษซ์ (2544) ที่อธิบายการประเมินตามสภาพจริงมีการดำเนินงานตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ (1) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการประเมิน ต้องสอดคล้องกับสาระ มาตรฐานจุดประสงค์การเรียนรู้และสะท้อนการพัฒนาด้วย (2) กำหนดขอบเขตในการประเมินต้องพิจารณาเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เช่น ความรู้ ทักษะ และกระบวนการ ความรู้สึก และคุณลักษณะ เป็นต้น (3) กำหนดผู้ประเมิน โดยพิจารณาผู้ประเมินว่าจะมีใครบ้าง เช่น นักเรียนประเมินตนเอง เพื่อนนักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น (4) เลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมิน ควรมีความหลากหลาย และเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ วิธีการประเมิน เช่น การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกพฤติกรรม แบบสำรวจความคิดเห็น บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้องหรือแฟ้มสะสมงาน เป็นต้น (5) กำหนดเวลาและสถานที่ที่จะประเมิน เช่น ประเมินระหว่างนักเรียนทำกิจกรรม ระหว่างทำงานกลุ่ม/โครงการ วันใดวันหนึ่งของสัปดาห์ เวลาว่าง/พักกลางวัน เป็นต้น (6) วิเคราะห์ผล และวิธีการจัดการข้อมูลการประเมิน เป็นการนำข้อมูลจากการประเมินมาวิเคราะห์โดยระบุสิ่งที่วิเคราะห์ เช่น กระบวนการทำงาน เอกสารจากแฟ้มสะสมงาน เป็นต้น รวมทั้งระบุวิธีการบันทึกข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และ (7) กำหนดเกณฑ์ในการประเมินเป็นการกำหนดรายละเอียดในการให้คะแนนผลงานว่าผู้เรียนทำอะไร ได้สำเร็จหรือว่ามีระดับความสำเร็จในระดับใด คือ มีผลงานเป็นอย่างไร การให้คะแนนอาจจะให้ในภาพรวมหรือแยกเป็นรายให้สอดคล้องกับงานและจุดประสงค์การเรียนรู้

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกรใจ เจริญสุข อัญญา ปลดเปลื้อง วันดี วงศ์รัตนรักษ์ กุลฤดี จิตตยานันต์ และนงนุช เสือพุ่ม (2559) ได้พัฒนารูปแบบการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ พบว่า 1) รูปแบบการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์และการกำหนดผลการเรียนรู้ที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมิน

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผล

ขั้นตอนที่ 5 การเรียนรู้และการพัฒนา

2) รูปแบบการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิตามเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 100 รูปแบบการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดการศึกษาพยาบาลที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ให้เกิดผลตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รวิชญพัฒน์ ทองแมน สุชาดา กรเพชรปาณี และปิยะทิพย์ ประดุงพรม (2560) ได้ศึกษาการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยประยุกต์กระบวนการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่บูรณาการกับการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนมี 6 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 กำหนดเกณฑ์ความสำเร็จในการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรมและระบุหลักฐานการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 ประเมินผลจากหลักฐานการเรียนรู้

ขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับ

ขั้นที่ 6 สรุปผลการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

ประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 4 จำนวน 24 รายวิชา ที่มีคุณภาพเหมาะสมและสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้และผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นทำให้การจัดการชั้นเรียนเป็นแบบเคลื่อนไหว เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ส่งผลให้พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียนมากขึ้น และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น รวมทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครองและผู้บริหารมีเจตคติที่ดีมากต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. การศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเท่ากับ 84.67/85.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประการที่ 1 วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงอย่างมีประสิทธิภาพคือ กระบวนการสังเกต บันทึกและการรวบรวมข้อมูลจากผลงาน วิธีการหรือสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจต่อตัวผู้เรียน ประการที่ 2 กระบวนการสังเกต บันทึกและการรวบรวมข้อมูลจากผลงาน วิธีการ หรือสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจต่อตัวผู้เรียน การประเมินผลตามสภาพจริง จะไม่เน้นการประเมินเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริงในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วย การวัดและประเมินตามสภาพจริง มีกระบวนการวัดผลการเรียนรู้ตามแนวทาง 3 ประการ คือ 1) วัดครบถ้วนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้จริง วัดความสามารถทางความรู้ ความคิดได้จริง (Cognitive Ability) วัดความสามารถในการปฏิบัติได้จริง (Performance/Practice Ability) และวัดคุณลักษณะทางจิตใจได้จริง (Affective Characteristics) 2) วัดได้ตรงความเป็นจริงคือสิ่งที่วัดได้นั้นเป็นข้อมูล เป็นการแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ทั้งความสามารถทางความรู้ ความคิด ความสามารถในการปฏิบัติและคุณลักษณะทางจิตใจ มีความคลาดเคลื่อนผิดพลาดน้อยที่สุด ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ใดยัดเยียดความสามารถได้คะแนนสูง ตัดความผิดพลาดที่ผู้มีความสามารถสูงกลับได้คะแนนน้อย 3) เลือกสรร คิดค้นเครื่องมือและเทคนิคการวัดผลที่เป็นการวัดพฤติกรรมที่แท้จริงที่แสดงออกซึ่งความสามารถของผู้เรียน (Ability to Do) ซึ่งอาจได้จากการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน สังเกตจากการปฏิบัติภาระงาน (Tasks) ภาระหน้าที่ที่จัดให้ปฏิบัติในสถานการณ์ที่ผู้สอนจะกำหนด สังเกตจากร่องรอยหลักฐาน

ผลการปฏิบัติภาระงานของผู้เรียน เป็นต้น สอดคล้องกับเทคนิควิธีการประเมินตามสภาพจริงที่นำเสนอใจ 7 วิธี ซึ่งจะช่วยให้การวัดและการประเมินผลตามสภาพจริงมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่

- 1) การสังเกต เป็นการเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านการใช้ความคิด การปฏิบัติงาน อารมณ์ ความรู้สึกและลักษณะนิสัย โดยสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือในสถานการณ์อื่นนอกโรงเรียน ซึ่งมีวิธีดำเนินการอยู่สองลักษณะ คือการสังเกตทำได้โดยตั้งใจกับการสังเกตที่ทำโดยไม่ตั้งใจ การสังเกตโดยตั้งใจหรือมีโครงการสร้างหมายถึงการที่ครูกำหนดพฤติกรรมที่ต้องสังเกต รวมถึงช่วงเวลาและวิธีการสังเกต ส่วนการสังเกตแบบไม่ตั้งใจ หรือไม่มีโครงสร้างนั้น หมายถึงไม่มีกำหนดรายการสังเกตไว้ล่วงหน้า ครูอาจมีกระดาดแผ่นเล็ก ๆ ติดตัวไว้ตลอดเวลาเพื่อบันทึกเมื่อพบพฤติกรรมการแสดงออกที่มีความหมาย
- 2) การสัมภาษณ์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้เก็บข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนในด้าน ความคิดสติปัญญา ความรู้สึก กระบวนการขั้นตอนในการทำงานและวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี ซึ่งเป็นวิธีที่อาจใช้ประกอบการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มั่นใจมากยิ่งขึ้น โดยก่อนที่ครูจะสัมภาษณ์นั้น ควรหาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของนักเรียนและเตรียมชุดคำถามล่วงหน้าเสียก่อน เพื่อให้การสัมภาษณ์เจาะตรงประเด็นและได้ข้อมูลเพิ่มเติม และขณะสัมภาษณ์ครูควรใช้วาจา ท่าทาง น้ำเสียงที่อบอุ่นเป็นกันเอง เพื่อนักเรียนรู้สึกปลอดภัย และมีแนวโน้มจะให้ข้อมูลต่าง ๆ ควรสัมภาษณ์นักเรียนด้วยคำถามที่เข้าใจง่าย และอาจใช้การสัมภาษณ์กับบุคคลใกล้ชิดนักเรียนร่วมด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพิ่มเติม
- 3) การตรวจงาน เป็นการวัดและประเมินผลที่เน้นการนำผลการประเมินไปใช้ทันทีใน 2 ลักษณะ คือ เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนและเพื่อช่วยปรับปรุงการสอนของครู จึงเป็นการประเมินที่ควรดำเนินการตลอดเวลา และควรมีลักษณะที่ครูสามารถประเมินพฤติกรรมระดับสูงของนักเรียนได้ เช่น การตรวจแบบฝึกหัด ผลงานภาคปฏิบัติ โครงการ/โครงงานต่าง ๆ เป็นต้น
- 4) การรายงานตนเอง เป็นการให้นักเรียนเขียนบรรยายหรือตอบคำถามสั้นๆ หรือ ตอบแบบสอบถามที่ครูสร้างขึ้น เพื่อสะท้อนถึงการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งความรู้ ความเข้าใจ วิธีคิด วิธีทำงานความพอใจในผลงาน ความต้องการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น
- 5) การใช้บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนผลงานนักเรียน โดยเฉพาะความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากเพื่อนครูหรือผู้ปกครอง เป็นต้น
- 6) การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริง คือการใช้

แบบทดสอบเพื่อวัดสิ่งที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ซึ่งข้อสอบนั้นจะต้องมีความหมายต่อผู้เรียน เลียนแบบสภาพความเป็นจริง ครอบคลุมความสามารถของผู้เรียนและเนื้อหาตามหลักสูตร เน้นให้มีหลายคำตอบและหลายวิธีหาคำตอบ และมีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน 7) การ ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมงานหมายถึง สิ่งที่ใช้สะสมงานของนักเรียนอย่างมี จุดประสงค์ อาจเป็นแฟ้ม กล้อง แผ่นดิสก์ หรืออัลบั้ม ก็ได้ แฟ้มสะสมผลงานนี้ จะเป็น หลักฐานสะท้อนให้เห็นถึงความพยายาม ความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน สอดคล้อง กับ ชัยวุฒิ รื่นเรือง (2557) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสารโดย การเรียนแบบเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียน เป็นศูนย์กลาง นักศึกษาส่วนใหญ่มีความชอบในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีการ วิเคราะห์กันในกลุ่มกับเพื่อนและได้ชอบค้นคว้าด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการเรียน ก่อน (Pre-test) เรียนน้อยกว่าการทดสอบหลังเรียน (Post-test) และชนมน ตั้งพิทักษ์ไกร, เมธินี วงศ์วานิชรัมย์ภากาภรณ์ และสุชาติ เกษมณี (2558) ได้พัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นนักเรียนเป็นสำคัญโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เพื่อเสริมสร้าง ทักษะการทำงานเป็นทีม พบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลให้นักเรียนความร่วมมือในการ ทำงานเป็นทีม รู้จักบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ทำให้งานประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้าง ทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนได้ และแสงเดือน เจริญนิม และกนิษฐา เชาววิวัฒนกุล (2555) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียน การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ศึกษาผลการใช้แบบรูปการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนกาน สอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญในด้านความรู้และความสามารถและทัศนคติ พบว่า รูปแบบที่ พัฒนามีองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบที่ส่งผลให้ความรู้และทัศนคติ และการใช้ รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมีแตกต่างกัน โดยหลักการใช้รูปแบบ คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีพัฒนาการด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นรูปแบบที่เป็นประโยชน์และ ให้ความรู้อยู่ในระดับมาก โทมัส (Thomas, 1994) ได้ศึกษาการรับรู้ของครูผู้สอนในการ ประมวลผลตามสภาพความเป็นจริง โดยในการศึกษาได้สำรวจการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้าน ทฤษฎีและการปฏิบัติของครูผู้ที่เป็นผลจากการใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริงในห้องเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนเกิดการรับรู้และมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ โดยเฉพาะให้อำนาจหรือให้อิสระในการเรียนรู้แก่นักเรียนให้มีความรู้ในตัวนักเรียนอย่างลึกซึ้ง กล่าวคือรู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูเปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับความรู้ของตนเอง เพราะมีความสำคัญที่สนับสนุนให้นักเรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง และครูผู้สอนมีความเชื่อว่าได้เรียนรู้กับตัวเองมากขึ้นเช่นเดียวกับนักเรียน ไมเซนไฮเมอร์ (Meisenheimer. 1996) ได้วิเคราะห์ถึงลักษณะของครูในฐานะผู้ประเมินผลตามความจริง โดยในการศึกษาค้างนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูผู้ปฏิบัติในฐานะผู้ประเมินผลตามสภาพจริงกับครูผู้ปฏิบัติในฐานะผู้ประเมินดั้งเดิม ในการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อระบุคุณลักษณะของผู้ประเมินผลตามสภาพจริงโดยศึกษางานวิจัยของสติกกินส์ (Stiggins) และวิลสัน (Wilson) เพื่อนำมาออกแบบสอบถามในการกำหนดคุณลักษณะของผู้ประเมินตามสภาพจริงแล้วนำไปทดสอบกับครูที่สอนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่อยู่นอกเมืองของรัฐอิลลินอยส์ จากการศึกษาพบว่า ผู้ประเมินผลตามสภาพจริงส่วนใหญ่เป็นครูสอนในวิชาภาษาอังกฤษและวิชาสังคมศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับปานกลางถึงสูง จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พบว่า ผู้ประเมินตามสภาพจริงจะแตกต่างจากคุณลักษณะผู้ประเมินแบบดั้งเดิมใน 4 ประเด็น ได้แก่ (1) ความเป็นผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาจากการสำเร็จการศึกษา การเข้าประชุม สัมมนา การนำเสนองานและการศึกษาต่อหรือเป็นผู้แนะนำทางด้านวิชาการแก่ผู้อื่น (2) เป็นคณะทำงาน กล่าวคือเป็นคณะกรรมการในการเขียนหลักสูตร การนำเสนอการจัดการเรียนการสอน (3) นักปรัชญา เพราะการที่จะเป็นนักประเมินผลตามสภาพจริงได้ต้องเป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้ามาอย่างดี และ (4) การได้รับการสนับสนุนจากระบบโรงเรียน ระบบการสนับสนุนของโรงเรียน สามารถทำให้ครูเป็นนักประเมินตามสภาพจริงได้ กล่าวคือการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการทดลอง การให้อิสระในการคิดสร้างสรรค์แก่ครูผู้สอน และการให้ทุนสนับสนุนแก่ครูในการพัฒนาหลักสูตรไพรซ์ (Price, 1998) ได้ศึกษาผลการประเมินตามสภาพจริงในชั้นเรียนของโรงเรียนสำหรับเด็กอายุประมาณ 9-13 ปี ในประเทศอังกฤษ โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อตรวจสอบความหมายของการประเมินและศึกษาผลของการเรียนรู้และความสำเร็จของนักเรียนที่ใช้วัตรกรรมหรือรูปแบบการประเมินตามสภาพจริง โดยให้นักศึกษาฝึกทักษะการแก้ปัญหาที่

พวกเขาต้องการในโลกแห่งความเป็นจริง การศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเคนดัลล์ที่มีอายุประมาณ 9-13 ปี ซึ่งโพซก็เป็นผู้สอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างนี้ด้วย โดยใช้การทดสอบตามสภาพจริงในการศึกษาสภาพและประวัติครอบครัวและบทบาทที่แสดงในชั้นเรียน ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้และสร้างสมุดภาพเกี่ยวกับครอบครัวด้วยตนเองแล้วสามารถนำการประเมินตามสภาพจริงไปปฏิบัติและบูรณาการให้เข้ากับการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้รูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการและความสนใจในการเรียนด้านรัฐศาสตร์ได้ ในการนำไปใช้ควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลาและความสามารถของผู้เรียนโดยเนื้อหาควรสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวันของนักศึกษาจะทำให้นักศึกษาเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

1.2 การเตรียมความพร้อมของอาจารย์ผู้บรรยาย อาจารย์ผู้บรรยายต้องเตรียมตัวในการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี เพราะจะทำให้ไม่เกิดปัญหาระหว่างการดำเนินกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในหน่วยการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

2.2 ควรศึกษาการนำรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงกับคณะ/สาขาวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

2.3 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2545. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. เอกสารอัดสำเนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.
- ชนมน ตั้งพิทักษ์ไกร เมธินี วงศ์วานิชรัชมภากาภรณ์ และสุชาวดี เกษมณี. (2558). การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี (การงานอาชีพ 1) ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. 30(3), 158-167.
- ชัยวุฒิ รื่นเรือง. (2557) ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสารโดยการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการปัญญาภิวัฒน์ ครั้งที่ 4 วันที่ 9 พฤษภาคม 2557. สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์, 1-11.
- รวิษญุฒม์ ทองมั่น สุธาดา กรเพชรปาณี และปิยะทิพย์ ประดุงพรม. (2560). การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยประยุกต์กระบวนการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา. 15(2), 133-146.
- ศุภกรใจ เจริญสุข และคณะ. (2559). รูปแบบการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 8(2), 28-43
- ส. วาสนา ประवालพฤกษ์. (2537). การประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับสภาพจริงการใช้แฟ้มสะสมงาน. วารสารวัดผลการศึกษา. 17(51), 43

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). รายงานผลการสัมมนาเรื่องแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 : หนทางสู่ความสมหวังและอนาคตของชาติ. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา.
- แสงเดือน เจริญฉิม และกนิษฐา เขาว์วัฒนกุล. (2555). รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนิสิตประสบการณ์วิชาชีพครู. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9 วันที่ 6-7 ธันวาคม 2555, 1,531-1,538.
- อดุลย์ วังศรีคุณ. (2557). การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 : ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 8(1),1-17.
- Meisenheimer, B.K. (1996, June). Critical Attributes of Teachers Who have Become Practitioners of Authentic Assessment. Dissertation Abstract International. 56(12), 4652A.
- Price, Jon William. (1998). Authentic Assessment and its results in a middle school classroom. In Masters Abstracts International. 37(1), 151.
- Thomas, S.O. (1994, November). Knowing Learners Y Knowing Ourselves : Teachers Perceptions of Change in theory and Practice Resulting from Inquiry into Authentic Assessment. In Dissertation Abstract International. 55(5), 1188A.

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชน

ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

AN APPLICATION OF SANGKHAHAWATTHUDHAM IN WAY OF LIFE
OF PEOPLE, WAT PRADU SUB-DISTRICT, MUANG DISTRICT, SURAT
THANI PROVINCE

พศวีร์ พงษ์พิชิต

Posawee Pongpichit

พระครูสิริธรรมาภิรัต

Phrakhrusiridhammapirat

ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี

Punnamong Wongnasri

พระครูธีรธรรมานุยุต

Phrakhruetherathannayut

ปรณพชญ์ จิตรจันทน์

Pannaphat Jitjumnong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Email: 995autocar@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการนำหลักสังคหวัตถุธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสานประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง

* Received 2 February 2022; Revised 20 March 2022; Accepted 20 June 2022

จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 391 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 5 คน จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลจากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบทกรอบงานวิจัย โดยรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน 2564 ถึงวันที่ 15 มีนาคม 2565 ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุปอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1. การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประตู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) รองลงมาคือ ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) และด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ตามลำดับ 2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการนำหลักสังคหวัตถุธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประตู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1) ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชาวบ้านในชุมชน มีพื้นที่ให้ชาวบ้านได้พบปะพูดคุยกัน ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรเป็นแบบอย่างในการเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน และสร้างความสัมพันธ์อันดีของคนในชุมชน 2) ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ได้แก่ การคิดก่อนพูด มีสติในการพูด ใคร่ครวญระมัดระวังคำพูดของตนเอง และมีทักษะในการสื่อสารที่ดี มีความสุภาพ พูดด้วยถ้อยคำที่เหมาะสม 3) ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ได้แก่ การปฏิบัติและเป็นแบบอย่างในการประพฤติที่เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับเยาวชนให้เป็นคนที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดถึงส่วนรวม และ 4) ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ได้แก่ การปฏิบัติตามฐานะ บทบาทของตนเองในสังคม และบทบาทหน้าที่ของตัวเองด้วยความเสมอต้นเสมอปลาย

คำสำคัญ: การประยุกต์, หลักสังคหัตถุธรรม, การดำเนินชีวิต

Abstract

The purposes of this independent study were 1) To study An Application of Sangkhawattudham in Way of Life of People, Wat Pradu Sub-District, Muang District, Surat Thani Province. and 2) To study Suggestions on ways to promote the Sangkhawattudham in Way of Life of People, Wat Pradu Sub-District, Muang District, Surat Thani Province. It's mixed research. The population for the Quantitative Research is 400 people living in Wat Pradu Sub-District, Muang District, Surat Thani Province. A questionnaire was used to collect data. the statistics employed were percentage, mean, and standard deviation. As for the key contributors in the qualitative research, 5 people from the specific randomized method. The tools used for data collection were structured in-depth interview forms. Data were analyzed from interviews with key informants according to research objectives by using content analysis techniques in the context of the research framework. The data were collected between 15 November 2021 to 15 March 2022. The data were analyzed for content and an inductive conclusion was analyzed.

The findings were as follows: 1. An Application of Sangkhawattudham in Way of Life of People, Wat Pradu Sub-District, Muang District, Surat Thani Province. was overall and in each aspect at a high level; ranking in the order of mean from high to low as follows: Samanattata (even and equal treatment) and followed up the aspect of Piyavaja (kindly speech) and Atthajariya (useful conduct) and Dana (giving) was the lowest average respectively. 2. The Suggestions on ways to promote the Sangkhawattudham in Way of Life of People, Wat Pradu Sub-District, Muang

District, Surat Thani Province. 1) Dana (giving) including promoting good relationships between villagers in the community Create a space for villagers to meet and talk, community leaders should take care of the villagers. and cause good relations among people in the community 2) Piyavaja (kindly speech) These include thinking before speaking, being mindful of speaking, meditating carefully about your words. and having good communication skills, being polite, and speaking with appropriate words. 3) Atthajariya (useful conduct) including make oneself useful for teaching children how to help others, self-sacrifice, take responsibility for duty, be considerate and take into account the interests of the public. and 4) Samanattata (even and equal treatment) including conducting oneself according to one's own status in society and their roles and duties with consistency.

Keywords: Application, Sangkhawattudham, Way of Life

บทนำ

การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนาที่จะให้เกิดขึ้นในสังคมของตนแต่บางครั้งการที่มีคนอยู่ร่วมกันหลายคนหลายกลุ่ม มีความหลากหลายแตกต่างกัน ก็ย่อมมีการขัดแย้งกันบ้าง คงไม่มีใครสามารถสร้างสังคมที่ปราศจากความขัดแย้งได้โดยสิ้นเชิงแม้เพียงคน ๆ เดียวก็อาจมีความขัดแย้งในตนเองได้ เพราะมนุษย์ย่อมมีความขัดแย้งกันเป็นธรรมดาอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ปุถุชนซึ่งมีความต้องการที่ไม่จำกัด แต่สิ่งที่สนองความต้องการนั้นมีอยู่จำกัดความขัดแย้งจึงเป็นเรื่องธรรมดาที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม มิใช่เป็นสิ่งที่เลวร้ายเสมอไปเพราะบางครั้งความขัดแย้งก็เป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดความหลากหลายในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ ที่อยู่ในสังคมนั้น ๆ ได้ หากแต่ถ้าเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นแล้ว มีวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาหรือดำเนินการใด ๆ ที่เหมาะสมกับชุมชนและสังคมนั้น ๆ ก็จะทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ปัญหาสภาพการดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคม เป็นไปด้วยความยากลำบากบางกลุ่มมีความลำบากด้านร่างกายและจิตใจ พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดสถาบันหนึ่งในการให้ความช่วยเหลือต่อสังคมไทยตลอดมา โดยมีส่วนช่วยเหลือในการ

กลุ่มเกลียดใจ และลักษณะนิสัยของคนไทยตลอดจนการให้บริการตามความจำเป็นตามความต้องการของประชาชน อีกทั้งมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาทางสังคมให้แก่เรามาแล้วเป็นจำนวนมากแม้กระทั่งในปัจจุบันความสำคัญในประการดังกล่าวก็ยังคงอยู่ (โคทม อารียา, 2548)

สภาพสังคมในปัจจุบัน ผลสืบเนื่องมาจากการรับเอาความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของตะวันตก เข้ามาอย่างขาดการกลั่นกรองแล้วไม่มีขีดจำกัด จึงทำให้วัตถุนิยมแผ่ขยายความเจริญรุดหน้าอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว แต่ในทางตรงกันข้ามสภาวะทางจิตใจของประชาชนในชาติกลับเสื่อมถอยและตกต่ำลงอย่างน่าเป็นห่วงเพราะขาดความเจริญก้าวหน้าทางจิตใจ หรือขาดศีลธรรมประจำใจนั่นเอง ในยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงไปจะเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ สังคมก็ยิ่งจะมีปัญหาในเรื่องของจิตใจ ในเรื่องความเครียด เรื่องปัญหาครอบครัวแตกแยก ความเป็นภาวะสังคมตัวใครตัวมันก็เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นหากจะให้สังคมไทยมีความสุขและความเจริญก้าวหน้าแล้วจะต้องเร่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศีลธรรมและจริยธรรมของประชาชนควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านวัตถุด้วย (พระพรหมคุณาภรณ์, 2554)

การนำหลักสังคหวัตถุธรรม มาสั่งสอนประชาชนได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จนเป็นสถาบันสำคัญหนึ่งของสังคม เมื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นสถาบันทางศาสนา องค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งคือวัด และพระสงฆ์ มีอิทธิพล และบทบาทต่อวิถีชีวิตของประชาชนมาก เพราะวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมทางจิต ศีลธรรม และพฤติกรรมต่าง ๆ พระสงฆ์นอกจากจะเป็นที่เคารพของชาวบ้านในชุมชนแล้ว ยังนับว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า ในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม หากนักวิชาการนำความรู้ รู้จักนำทรัพยากรและแรงงาน มาใช้อย่างถูกต้อง จะช่วย เสริมสร้างความเจริญอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์อย่างถูกต้อง จะช่วยเสริมสร้างความ เจริญอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ดังพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในพระบรมโกศขออัญเชิญมา ณ ที่นี้ “การใช้หลักวิชา และความคิดริเริ่ม สร้างงานที่อาจดูไม่ใหญ่โตนัก แต่ประสิทธิภาพสูง และอำนวยประโยชน์ โดยตรงได้มากโดยการนำเอาทรัพยากร ตามธรรมชาติความรู้ความสามารถตลอดจนแรงงานของคนส่วนใหญ่ ให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย และให้เกิดความ

เสียหาย หรือสูญเปล่าน้อยที่สุด การสร้างความเจริญในลักษณะนี้ จะช่วยสร้างความเจริญของกิจการส่วนร่วมได้แน่นอน”(พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2539) การช่วยแก้ไขปัญหของชุมชน พระสงฆ์ควรมึบทบาทในการแก้ไขปัญหของชุมชน ตามความสามารถ โดยทำเป็นขั้นตอน มีการวางแผน ตามหลักสังคหัตถุธรรม ของพระพุทธเจ้าคือ 1) ทาน ให้ปันสิ่งของของตนแก่คนที่ควรให้ ดังสุภาษิตที่ว่า ทท มิตตานิ คนถดี แปลว่า ผู้ให้ย่อมผูกไมตรี ไว้ได้ ดังนี้ 2) ปิยวาจา เจริญ วาจาที่อ่อนหวานหมายถึงมีวาจา นุ่มนวลน่ารัก ดุดคืมีน้ำใจ มีความซาบซึ้งใจ ไพเราะ อ่อนหวาน สมานสามัคคี เป็นวาจา สุภาษิต 3) อติจริยา ประพฤติสิ่งที่เป็ประโยชน์ คือบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และช่วยแก้ไข ปรับปรุง ส่งเสริมจริยธรรม 4) สมานัตตตา คือความเป็นผู้วางตนเหมาะสม หมายถึงการทำตน เสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชน ทั้งหลาย วางตนเหมาะสมแก่ฐานะที่เป็นอยู่ คุณธรรมทั้งสี่นี้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจกันไว้ในโลก เหมือนสลักเพชรถ คุมรถที่เล่นไปอยู่ ถ้า ธรรมเหล่านี้ไม่มี มารดาหรือบิดา จะไม่ได้รับความนับถือ หรือการบูชาจากบุตร บัณฑิต ทั้งหลาย พิจารณาเห็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจเหล่านี้จึงถึงความเป็นใหญ่และเป็นที่น่า สรรเสริญ (พระราชมุนี (ป.อ.ปยุตโต), 2529)

ตำบลวัดประดู่อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ประชาชนส่วน ใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนมาก ยึดมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณีศาสนาอย่างเคร่งครัด วัดเป็นศูนย์กลางรวมจิตใจของชาวบ้าน รวมทั้งใช้ประกอบ กิจกรรม พิธีกรรมต่างๆ หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาจึงมีอิทธิพลเป็นอย่างมากใน การดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนชาวบ้านตำบลวัดประดู่ในทุกด้าน ตลอดจนการเสริมสร้าง คุณธรรมและจริยธรรมคำสอนหรือบทบัญญัติในทางพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมหรือความจริง อันสูงสุดที่ องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบัญญัติแจกแจงไว้ เพื่อกำกับความประพฤติทางกาย วาจา และทางใจ ให้อยู่ในขอบข่ายของความดีงาม เพื่อยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ตนเองและ สังคมโดยรวม คือ ความสุขอันเป็นผลจากการทำความดี ละเว้นการทำความชั่ว โดยใช้จริยธรรมเป็นหลัก สำหรับ การประพฤติปฏิบัติที่ดีงามเพื่อบรรลุถึงความสงบสุขของชีวิต และสังคม แนวการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นจริยธรรม เช่น ศีลธรรมทางศาสนา พระพุทธเจ้าทรงสอนหลักการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ไว้เรียกว่า “สังคหัตถุ” หมายถึง วิธีผูกใจคน

ดังพระองค์ตรัสว่า “ทาน เปยยวัชชะ อตถจริยา ในโลกนี้ และสมานัตตตา ในธรรมนั้นๆ ตามสมควร สังคหธรรมเหล่านี้แลช่วยอุ้มชูโลก เหมือนลิมสลักที่ยึดคุมรถซึ่งแล่นไปไว้ได้ ฉะนั้น ถ้าไม่พึงมีธรรมเหล่านี้ มารดาหรือบิดาก็ไม่พึงได้ การนับถือหรือการบูชาพระบุตรเป็นเหตุ แต่เพราะบัณฑิตเล็งเห็นความสำคัญของสังคหัตถุธรรม เหล่านี้ ฉะนั้น บัณฑิตเหล่านั้นจึงถึงความใหญ่และเป็นผู้น่าสรรเสริญ”

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของหลักคำสอนในพุทธศาสนา ที่มีหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตตามแนววิถีพุทธ ตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา โดยยกหลักสังคหัตถุธรรม อันเป็นหลักธรรมที่ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคีสามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อนำผลการศึกษาไปแนะนำให้กับประชาชนตำบลวัดประดู่ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการนำหลักสังคหัตถุธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. เชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 10 หมู่บ้าน จำนวน 17,476 คน (สำนักงานทะเบียนอำเภอเมือง

, 2561) โดยการคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (1973) จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 391 คน แล้ว จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากจนครบจำนวน 391 คน

2. เชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key formants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในเขตตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 5 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่ง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพและรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Five Rating Scale) ตามแบบวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประเด็นข้อคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ประกอบด้วย

2.1 ท่านคิดว่าหลักสังคหัตถุ 4 แต่ละด้านสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้อย่างไร

2.2 ท่านคิดว่าจะสามารถส่งเสริมการใช้หลักสังคหัตถุแต่ละด้านเพื่อให้การดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นไปอย่างมีคุณภาพได้อย่างไร

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) นิยามศัพท์ และทฤษฎี จำนวน 3 ท่าน โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) สำหรับพิจารณาเนื้อหาและภาษาของข้อคำถามแต่ละข้อว่า เหมาะสมไม่แน่ใจ และไม่เหมาะสม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ อยู่ระหว่าง 0.50-1.00

3.2 นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

3.3 ปรับปรุงแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนส่งเครื่องมือพร้อมแบบ วจ.1 – วจ.4 เพื่อเสนอคณะกรรมการจริยธรรมในคนเพื่อพิจารณา หลังจากการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการวิจัยในคนเรียบร้อยแล้ว นำเครื่องมือดังกล่าวไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งแบบปริมาณและแบบคุณภาพต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เชิงปริมาณ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชุมชน หมู่ 1 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยด้วยตนเอง

3.2 เชิงคุณภาพ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เชิงปริมาณ เมื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ครบถ้วนแล้ว คณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามซึ่งมี

ความถูกต้องสมบูรณ์มาลงรหัสตามวิธีการวิจัยทางสถิติ และดำเนินการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจากนั้นนำผลที่ได้มาทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่ออธิบายความหมายต่อไป สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Statistics) เป็นสถิติที่นำมาใช้บรรยายคุณลักษณะของข้อมูล ซึ่งค่าสถิติที่ใช้ (นิคาร์ตัน ศิลปะเดช, 2542) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดย นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ จำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยวิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) และสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

4.3 สถิติความเที่ยงตรง ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 55.50 มีอายุต่ำกว่า 31 ปี จำนวน 135 คน คิดเป็น ร้อยละ 34.50 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 31.20 และมีรายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 31.20

2. ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การได้คอยดูแล เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือต่อเพื่อนบ้าน และการได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางชุมชนจัดขึ้น รองลงมาคือการได้ร่วมบริจาคสิ่งของ เครื่องใช้ ให้กับชุมชนในการทำกิจกรรมต่างๆ และการได้มีส่วนร่วมร่วมกับเพื่อนบ้านในการออกโรงทานเลี้ยงอาหารในงานต่างๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การได้มีส่วนในการดูแลความเป็นอยู่ภายในชุมชน เช่น สัตว์เลี้ยงที่ไม่มีเจ้าของ ปัญหาถนน แหล่งน้ำ ฯลฯ ตามลำดับ

2.2 ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพูดคุยกับเพื่อนบ้าน หรือบุคคลรอบข้างอย่างมีมารยาทและเป็นมิตร รองลงมาคือ การพูดให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อเพื่อนบ้านด้วยกัน การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ และสิ่งที่ดีงาม และการพูดให้กำลังใจเพื่อนบ้าน และให้คำแนะนำด้วยดี และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การไม่โกรธและพร้อมให้อภัย หากมีบุคคลพูดจาไม่ดีด้วย ตามลำดับ

2.3 ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเป็นจิตอาสา พร้อมที่จะช่วยเหลือชุมชน รองลงมาคือ การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ที่ดีให้แก่เยาวชนในชุมชน การร่วมสนับสนุนโครงการของชุมชน เช่น การปลูกต้นไม้ โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน และการช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับความเดือดร้อน หรือประสบปัญหาต่างๆ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ ตามลำดับ

2.4 ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนอย่างเคร่งครัด รองลงมาคือ การเป็นมิตรและปฏิบัติกับทุกคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่หวังผลตอบแทน การพร้อมที่จะเสียสละ และไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนบ้านและชุมชน และการยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชนเพียงใด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีความกระตือรือร้น คอยดูแลเอาใจใส่เพื่อนบ้านทุกคนอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ

3. การแบบสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญแนวทางการส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.1 หลักสังคหวัตถุธรรม แต่ละด้านสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ดังนี้

1) ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) การดำเนินชีวิตโดยใช้หลักสังคหวัตถุธรรมด้านทาน ทำได้โดย การให้ การเสียสละแบ่งปัน ไม่จำกัดเฉพาะทรัพย์สินเงินทองเท่านั้น แต่การให้คำแนะนำต่างๆก็ได้, การช่วยเหลือคนอื่นด้วยการให้สิ่งของ เงินทอง การให้ความรู้ หรือการแนะนำสั่งสอนด้วยความโออบอ้อมอารี ด้วยความเมตตา , การเอาใจใส่และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กัน ไม่ว่าจะเป็นกับเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน สัตว์เลี้ยง หรือปัญหาภายในชุมชน และการร่วมมือร่วมใจกันในการทำกิจกรรมต่างๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

2) ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) การดำเนินชีวิตโดยใช้หลักสังคหวัตถุด้านปิยวาจา ทำได้โดย การเจรจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพและถ้อยคำที่มีประโยชน์ พูดถ้อยคำที่เป็นจริง และถ้อยคำที่ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น , คำแนะนำชี้แจงสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุมีผล มีหลักฐาน ชักจูงให้ประชาชนเกิดความสามัคคี ประองตอง เห็นอกเห็นใจเกื้อกูล , เจรจาด้วยถ้อยคำซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี ที่ชอบแก่กันและกัน เพราะหากกล่าววาจาที่ไม่เหมาะสมอาจเสียตแห่งน้ำใจของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเสียใจ เจ็บใจ ไม่สบายใจ

3) ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) การดำเนินชีวิตโดยใช้หลักสังคหวัตถุธรรมด้านอัตถจริยา ทำได้โดย การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น ,

รู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ความสุขความสบายส่วนตัว, ทุ่มเทร่างกายหรือสติปัญญาในการช่วยเหลือผู้อื่นแก้ไขปัญหาดังต่างๆ เช่น การช่วยคนแก่ เด็ก ข้ามถนน การแก้ปัญหาของชุมชน เป็นต้น, บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตามกำลัง ตามความสามารถของตนเอง ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และการพัฒนาตนเอง เพื่อที่จะมีศักยภาพที่จะสามารถทำประโยชน์ให้กับคนอื่นได้ จึงก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งกับตนเอง ผู้อื่น และสังคม

4) ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) การดำเนินชีวิตโดยใช้หลักสังคหวัตถุธรรมด้านสมานัตตตา คือ วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่ตนเป็นอยู่และทำหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย, มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวเปลี่ยนแปลงง่าย ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อผู้อื่น คือ ให้ความเสมอภาค ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม และรวมทั้งอยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุข เห็นคนอื่นได้รับทุกข์ต้องไม่ทอดทิ้งหรือรังเกียจ เห็นคนอื่นได้ดีมีความสุขก็ไม่ริษยา

3.2 การส่งเสริมการใช้หลักสังคหวัตถุแต่ละด้านเพื่อให้การดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นไปอย่างมีคุณภาพได้ดังนี้

1) ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ส่งเสริมโดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชาวบ้านในชุมชน มีพื้นที่ให้ชาวบ้านได้พบปะพูดคุยกัน เช่น ลานกีฬา สนามเด็กเล่น โดยผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ควรเป็นแบบอย่างในการเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน และสร้างความสัมพันธ์อันดีของคนในชุมชน

2) ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ทำการส่งเสริมโดยก่อนที่จะพูดอะไรออกมาต้องมีการคิด และต้องมีสติในการพูด คือ ต้องคิด ต้องใคร่ครวญระมัดระวังคำพูดของตนเอง รวมทั้งต้องมีทักษะในการสื่อสารที่ดี มีความสุภาพ พูดด้วยถ้อยคำที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด และคำนึงถึงผู้ฟัง ทั้งสภาพจิตใจและสถานการณ์ว่าสิ่งใดควรพูดหรือไม่ควร

3) ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ทำการส่งเสริมโดยการปฏิบัติและเป็นแบบอย่างในการประพฤติประโยชน์ เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับเยาวชนให้เป็นคนที่ดี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คิดถึงคนอื่น

4) ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ทำการส่งเสริมได้โดยการปฏิบัติตนตามฐานะ บทบาทของตนเองในสังคม และบทบาทหน้าที่ของตัวเองด้วยความเสมอต้นเสมอปลาย ยึดหลักบุคคลาธิฐาน คือ การยึดบุคคลเป็นที่ตั้ง คือ ถึงแม้ว่าจะมีฐานะ มีตำแหน่ง ที่เปลี่ยนแปลงไป แต่จะต้องไม่หลงลืมตัว และธรรมาธิฐาน คือ ธรรมที่เป็นที่ตั้ง คือ บุคคลทุกคนย่อมมีความเสมอภาคกัน ต้องปฏิบัติกับบุคคลด้วยความเป็นธรรมการวางตัวอย่างนี้จะทำให้เป็นที่รักใคร่นับถือของคนทั่วไป

อภิปรายผล

1. จากการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า

การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชน ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ประชาชนในเขตตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน และให้ความช่วยเหลือแก่กันตามอัตภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุนทร ธมมธโร(บุญคง) (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าชุมชนวัดหนองสนมมีการนำหลักสังคหัตถุ 4 มาใช้ในชุมชนวัดหนองสนมเป็นอย่างดีเมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านทานผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนวัดหนองสนมให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี ด้านปิยวาจาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนหนองสนมพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะเสมอ พูดให้กำลังใจเพื่อนบ้าน ไม่ตำหนิ ด้านอถกจริยาพบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนในชุมชนเป็นจิตอาสา สามารถช่วยเหลือชุมชนอื่นๆได้ตลอดเวลา ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ แบ่งปันความรู้ให้แก่เยาวชนในชุมชน คอยช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเดือดร้อน และด้านสมานัตตตา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย

ประชาชนยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ปฏิบัติกับทุกคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในเขตตำบลวัดประดู่ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ความใกล้ชิดของชาวบ้านทำให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการพูดจาที่ดี ที่สร้างเสริมความสัมพันธ์และเหมาะสมกับผู้ฟัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุนทร ธมมธโร (บุญคง) (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ด้านปิยวาจา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนหนองสนมพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะเสมอ พูดให้กำลังใจเพื่อนบ้านไม่ตำหนิ

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในเขตตำบลวัดประดู่ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เล็งเห็นถึงการประพฤติที่เป็นประโยชน์ทั้งการพัฒนาตนเองให้สามารถเกิดประโยชน์ต่อชุมชนได้ และการมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ การพัฒนาชุมชน อันสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเชิดพงษ์ ยติธโร (บุตธรา) (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านโคกสง่า ตำบลบ้านเรือ อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ผลวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านโคกสง่า ตำบลบ้านเรือ อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า (1) ด้านทาน อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ด้านปิยวาจา อยู่ในระดับมากที่สุด (3) ด้านอัตถจริยา อยู่ในระดับมากที่สุด (4) ด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมากที่สุด

การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในเขตตำบลวัดประดู่ อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน รวมทั้งเป็นมิตรซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุนทร ธมมธโร(บุญคง) (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 ด้านสมานัตตตา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย ประชาชนยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ปฏิบัติกับทุกคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน

2. จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า การดำเนินชีวิตโดยใช้หลักสังคหัตถุธรรมด้านทาน ทำได้โดย การให้ การเสียสละแบ่งปัน การช่วยเหลือคนอื่นด้วยการให้สิ่งของ เงินทอง การให้ความรู้ เอาใจใส่และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กัน การดำเนินชีวิตโดยใช้หลักสังคหัตถุด้านปิยวาจา ทำได้โดย เจรจา ชี้แจง แนะนำด้วยถ้อยคำที่สุภาพและถ้อยคำที่มีประโยชน์ พูดถ้อยคำที่เป็นจริง ทำให้เกิดความรู้สึกดี ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น การดำเนินชีวิตโดยใช้หลักสังคหัตถุธรรมด้านอัตถจริยา ทำได้โดยการประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น รู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ความสุขความสบายส่วนตัว ช่วยเหลือผู้อื่นแก้ไขปัญหาต่างๆ และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตามกำลัง ตามความสามารถของตนเอง และพัฒนาตนเอง เพื่อที่จะมีศักยภาพที่จะสามารถทำประโยชน์ให้กับคนอื่นได้ และการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักสังคหัตถุธรรมด้านสมานัตตตา ทำได้โดยวางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่ตนเป็นอยู่และทำหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อผู้อื่น และรวมทั้งอยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุข ส่วนการส่งเสริมการใช้หลักสังคหัตถุด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ส่งเสริมโดย ทำได้โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชาวบ้านในชุมชน มีพื้นที่ให้ชาวบ้านได้พบปะพูดคุยกัน ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ควรเป็นแบบอย่างในการเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน และสร้างความสัมพันธ์อันดีของคนในชุมชน ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ทำการส่งเสริมโดยก่อนที่จะพูดอะไรออกมาต้องมีการ

คิด และต้องมีสติในการพูด ต้องใคร่ครวญระมัดระวังคำพูดของตนเอง รวมทั้งต้องมีทักษะในการสื่อสารที่ดี มีความสุภาพ พูดด้วยถ้อยคำที่เหมาะสม ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ทำการส่งเสริมโดยการปฏิบัติและเป็นแบบอย่างในการประพฤติประโยชน์ เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับเยาวชนให้เป็นคนที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คิดถึงคนอื่น และด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ทำการส่งเสริมได้โดยการปฏิบัติตามฐานะ บทบาทของตนเองในสังคม และบทบาทหน้าที่ของตนเองด้วยความเสมอต้นเสมอปลาย ยึดหลักบุคคลาธิฐาน คือ การยึดบุคคลเป็นที่ตั้ง คือ ถึงแม้ว่าจะมีฐานะ มีตำแหน่ง ที่เปลี่ยนแปลงไป แต่จะต้องไม่หลงลืมตัว และธรรมาธิฐาน คือ ธรรมที่เป็นที่ตั้ง คือบุคคลทุกคนย่อมมีความเสมอภาคกัน ต้องปฏิบัติกับบุคคลด้วยความเป็นธรรมการวางตัวอย่างนี้จะทำให้เป็นที่รักใคร่นับถือของคนทั่วไป สอดคล้องกับงานวิจัยของมนตรี วิชัยวงศ์, เจริญ กระพิล่าและ กมล บุตรชารี (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างสุขภาวะด้วยหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของชุมชนการเคหะนนงหอยจังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่าชุมชนการเคหะนนงหอยเป็นชุมชนที่มีจำนวนประชากรจำนวนมาก และเป็นชุมชนที่มีอัตราการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งในปัจจุบันได้มีปัญหาในชุมชน เช่น ปัญหาเด็กนักเรียนติดเกมส์ ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหายาเสพติด ปัญหาวัยรุ่นนทวเมือง เป็นต้น หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 คือ ธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคลและประสานหมู่ชนไว้ด้วยความสมานสามัคคี เกิดจากการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนทุกคนและทุกสังคม เป็นรากฐานแห่งการแบ่งปันผลประโยชน์ ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าแก่ตนและสังคม สังคหวัตถุ มี 4 ได้แก่ 1) ทาน หมายถึง การให้ 2) ปิยวาจา หมายถึง วาจาเป็นที่รัก 3) อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติประโยชน์ 4) สมานัตตตา หมายถึง การวางตนสม่ำเสมอ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนการเคหะนนงหอย จังหวัดเชียงใหม่ และงานวิจัยของ พระโสภณ โสภโณ (ทองสม) (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนวัดใหม่ทุ่งคาอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลาผลการวิจัยพบว่า ชุมชนวัดใหม่ทุ่งคา เป็นชุมชนที่ประสบปัญหาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงอาชีพส่วนใหญ่ของชุมชน ก่อให้เกิดปัญหา คือ ปัญหาการขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ปัญหาการขาดความอ่อนน้อมถ่อมตน ปัญหาการขาด

ความเสียสละ และปัญหาความขัดแย้ง ทำให้ชุมชนขาดความสงบสุข หลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถร ได้แก่ 1) ทาน คือ การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน 2) ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ 3) อตถจริยา คือ การสงเคราะห์เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น 4) สมานัตตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอการประพฤติใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนวัดใหม่ทุ่งคา แก่ปัญหาการขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยใช้หลักทาน คือ การให้ การเสียสละ แก่ปัญหาการขาดความอ่อนน้อมถ่อมตนโดยใช้หลักปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน แก่ปัญหาการขาดความเสียสละโดยใช้หลักอตถจริยา คือ การสงเคราะห์เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น แก่ปัญหาความขัดแย้ง โดยใช้หลักสมานัตตตา คือ การวางตนพอดี

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) รองลงมาคือ ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) และด้านอตถจริยา (การประพาสประโยชน์) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการนำหลักสังคหวัตถุธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1) ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชาวบ้านในชุมชน มีพื้นที่ให้ชาวบ้านได้พบปะพูดคุยกัน ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรเป็นแบบอย่างในการเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน และสร้างความสัมพันธ์อันดีของคนในชุมชน 2) ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ได้แก่ การคิดก่อนพูด มีสติในการพูด ใคร่ครวญระมัดระวังคำพูดของตนเอง และมีทักษะในการสื่อสารที่ดี มีความสุภาพ พูดด้วยถ้อยคำที่เหมาะสม 3) ด้านอตถจริยา (การประพาสประโยชน์) ได้แก่ การปฏิบัติและเป็นแบบอย่างในการประพาสที่เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับเยาวชนให้เป็นคนที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดถึงส่วนรวม และ 4) ด้านสมานัตต

ตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ได้แก่ การปฏิบัติตนตามฐานะ บทบาทของตนเองในสังคม และ บทบาทหน้าที่ของตนเองด้วยความเสมอต้นเสมอปลาย

เอกสารอ้างอิง

- โคทม อารียา. (2548). สานเสวนา. นครปฐม : ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิสารัตน์ ศิลปะเดช. (2542). ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- พระเชตพงษ์ ยติธโร (บุตรดา). (2563). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิต ของประชาชนบ้านโคกสง่า ตำบลบ้านเรือ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น. ใน รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. (2539). พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร. กรุงเทพมหานคร : สำนักบรรณสารการพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2554). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระมหานภดล สีทอง. (2554). ความสำคัญระหว่างคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 และขันติโสรัจจะ กับ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของบุคลากร : ศึกษาเฉพาะกรณีของสำนักนโยบาย และยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข” ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- พระสุนทร ธมมธโร (บุญคง). (2560). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง. ใน ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มนตรี วิชัยวงศ์, เจริญ กระพิล่าและ กมล บุตรซารี. (2561). การเสริมสร้างสุขภาวะด้วย
หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของชุมชนการเคหะหนองหอยจังหวัดเชียงใหม่. วารสาร
สถาบันวิจัยญาณสังวร. 10(1).

Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. 3rd Ed. New York :
Harper and Row.

การพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์
ในเขตพื้นที่อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

THE DEVELOPMENT OF ECCLESIASTICS ACCORDING TO
APARIHANİYADHAMMA PRINCIPLE OF SONGKHLA IN THE AREA OF
PANOM DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE

พระณัฐวุฒิ ธมมวีโร (แดงรอด)

Phra Natthawut Dhammaviro (Daengrot)

พระครูสิริธรรมาภิรัต

Phrakhrusiridhammapirat

ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี

Punnapong Wongnasri

พระครูธีรธรรมานุยุต

Phrakhruetherathannayut

ปรณพัทธน์ จิตรจันทน์

Pannaphat Jitjumnong

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Email: nikham_2013@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรม ของคณะสงฆ์ในเขตพื้นที่อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ คณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งหมด 128 รูป เครื่องมือ

* Received 1 May 2022; Revised 16 May 2022; Accepted 19 June 2022

ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูล จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทรอบงานวิจัย โดยรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2565 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2565

ผลการวิจัยพบว่า : คณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม เห็นว่าการพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเคารพนับถือและรับฟังถ้อยคำของภิกษุผู้ใหญ่ รองลงมาคือ ด้านตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิกษุสามเณรเป็นผู้มีศีล ซึ่งยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มาที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านยินดีในเสนาสนะอันควร ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1) ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ พบว่า ในสถานการณ์ปกติก่อนการมีโรคระบาดโควิด-19 คณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม มีการจัดประชุมเดือนละครั้ง มีการพบปะประชุมหารือกันสม่ำเสมอ เพื่อระดมความคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน แต่ปัจจุบันมีโรคระบาดโควิด-19 ทำให้ไม่สามารถร่วมตัวกันได้ จึงทำให้การประชุมลดลง 2) ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ พบว่า มีการกำหนดกระบวนการ เนื้อหา กำหนดกรอบเวลาในการดำเนินการการประชุม มีการสรุปมติการประชุมที่ชัดเจน 3) ด้านไม่บัญญัติในสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงบัญญัติ พบว่า คณะสงฆ์ให้ความสำคัญในการรักษาสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ เปรียบเหมือนรัฐธรรมนูญที่พระสงฆ์จะต้องปฏิบัติตาม 4) ด้านเคารพนับถือและรับฟังถ้อยคำของภิกษุผู้ใหญ่ พบว่า คณะสงฆ์ให้ความสำคัญต่อการแสดงความเคารพนับถือ รู้จักการมีสัมมาคารวะและมีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้อาวุโสหรือผู้ใหญ่ ส่วนในด้านการปกครองของคณะสงฆ์ ปกครองกันด้วยลำดับขั้นปกครอง 5) ด้านไม่ลู่อ่านแก่ความอยากที่เกิดขึ้น พบว่า คณะสงฆ์ได้อาศัยหลักธรรมของพระพุทธเจ้า สร้างความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ อยู่ในขอบเขต รู้จักการเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโสที่ปกครอง และทำจิตใจให้สงบสามารถตัดกิเลสต้นหาความอยากได้อย่างมี 6) ด้านยินดีในเสนาสนะอันควร พบว่า คณะสงฆ์มีการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย ด้วยความสันโดษ ไม่แสวงหาลาภสักการะ ดำรงชีพปัจจัยเลี้ยงชีพเท่าที่จำเป็นเพียง

เพื่อให้ร่างกายอยู่ได้ และ 7) ด้านตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิกษุสามเณรเป็นผู้มีศีล ซึ่งยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มาที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข พบว่า คณะสงฆ์มีความเอื้อเฟื้อ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยินดีต่อสมาชิกใหม่และมีความปรารถนาดีต่อสมาชิกเก่า ให้การอารักขา ค้ำครองอันชอบธรรมแก่บรรพชิต เพื่อให้เกิดความเหลื่อมใส ศรัทธา และสืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป

คำสำคัญ: การพัฒนา, พระสังฆาธิการ, หลักอภิธานิยธรรม

Abstract

The objectives of this thematic are as follows. 1) To study the development of monks according to the principles Aprihaniya Dharma of the monks in the area of Phanom District Surat Thani Province. And 2) To study the recommendations on the guidelines for the development of the monks according to the principles of Aprihaniya Dharma of the Sangha in area Phanom District Surat Thani Province It's a mixed research. The population used in the quantitative research was the Sangha in area Phanom District. Surat Thani Province, all 128 monks. The tools used for data collection were questionnaires. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. The tools used for qualitative data collection were structured in-depth interview forms. From a specific random of 5 people. Analyze data from the interviews of key informants according to research objectives by using content analysis techniques to accompany the research framework context. By collecting data from 1 March 2022 to 30 April 2022.

The results of research were found that: The Sangha in area Phanom District that the development of monks according to the principle of Aprihaniya

Dharma of the Sangha in area Phanom district Surat Thani Province Overall, it's at a high level. When considering each aspect it was found that it was at a high level in all aspects. Which the aspect with the highest mean is the aspect of respecting and listening to the words of the elder monks, followed by the intention that the monks and novices' friends are virtuous. Who has not yet come to the abbot please come. Who have come, please be happy. And the aspect with the lowest mean is on the aspect of delight in the proper Senasana, respectively. Guidelines for the development of monks in accordance with the principles of Aprihaniya Dharma of the Sangha in Phanom District Surat Thani Province

- 1) In terms of meeting regularly, it was found that in normal situations before the outbreak of COVID-19 of the Sangha in area Phanom District Meetings are held once a month. There are regular meetings to discuss. To brainstorm exchange ideas build mutual understanding but now there is the COVID-19 epidemic. Incapable of joining together thus reducing the meeting.
- 2) On the unison aspect of the meeting. Ready to end the meeting in unison doing what should be done. It was found that the process, content, and time frame were set for the meeting process. There is a clear summary of the meeting resolutions.
- 3) The aspect does not enact what the Buddha did not command. It was found that the Sangha gave importance to keeping what the Lord Buddha had commanded. It is like a constitution that monks must obey.
- 4) The aspect and listen to the words of the adult monk. It was found that the Sangha gave importance to showing respect. Know how to have a Sammakarawa and humble towards senior or adult. As for the administration of the Sangha rule by hierarchy.
- 5) The aspect does not gain power to the craving that arises. Found that the Sangha relied on the teachings of the Buddha Build knowledge and understanding of duty, stay within the scope, know how to

respect and obey the elders who rule and calming the mind, able to cut off desires desire to have. 6) The aspect of being happy in the proper Senasana, it was found that the Sangha had a simple life. With solitude not seeking fortune Sakkara subsistence sustenance only necessary for the body to survive. And 7) The aspect was determined that his fellow monks and novices were virtuous. Who has not yet come to the abbot please come. Who have come, please be happy. Found that the Sangha were generous have good human relations Congratulations to new members and goodwill towards old members. Provide custody righteous protection for Banphachit To in order to be faithful, faith and to continue Buddhism to last forever.

Keywords: Development, Monks, Principles of Aprihaniya Dharma

บทนำ

การพัฒนาคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาลนั้น พระพุทธองค์ทรงเลือกทรัพยากรมนุษย์ที่เหมาะสมกับงาน เช่น พระอัครสาวกทั้งสองและเอตทัคคะผู้เลิศเฉพาะด้าน เช่น พระสารีบุตรเถระซึ่งมีปัญญามากรองจากพระองค์ ทรงแต่งตั้งให้เป็นพระธรรมเสนาบดี ส่วนพระมหาเถระรูปอื่นก็ทรงแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งการแต่งตั้งพระองค์ไม่ทรงเห็นว่าผู้ใดผู้หนึ่งที่ใกล้ชิดพระองค์แล้ว จะทรงแต่งตั้งพระองค์ทรงพิจารณาตามคุณสมบัติของแต่ละท่าน จะเห็นได้ว่าในสมัยพุทธกาลการบริหารคณะสงฆ์ ภูมิเกณฑ์ขั้นตอนต่าง ๆ ง่ายและไม่สลับซับซ้อนมากนัก อาจเป็นเพราะว่า พระพุทธเจ้าทรงเป็นธรรมราชาทรงประกอบด้วยพุทธคุณ 2 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2556) คือ 1) อัตตहितสมบัติ คือ ความถึงพร้อมประโยชน์ตน ทรงบำเพ็ญประโยชน์ส่วนพระองค์เองเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว 2) พรหิตปฏิบัติ คือการปฏิบัติเพื่อประโยชน์ผู้อื่น ทรงบำเพ็ญพุทธจริยาเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น ส่วนพุทธบริษัท 4 ก็ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบยิ่ง ประพฤติตามธรรม ตามที่พระองค์ให้สมาทานธรรมจึงเห็นได้ว่า

หลักการที่พระองค์วางไว้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกันจึงทำให้สังคมในขณะนั้นสงบสุข ส่วน (กองแผนงาน, 2553) พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้การปกครองหมู่คณะได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักธรรมที่ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว สำหรับหมู่ชน เรียกว่า อปริหานิยธรรม 7 ประการ ดังที่ระบุไว้ในพระไตรปิฎก ได้แก่ 1) ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเลย ตราบเท่าที่ภิกษุยังหมั่นประชุมกันเนื่องนิยต์ ประชุมกันมากครั้ง 2) ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเลย ตราบเท่าที่ภิกษุยังพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และพร้อมเพรียงกันทำกิจที่สงฆ์จะพึงทำ 3) ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเลย ตราบเท่าที่ภิกษุยัง ไม่บัญญัติสิ่งที่เรามีได้บัญญัติไว้ไม่ล้มล้างสิ่งที่เราได้บัญญัติไว้แล้ว ถือปฏิบัติมันตามสิกขาบทที่เราบัญญัติไว้แล้ว 4) ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเลย ตราบเท่าที่ภิกษุยังสักการะ เคารพนับถือ บูชาภิกษุผู้เป็นเถระ เป็นรัตตัญญู บวชมานาน เป็นสังฆบิดร เป็นสังฆปริณายกและสำคัญถ้อยคำของท่านเหล่านั้นว่าเป็นสิ่งควรรับฟัง 5) ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเลย ตราบเท่าที่ภิกษุยังไม่ตกอยู่ในอำนาจแห่งตัณหาก่อให้เกิดภพใหม่ที่เกิดขึ้นแล้ว 6) ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเลย ตราบเท่าที่ภิกษุยังเป็นผู้มุ่งหวังเสนาสนะป่า และ 7) ภิกษุพึงหวังได้แต่ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเลย ตราบเท่าที่ภิกษุยังตั้งสติไว้ภายในว่าทำอะไรเพื่อนสพรหมจารีทั้งหลายผู้มีศีลงามที่ยังไม่มาพึงมา ท่านที่มาแล้วพึงอยู่อย่างผาสุก (ที.ม. (ไทย) 10/136/82-83.)

ปัญหาของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า คณะสงฆ์ 1) การขาดการประสานความร่วมมือ และบูรณาการการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปแบบต่างคนต่างทำ 2) ขาดกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของคนในพื้นที่ การจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การดำเนินการด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นไปตามนโยบายจากส่วนกลาง หรือผู้มีอำนาจสั่งการ 3) การเปลี่ยนแปลงของระบบครอบครัวจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว ส่งผลให้เยาวชน ซึ่งผู้ปกครองต้องมุ่งเน้นเรื่องการหารายได้ มิได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณธรรมในระดับครอบครัว

4) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ยังขาดแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมในรูปแบบของกระบวนการหล่อหลอมทางสังคม ขาดต้นแบบด้านการเป็นชุมชนคุณธรรม โดยเห็นได้จากหลายพื้นที่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานียังมีปัญหาเรื่องยาเสพติด การพนัน การฉ้อโกง 5) ระบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นสร้างคนเก่ง มากกว่าคนดี 6) การจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ยังขาดแนวทางที่เหมาะสมกับยุคสมัยที่ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน 7) การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มแข็ง และ 8) การบริหารจัดการบุคลากรขาดหลักในการประสานงานทำความเข้าใจกับพระสังฆาธิการและพระสงฆ์ภายใน ขาดความร่วมมือกันระหว่างพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสที่พัฒนาแล้ววัด แต่ไม่พัฒนาบุคลากรภายในของสงฆ์ ปัญหาพระสังฆาธิการตั้งแต่ระดับเจ้าคณะอำเภอลงมา ยังไม่เข้าใจบริบทหน้าที่ของตนในการดำเนินงานของคณะสงฆ์ (คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2563) ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาพระสังฆาธิการ ทำให้นำหลักอปริหานิยธรรมมาใช้ต่อคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุมพร้อมเพรียงเล็กประชุมพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ 3) ไม่บัญญัติในสิ่งที่พระพุทเจ้าไม่ทรงบัญญัติไม่ล้มเลิกสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้ 4) เคารพนับถือและรับฟังถ้อยคำของภิกษุผู้ใหญ่ 5) ไม่ลุอำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น 6) ยินดีในเสนาสนะอันควร และ 7) ตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิกษุสามเณรเป็นผู้มีศีลซึ่งยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มาที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546)

ดังนั้น ด้วยเหตุผลและความเป็นมาและปัญหาของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาการพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอภิปรายธรรมของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 **เชิงปริมาณ** ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งหมด จำนวน 128 รูป (สำนักงานเจ้าคณะอำเภอพนม, 2564)

1.2 **เชิงคุณภาพ** ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key formants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย รวมทั้งสิ้น 5 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย โดยการศึกษาและค้นคว้าข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำแนวคิดทฤษฎีมาสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์การพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอภิปรายธรรมของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

2.1.1 ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอภิปรายธรรมของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากพระไตรปิฎก เอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

2.1.3 สร้างเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง

2.1.4 นำเครื่องมือการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

2.1.5 จัดทำเอกสารเพื่อขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในคนจากสถาบันญาณสังวร

2.1.6 นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับคณะสงฆ์ ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มประชากรจริง เพื่อหาประสิทธิภาพความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

2.1.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้จริง

เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณกับกลุ่มประชากรจริง และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ

2.2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire)

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย อายุ พรรษา การศึกษาทางโลก การศึกษาทางธรรม และตำแหน่ง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลัก อปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้หลักอปริหานิยธรรม ได้แก่ 1) ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ 2) ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ 3) ด้านไม่บัญญัติในสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงบัญญัติ ไม่ล้มเลิกสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้ 4) ด้านเคารพนับถือและรับฟังถ้อยคำของภิกษุผู้ใหญ่ 5) ด้านไม่ลุอำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น 6) ด้านยินดีในเสนาสนะอันควร และ 7) ด้านตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิกษุสามเณรเป็นผู้มีศีล ซึ่งยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มาที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข โดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Five Rating Scale) ตามแบบวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) ในการแปลผลคะแนน แปลจากค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 100)

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงข้อเสนอแนะการพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของ คณะสงฆ์ ในเขตอำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview)

แบบสัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

- 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์
- 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้
- 3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
- 4) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

2.3 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.3.1 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) นิยามศัพท์เฉพาะ และทฤษฎี จำนวน 3 ท่าน โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) สำหรับพิจารณาเนื้อหาและภาษาของข้อคำถามแต่ละข้อว่า เหมาะสมไม่แน่ใจ และไม่เหมาะสม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ อยู่ระหว่าง 0.50-1.00

2.3.2 นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย เพื่อหา

ความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .954 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

2.3.3 ปรับปรุงแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนส่งเครื่องมือพร้อมแบบ วจ.1 - วจ.4 เพื่อเสนอคณะกรรมการจริยธรรมในคน เพื่อพิจารณา หลังจากผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการวิจัยในคนเรียบร้อยแล้ว นำเครื่องมือดังกล่าวไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายทั้งแบบปริมาณและคุณภาพต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เชิงปริมาณ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรจริงที่เป็นคณะสงฆ์ในเขตอำเภอนม สังกัดมหานิกาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยดำเนินการดังนี้

3.1.1 ขอนหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย

3.1.2 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและแบบสอบถามงานวิจัยฉบับสมบูรณ์พร้อมทั้งทำการนัดหมายวัน เวลา ในการขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง

3.1.3 ระยะเวลาเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2565 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2565

3.1.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนได้ จำนวน 128 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.2 เชิงคุณภาพ

3.2.1 ขอนหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช เพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3.2.2 ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

3.2.3 ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อ

สัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3.2.4 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

3.2.5 นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

4.1 เชิงปริมาณ

เมื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามซึ่งมีความถูกต้องสมบูรณ์มาลงรหัสตามวิธีการวิจัยทางสถิติ และดำเนินการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป จากนั้นนำผลที่ได้มาทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่ออธิบายความหมายต่อไป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ คือสถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Statistics) เป็นสถิติที่นำมาใช้บรรยายคุณลักษณะของข้อมูล ได้แก่ ค่าสถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (นิสาร์ตน์ ศิลปะเดช, 2542)

4.2 เชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

4.2.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

4.2.2 นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

4.2.3 วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

4.2.4 สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักการบริหารนิยธรรมของคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 41 รูป คิดเป็นร้อยละ 32.03 พรรษาต่ำกว่า 10 พรรษา จำนวน 112 รูป คิดเป็นร้อยละ 87.50 ระดับการศึกษาทางโลกต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 107 รูป คิดเป็นร้อยละ 83.60 ระดับการศึกษาทางธรรม นักรธรรมชั้นตรี จำนวน 93 รูป คิดเป็นร้อยละ 72.66 และตำแหน่งส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์ จำนวน 116 รูป คิดเป็นร้อยละ 90.63

2. การพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัยพบว่า คณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม เห็นว่าการพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 2) ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงเล็กประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ 3) ด้านไม่บัญญัติในสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงบัญญัติ ไม่ล้มเลิกสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้ 4) ด้านเคารพนับถือและรับฟังถ้อยคำของภิกษุผู้ใหญ่ 5) ด้านไม่ล่อลวงแก่ความอยากที่เกิดขึ้น 6) ด้านยินดีในเสนาสนะอันควร และ 7) ด้านตั้งใจอยู่ว่าเพื่อน ภิกษุสามเณรเป็นผู้มีศีล ซึ่งยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มาที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเคารพนับถือและรับฟังถ้อยคำของภิกษุผู้ใหญ่ รองลงมาคือ ด้านตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิกษุสามเณรเป็นผู้มีศีล ซึ่งยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มาที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านยินดีในเสนาสนะอันควร ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม แนวทางการพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะการพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ พระสังฆาธิการ มีหน้าที่ในการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม ปกครองดูแลพระภิกษุ สามเณร

ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย ตลอดทั้งควบคุมบังคับบัญชา พระภิกษุ สามเณร ผู้อยู่ในเขตปกครองของตน ชี้แจง แนะนำ การปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ในบังคับบัญชาเป็นไปโดยความเรียบร้อย ตามหลักอปริหานิยธรรมได้ดีทุกด้าน

4. แนวทางการพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

การหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ก็เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรสงฆ์ และโดยเฉพาะการประชุมนั้นจะต้องเป็นไปในทางสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ ไม่นำมาซึ่งมาเพื่อหน่าย การพร้อมเพรียงกันประชุมและพร้อมเพรียงกันเลิกประชุมนั้นผู้เข้าร่วมประชุมจะต้องเข้าให้ตรงเวลาอยู่ร่วมประชุมจนครบกำหนดเวลา ร่วมรับผิดชอบหน้าที่ในการประชุมร่วมกันไม่หนีหายไป การไม่ตั้งกฎระเบียบที่ขัดต่อระเบียบเดิมนั้นจะต้องมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนให้ทุกคนปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ คณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนมจะต้องไม่ทำการยกเลิกหรือตั้งบัญญัติอื่นให้ขัดต่อของเดิม แต่หากการตั้งกฎใหม่ขึ้นมาแล้วเพื่อต่อของเดิมสามารถทำได้ การทำงานของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม งานใด ๆ ก็ตามคณะสงฆ์ทุกฝ่ายต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มศักยภาพหากพบปัญหา ยังมีบุคคลอื่นภายในองค์กรที่มีความรู้ความสามารถความถนัดที่แตกต่างกันไปสามารถขอคำแนะนำได้ การวางตนให้เหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของตนย่อมทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกัน การยอมรับนับถือซึ่งกันและกันย่อมทำให้เกิดความร่วมมือที่ดีและมีประสิทธิภาพเป็นองค์กรสงฆ์ที่ดีและมีความสุข พระภิกษุ สามเณร ที่อยู่ในองค์กรเดียวกันจะต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันโดยเฉพาะการให้เกียรติต่อพระผู้อาวุโสกว่า ในเรื่องปัญหาหาเสพติด ปัญหาพระมั่วสีกา ซึ่งปัจจุบันมีมาก ดังนั้นคณะสงฆ์ต้องสอดส่องดูแลให้ดี อย่าให้มีเกิดขึ้น ซึ่งจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อองค์กรสงฆ์ ทุกสถานที่ภายในวัดมี เป็นที่เคารพบูชาของประชาชน ดังนั้นจะต้องให้ความเคารพไม่ดูหมิ่นหรือลบหลู่ คณะสงฆ์มีความเอื้อเฟื้อ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส รับรองผู้มาเยือนด้วยความเต็มใจ ยินดีต่อสมาชิกใหม่และมีความปรารถนาดีต่อสมาชิกเก่า ให้การอารักขา หลักอปริหานิยธรรมทั้ง 7 ข้อ เป็นธรรมที่ป้องกันความเสื่อมและสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับพระภิกษุ สามเณร การพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี การนำหลักอปริหานิยธรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักป้องกันความเสื่อม มีแต่ความเจริญก้าวหน้า การสร้าง

ความสามัคคี ความเป็นทีมเวิร์คที่ดีที่เกิดขึ้นกับคณะสงฆ์มาใช้จะช่วยส่งเสริมให้การพัฒนาพระสงฆ์ของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัด สุราษฎร์ธานี เกิดผลการพัฒนาที่ยั่งยืน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาพระสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี อภิปรายผลได้ดังนี้

การพัฒนาพระสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่ประพฤติปฏิบัติตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ ประกอบด้วย 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ 3) ไม่บัญญัติในสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงบัญญัติ ไม่ล้มเลิกสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้ 4) เคารพนบถือและรับฟังถ้อยคำของภิกษุผู้ใหญ่ 5) ไม่ลุอำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น 6) ดำเนินดีในเสนาสนะอันควร และ 7) ตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิกษุสามเณรเป็นผู้มีศีล ซึ่งยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มาที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูพิพิธพัฒนโกศล (ธวัชชัย ญาณวิโร, 2560) ได้วิจัยเรื่อง การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรม : กรณีศึกษาพระสงฆ์อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรม : กรณีศึกษาพระสงฆ์อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยส่วนใหญ่มีพื้นฐานประพฤติปฏิบัติตามสิกขาอปริหานิยธรรมหรืออปริหานิยธรรม 7 ของภิกษุ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสสั่งสอนภิกษุบริษัท โดยมีองค์ธรรม 7 ประการ ประกอบด้วย คือ 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ หมายถึง หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ในกิจของสงฆ์ที่ต้องทำร่วมกันไม่ว่าเรื่องเล็กหรือใหญ่ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและทำกิจที่สงฆ์ต้องทำ หมายถึง

การพร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม และทำกิจที่สงฆ์ต้องทำการประชุม ซึ่งถือว่าเป็นกิจที่สงฆ์ต้องทำร่วมกัน 3) ไม่บัญญัติในสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงบัญญัติ ไม่ล้มเลิกสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้ 4) เคารพนับถือและรับฟังถ้อยคำของภิกษุผู้ใหญ่ 5) ไม่ละอำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น 6) ยินดีในเสนาสนะอันควร และ 7) ตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิกษุสามเณรเป็นผู้มีศีล ซึ่งยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มา ที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลวิจัยได้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 ควรสนับสนุนส่งเสริมพระสังฆาธิการให้มีการศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและแผนกบาลีเป็นหลักอย่างจริงจัง เพื่อจะเข้าใจหลักพระธรรมวินัยได้อย่างถูกต้อง
- 1.2 ควรกำหนดหลักอปริหานิยธรรมให้เป็นรูปแบบหลักการปกครองคณะสงฆ์ในการบริหารงานคณะสงฆ์ด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
- 1.3 เจ้าคณะพระสังฆาธิการระดับผู้ปกครอง ควรมีการนำหลักอปริหานิยธรรม ไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้เป็นระเบียบแบบแผนการปกครองคณะสงฆ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัย

- 2.1 ควรศึกษาผลการพัฒนาพระสังฆาธิการตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในหัวข้ออื่น ๆ
- 2.2 ควรติดตามและประเมินผลการพัฒนาพระภิกษุ สามเณร ตามหลักอปริหานิยธรรมของคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2.3 ควรศึกษาผลกระทบต่อการใช้หลักอปริหานิยธรรมมาประยุกต์ใช้ในเขตอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เอกสารอ้างอิง

- กองแผนงานและสารสนเทศ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน. (2560). แผนยุทธศาสตร์กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพมหานคร : กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2555). ชนบทไทยในวิถีนโยบาย. วารสารราชบัณฑิตยสถาน, 37(4), 163-185.
- ชื่นฤทัย กาญจนจิตรา และคณะ. (2555). สุขภาพคนไทย 2555 : ความมั่นคงทางอาหาร-เงินทองของมาया ข้าวปลาสิของจริง. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นภาพร อติวานิชพงศ์, กนกวรรณ ระลึก และกนกวรรณ แซ่จ้ง. (2557). ชุดโครงการ วิจัยชนบทไทยในมุมมองบัณฑิตอาสาสมัคร: บทสังเคราะห์องค์ความรู้ จากงานศึกษาของบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2564 จาก <http://www.psds.tu.ac.th/paper/a1.pdf>
- นิตี เอียวศรีวงศ์. (9 พฤศจิกายน 2557). ชนบทนิยมในการเมืองไทย. มติชนสุดสัปดาห์, น.5-11.
- ยสุรัชพงศ์ สิกขาบัณฑิต. (2560). นโยบายประเทศไทย 4.0 : โอกาส อุปสรรค และผลประโยชน์ของไทยในภูมิภาคอาเซียน. กรุงเทพมหานคร : กลุ่มงานสหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชียและแปซิฟิก สำนักงานการรัฐสภาระหว่างประเทศ.
- สนธยา พลศรี. (2547). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). วารสารสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 68(786), 2565.
- อรรถจักร สัตยานุรักษ์. (2556). ความเปลี่ยนแปลงชนบทในสังคมไทย: ประชาธิปไตยบนความเคลื่อนไหว. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.).
- Caulier-Grice, J. (2010). Social innovation exchange. Retrieved June, 2022, from <http://socialinnovator.info/blog/social-innovator/what-social-innovation>

- Drazin, R., Glynn, M.A., & Kazanjian, R. K. (1999). Multilevel theorizing about creativity in organizations: A sensemaking perspective. *Academy of Management Review*, 286-323
- Edgington, N. (2010). Austin entrepreneur network. Retrieved June 10, 2022, from <http://austinentrepreneurnetwork.org/2010/01/what-is-socialinnovation/>
- Gryskiewicz, S. (2000). Cashing in on creativity at work. *Psychology Today*, 33, 62-67.
- Riggs, Fred W. (1970). "Modernization and Political Problems: Some Developmental Prerequisites" *Development Nations: Guest for A Model* (Beling and Toten). New York : Van Nostrand Reinhold.
- Rambo, T. , A. (2017) . From Poor Peasants to Entrepreneurial Farmers: The Transformation of Rural Life in Northeast Thailand.
- Woods, Michael. (2011). *Rural*. London and New York: Routledge.

การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์
ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี*
DECISION-MAKING TO FURTHER STUDY AT A HIGHER EDUCATION
LEVEL OF STUDENTS AT MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY,
SRITHAMMASOKKKARAJ CAMPUS, SURAT THANI COORDINATION
CENTER

ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี

Punnamong Wongnasri

พระครูธีรธรรมานุยุต

Phrakhruterathannayut

ปรรณพัชญ์ จิตรจันงค์

Pannaphat Jitjumnong

จิราภรณ์ ชูชำนาญ

Jiraphon Choochamnan

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Email: lekpunnapong16@gmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี และ (2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงาน

* Received 2 January 2022; Revised 20 April 2022; Accepted 20 May 2022

จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งหมด 93 รูป/คน โดยไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาวิจัย (1) ผลการศึกษาวิจัย เรื่อง “การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดยรวมทั้งสี่ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านภาพลักษณ์ และด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ด้านสวัสดิการและการบริการ (2) ผลจากการศึกษาข้อเสนอแนะ พบว่า นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคด้านสวัสดิการและการบริการมากที่สุด และด้านที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ ด้านอาจารย์ผู้สอน

คำสำคัญ: การตัดสินใจ, ระดับอุดมศึกษา

Abstract

The purpose of this research is (1) to study the decision-making to further study at a higher education level of students at Mahamakut Buddhist University, Srithammasok Kkaraj Campus, Surat Thani Coordination Center and (2) to study the suggestions about problems, obstacles, and solutions regarding guidelines for promoting the decision-making to further study at a higher education level of students at Mahamakut Buddhist University, Srithammasokkkaraj Campus, Surat Thani Coordination Center. The instrument used for gathering the data were the questionnaire and statistics used for analysis, namely Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation.

The research can be summarized as follows : (1) The results of “Decision-making to further study at a higher education level of students at Mahamakut Buddhist University, Srithammasokkkaraj Campus, Surat Thani including four sides at a high level The aspect with the highest average was the image aspect. and the least valuable aspect was welfare and service. (2) The results of the recommendation study found that students expressed their opinions about

problems and obstacles. The most welfare and service and the side with the lowest frequency was the teacher's side.

Keywords: Decision-making, Higher Education Level

บทนำ

การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ตามแนวคิดของภูมิจิตร ศรีวงษ์ หมายถึง การพิจารณาไตร่ตรองตัดสินใจหรือตกลงใจของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในการเลือกปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งที่เล็งเห็นว่าดีที่สุดเหมาะสมที่สุดหรือได้ประโยชน์มากที่สุดจากบรรดาทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่หลายทางเลือก เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางปฏิบัติอันจะนำไปสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างสัมฤทธิ์ผล (ภูมิจิตร ศรีวงษ์ราช, 2541) ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลในการตัดสินใจของผู้บริโภคจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยส่วนบุคคลด้านต่างๆ ตามแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์และปณิศา มีจินดา โดยมี เพศ อายุ และการศึกษา (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และปณิศา มีจินดา, 2554)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทนอกระบบราชการ (คู่มือนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาศโคราช, 2559) สังกัดกระทรวงอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งได้สถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ 1 เดือนตุลาคม พ.ศ.2436 โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ตั้งวิทยาลัยขึ้นในบริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร พระราชทานนามว่า “มหามกุฏราชวิทยาลัย” เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้เปิดทำการสอนในรูปของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ตั้งแต่วันที่ 16 เดือนกันยายน พ.ศ.2489 เป็นต้นมา (คู่มือนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาศโคราช, 2559) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้ดำเนินการพัฒนางานในด้านต่าง ๆ ตามแผนกลยุทธ์ ปณิธาน วิสัยทัศน์ และพันธกิจ อย่างเต็มความสามารถ เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นเลิศตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่ว่า “ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา” (คู่มือพระราชทานปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2562) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีศูนย์กลางตั้งอยู่ที่ ตำบล

ศาลายา อำเภอพุทธมณฑลจังหวัดนครปฐม และแตกสาขาออกมาเป็น 7 วิทยาเขต 3 วิทยาลัย และ 14 ศูนย์การศึกษา

สำหรับภาคใต้มีวิทยาเขตเพียงแห่งเดียว คือ วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช ปัจจุบันตั้งอยู่ ณ วัดป่าห้วยพระ หมู่ที่ 5 ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช โดยได้ขยายห้องเรียนออกไปในจังหวัดใกล้เคียง 2 แห่ง คือ ศูนย์ ประสานงานจังหวัดสงขลาและจังหวัดสุราษฎร์ธานี ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ ธานี ปัจจุบันได้ตั้งอยู่ในพื้นที่วัดธรรมบูชา เลขที่ 143/1 ถนนชนเกษม ตำบลตลาด อำเภอ เมืองฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเนื้อที่ 2 ไร่ 52 ตารางวา ปัจจุบันมีพระครูสิทธิธรรมาภิรัต,ผศ.,ดร. ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีวิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช และพระครูธีรธรรมานุยุต ดำรง ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยได้เปิดการเรียนการสอนระดับ ปริญญาตรี หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง โดยจัดตั้งสถานศึกษาในบริเวณ พื้นที่ของวัดธรรมบูชาตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 จนถึงปัจจุบัน ทำให้บัณฑิตที่จบออกไปประสบ ความสำเร็จในหน้าที่การงาน ทั้งยังเป็นผู้ที่พร้อมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรมสูง ทำให้สิ่งเหล่านี้ เป็นจุดเด่นในการดึงดูดนักศึกษา เพื่อเข้ามาทำการศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ และมีนักศึกษา เป็นจำนวนมากที่ต้องการเข้ามาศึกษา สำหรับศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้น ตั้งอยู่ใจกลางเมืองสุราษฎร์ธานี แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักของคนส่วนใหญ่และยังไม่เข้าใจในระบบ การศึกษาของมหาวิทยาลัยเท่าที่ควร เนื่องจากหลังจากที่ปิดรับสมัครนักศึกษาไปในปี 2554- 2555 นั้น ทำให้สภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีความบกพร่องต่อการให้บริการนักศึกษา ซึ่ง หลังจากที่เปิดรับสมัครนักศึกษาใหม่อีกครั้ง ทางศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้น ได้ ปรับปรุงสภาพแวดล้อม ปรับปรุงอาคารสถานที่ ทำให้มีบรรยากาศเป็นที่ร่มรื่น การศึกษารวมทั้ง จำนวนนักศึกษาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น (รายงานการประเมินตนเองสุราษฎร์ ธานี วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช, 2559)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ โดยการทำวิจัยเรื่อง “การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี” ซึ่งงานวิจัยนี้จะมี ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อ การตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านภาพลักษณ์ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ผู้สอน รวมถึงด้านสวัสดิการและการบริการ โดยจากผลของการวิจัยดังกล่าวก็จะสามารถนำ

ข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของมหาวิทยาลัย วางแผนระบบการศึกษา และดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย อีกทั้ง ยังสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษาและมหาวิทยาลัยฯ เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาและเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหา เกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวทางในการวิจัยเชิงปริมาณเน้นหัวข้อเพื่อให้เกิดความชัดเจนในเชิงตัวเลข และข้อพิสูจน์ตามจุดประสงค์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีการเก็บข้อมูลเป็นการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ได้เลือกใช้ประชากรที่มีอยู่ทั้งหมดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2562 ทั้งภาคปกติและภาคสมทบ (นอกเวลาราชการ) ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ จำนวน 93 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยครอบคลุมเกี่ยวกับวิจัย เรื่อง การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี

แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีคำถามชนิดปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำตอบแบบเลือกตอบ (Check list) มีจำนวนทั้งหมด 9 ข้อย่อย 3 ตัวเลือก ประกอบด้วย เพศ อายุ และชั้นปีการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ “การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี” จำนวน 20 ข้อ

โดยในแต่ละข้อคำถามจะมีด้วยกัน 5 ตัวเลือก มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) โดยเกณฑ์การให้คะแนน (สำเร็จ จันทรสวรรณ และสวรรณ บัวทวน, 2537) โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงตามระดับการตัดสินใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

5	หมายถึง	ผู้ตอบมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ผู้ตอบมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	ผู้ตอบมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ผู้ตอบมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	ผู้ตอบมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Question) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นในแต่ละข้อได้อย่างอิสระ

1. การหาคุณภาพเครื่องมือ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยครอบคลุมกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งการสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอนการดำเนินการ ไว้ดังนี้

1.1 การสร้างเครื่องมือ

1.1.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์ราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.1.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์ราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี พร้อมทั้งตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์การวิจัยและมีลักษณะที่เอื้อต่อความเข้าใจและทุกคนสามารถตอบคำถามได้ จากนั้นนำแบบสอบถามทั้ง 3 ตอน ไปยื่นต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแบบสอบถามให้มีความชัดเจนเหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวน ภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.1.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ของค่า IOC ตามสูตร ดังนี้

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ
วัตถุประสงค์

$\sum R$	แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
N	แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ
โดยมี	+1 แนใจว่าสอดคล้อง
0	ไม่แนใจว่าสอดคล้อง
-1	แนใจว่าไม่สอดคล้อง

จากนั้นผู้วิจัยก็หาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item- Objective Congruence : IOC) โดยออกแบบข้อคำถาม โดยมีจำนวน 4 ด้าน ด้านละ 5 ข้อคำถาม รวมทั้งสิ้น 20 ข้อคำถาม แบ่งค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์จากผู้เชี่ยวชาญ โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้วิจัยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อคำถาม

2.2 หลังจากดำเนินการปรับปรุง แก้ไข แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโศกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญครบทั้ง 3 ท่านแล้ว ผู้วิจัยก็นำแบบสอบถามที่ได้ ไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างหรือประชากรทั้งหมดในการวิจัยนี้ คือ นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยตาปี จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจำนวน 30 คน โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 19 เดือนธันวาคม พ.ศ.2562 และสิ้นสุดเมื่อวันที่ 25 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 แล้วนำผลการตรวจแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2547) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.85

2.3 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับประชากรทั้งหมด คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโศกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งภาคปกติและสมทบ (นอกเวลาราชการ) ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ จำนวน 93 รูป/คน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี ถึงหัวหน้าศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 93 ชุด โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ครบ จำนวน 93 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ทั้ง 93 ชุด มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการหาค่าเฉลี่ย μ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน σ โดยรวมและรายด้าน ซึ่งแยกตามปัจจัยส่วนบุคคลในบทนี้ที่จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ตอน และแปลผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของอันตรรกาคำน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโศกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้การแจกแจงความถี่ และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ดังนี้

1. จำแนกตามเพศ ผลจากการศึกษาวิจัย นักศึกษาส่วนมากที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวนทั้งสิ้น 48 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 รองลงมาคือ เพศหญิง มีจำนวนทั้งสิ้น 39 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 และเพศบรรพชิต จำนวนทั้งสิ้น 6 รูป คิดเป็นร้อยละ 6.5 ตามลำดับ

2. จำแนกตามอายุ ผลจากการศึกษาวิจัย นักศึกษาส่วนมากที่ตอบแบบสอบถามมีอายุต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 63 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 67.8 รองลงมาคือ อายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 30 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 ตามลำดับ

3. จำแนกตามชั้นปีการศึกษา ผลจากการศึกษาวิจัย นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 จำนวน 43 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 รองลง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 26 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 30.1 รองลงมา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 6 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโศกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากผลการวิจัยเรื่อง “การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโศกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี” นักศึกษามีระดับการตัดสินใจ โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 คิดเป็นร้อยละ 83 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พิจารณาได้ ดังนี้

นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาพลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.35 คิดเป็นร้อยละ 87 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสวัสดิการและการบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.77 คิดเป็นร้อยละ 75.4 ตามลำดับ

1. ด้านภาพลักษณ์ ผลจากการศึกษาวิจัย นักศึกษาส่วนมากมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.35 คิดเป็นร้อยละ 87 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พิจารณาได้ ดังนี้

นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 4 สถานที่ตั้งใจกลางเมือง มีค่าเฉลี่ย 4.65 คิดเป็นร้อยละ 93 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 5 มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีค่าเฉลี่ย 3.99 คิดเป็นร้อยละ 79.8 ตามลำดับ

2. ด้านหลักสูตร ผลจากการศึกษาวิจัย นักศึกษาส่วนมากมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.24 คิดเป็นร้อยละ 84.8 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พิจารณาได้ ดังนี้

นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 ค่าบำรุงการศึกษาพอเหมาะสม ไม่แพงเกินไป มีค่าเฉลี่ย 4.44 คิดเป็นร้อยละ 88.8 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 5 หลักสูตรทันสมัยต่อเหตุการณ์ยุคปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ย คือ 4.10 คิดเป็นร้อยละ 82 ตามลำดับ

3. ด้านอาจารย์ผู้สอน ผลจากการศึกษาวิจัย นักศึกษาส่วนมากมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.24 คิดเป็นร้อยละ 84.8 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พิจารณาได้ ดังนี้

นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 4 อาจารย์คอยให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.35 คิดเป็นร้อยละ 87 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 5 อาจารย์มีประสบการณ์ในการสอนและมีชื่อเสียงในสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.14 คิดเป็นร้อยละ 82.8 ตามลำดับ

4. ด้านสวัสดิการและการบริการ ผลจากการศึกษาวิจัย นักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.77 คิดเป็นร้อยละ 75.4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพิจารณาได้ ดังนี้

นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 บุคลากรทางการศึกษา เพียงพอ มีค่าเฉลี่ย 4.11 คิดเป็นร้อยละ 82.2 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 2 มีร้านอาหารและสวัสดิการภายในมหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ย 3.35 คิดเป็นร้อยละ 67 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ อายุ และชั้นปีการศึกษา

จากผลการวิจัยเรื่อง “การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี” นักศึกษามีระดับการตัดสินใจ โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก สามารถจำแนกตามเพศ อายุ และชั้นปีการศึกษา โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและจำแนกตามเพศ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พิจารณาได้ ดังนี้

บรรพชิต ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอาจารย์ผู้สอน มีค่าเฉลี่ย 4.47 คิดเป็นร้อยละ 89.4 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสวัสดิการและการบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.40 คิดเป็นร้อยละ 68 ตามลำดับ

เพศชาย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.35 คิดเป็นร้อยละ 87 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสวัสดิการและการบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.78 คิดเป็นร้อยละ 75.6 ตามลำดับ

เพศหญิง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.36 คิดเป็นร้อยละ 87.2 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสวัสดิการและการบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.83 คิดเป็นร้อยละ 76.6 ตามลำดับ

2. การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและจำแนกตามอายุ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พิจารณาได้ ดังนี้

อายุต่ำกว่า 40 ปี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.35 คิดเป็นร้อยละ 87 และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสวัสดิการและการบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.77 คิดเป็นร้อยละ 75.4 ตามลำดับ

อายุ 40 ปีขึ้นไป ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.35 คิดเป็นร้อยละ 87 และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสวัสดิการและการบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.79 คิดเป็นร้อยละ 75.8 ตามลำดับ

3. การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและจำแนกตามชั้นปีการศึกษา โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พิจารณาได้ ดังนี้

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.29 คิดเป็นร้อยละ 85.8 และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสวัสดิการและการบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.68 คิดเป็นร้อยละ 73.6 ตามลำดับ

นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.44 คิดเป็นร้อยละ 88.8 และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสวัสดิการและการบริการ มีค่าเฉลี่ย 4.05 คิดเป็นร้อยละ 81 ตามลำดับ

นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 4.27 คิดเป็นร้อยละ 85.4 และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสวัสดิการและการบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.60 คิดเป็นร้อยละ 72 ตามลำดับ

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.40 คิดเป็นร้อยละ 88 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสวัสดิการและการบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.68 คิดเป็นร้อยละ 73.6 ตามลำดับ

4. ผลการรวบรวม ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ปัญหา เกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงาน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.1 ผลจากการวิจัยซึ่งนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นของปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของ นักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงาน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าความถี่จากมากไปหาน้อย พิจารณาได้ ดังนี้

ด้านสวัสดิการและการบริการ ประเด็นที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ด้านสวัสดิการและการบริการมากที่สุด คือ สัญญาณ wifi ไม่ทั่วถึง ทำให้ยากลำบาก ต่อการสืบค้นข้อมูลทาง Internet มีค่าความถี่อยู่ที่ 6 รองลงมาคือ ร้านอาหารภายใน มหาวิทยาลัยยังไม่เพียงพอสำหรับการให้บริการนักศึกษาในสถานศึกษา มีค่าความถี่อยู่ที่ 4 และห้องสมุดมีหนังสือให้ค้นคว้าข้อมูลน้อย ซึ่งส่วนใหญ่ยังเป็นหนังสือที่เก่า ทำให้ยากต่อการ ค้นคว้าข้อมูลมาทำรายงาน มีค่าความถี่อยู่ที่ 4

ด้านหลักสูตร ประเด็นที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคด้าน หลักสูตรมากที่สุด คือ สาขาที่เปิดสอนมีน้อย ทำให้นักศึกษาไม่ค่อยมีตัวเลือกทางการศึกษา เท่าที่ควร มีค่าความถี่อยู่ที่ 5 รองลงมาคือ เป็นหลักสูตรที่มีการเก็บกิจกรรม grunn มาก จนเกินไป ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาพักผ่อนในวันหยุดยาวช่วงปิดเทอม มีค่าความถี่อยู่ที่ 2

ด้านภาพลักษณ์ ประเด็นที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคด้าน ภาพลักษณ์มากที่สุด คือ มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมกลางแจ้งคับแคบ ซึ่งเมื่อมีกิจกรรมจึงต้องใช้ สถานที่ภายนอกมหาวิทยาลัยในการทำกิจกรรม มีค่าความถี่อยู่ที่ 2 และบริเวณลานจอดรถไม่ เพียงพอเนื่องจากสถานที่ตั้งอยู่ภายในวัด เมื่อมีกิจกรรมทางศาสนา มีประชาชนมาใช้พื้นที่จอด รถเป็นจำนวนมาก มีค่าความถี่อยู่ที่ 2

ด้านอาจารย์ผู้สอน ประเด็นที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคด้านอาจารย์ผู้สอนมากที่สุด คือ การเรียนการสอนภาคปฏิบัติมีน้อย ทำให้ไม่ค่อยได้รับความผสมผสานทางวิธีการสอน ค่าความถี่อยู่ที่ 2

4.2 ผลจากการวิจัยซึ่งนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นของแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์ ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าความถี่จากมากไปหาน้อยพิจารณาได้ ดังนี้

ด้านสวัสดิการและการบริการ ประเด็นที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาด้านสวัสดิการและการบริการมากที่สุด คือ เพิ่มสัญญาณ wifi ให้ครอบคลุมภายในมหาวิทยาลัย เพื่อความสะดวกในการใช้บริการ Internet มีค่าความถี่อยู่ที่ 4 รองลงมา คือ หาเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุด และควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ห้องสมุด ไม่ว่าจะเป็นการจัดหมวดหมู่หนังสือที่เข้าใจง่ายต่อการค้นคว้าหาข้อมูล การซ่อมแซมห้องสมุดในส่วนต่างๆ และการจัดสรรหนังสือที่ทันสมัยต่อการเรียนรู้ การทำบัตรห้องสมุด เป็นต้น มีค่าความถี่อยู่ที่ 3 รองลงมา คือ เปิดประมูลการจัดตั้งร้านอาหาร หรือร้านค้าสวัสดิการเพิ่มเติมเพื่อให้นักศึกษาได้มีตัวเลือกในการได้รับบริการ มีค่าความถี่อยู่ที่ 1

ด้านหลักสูตร ประเด็นที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาด้านหลักสูตรมากที่สุด คือ เปิดสาขาการเรียนการสอนให้มากกว่านี้ มีค่าความถี่อยู่ที่ 6 รองลงมา คือ ควรให้นักศึกษาสามารถเก็บกิจกรรมกรรมฐานที่ใดก็ได้ตามสะดวก มีค่าความถี่อยู่ที่ 1

ด้านอาจารย์ผู้สอน ประเด็นที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหา ด้านอาจารย์ผู้สอนมากที่สุด คือ จะต้องมีการเรียนการสอนทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติสลับกัน เช่น 8 สัปดาห์แรกเรียนภาคทฤษฎีก่อน 8 สัปดาห์หลัง เรียนภาคปฏิบัติ มีค่าความถี่อยู่ที่ 2

ด้านภาพลักษณ์ ประเด็นที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหา ด้านภาพลักษณ์มากที่สุด คือ ควรจัดสถานที่จอดรถให้เป็นสัดส่วน เฉพาะคณาจารย์และมหาวิทยาลัยอย่างเพียงพอ มีค่าความถี่อยู่ที่ 1

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัย มาอธิบายเชื่อมโยงกับทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาอภิปรายผลได้ว่า การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีปัจจัยทั้ง 4 ด้าน เรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านภาพลักษณ์ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านสวัสดิการและการบริการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี เกี่ยวกับการตัดสินใจของ **รีเดอร์ (Reader)** คือ ทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูวิสุทธิพัฒนารณ** ที่ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง ปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน และทุกรายด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งทำให้ผลการศึกษางานวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของผู้วิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พิจารณาได้ ดังนี้

ด้านภาพลักษณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะการที่นักศึกษาได้ตัดสินใจเลือก เข้าศึกษาในด้านภาพลักษณ์ โดยรวมเป็น เพราะวามหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้เข้าศึกษาได้ทุก เพศทุกวัย สถานที่ตั้งใจกลางเมือง มหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมแนวทางพระพุทธศาสนาในระบบ การศึกษา มหาวิทยาลัยที่มี ชื่อเสียงมานาน และมีสภาพแวดล้อมที่ดี สามารถอภิปราย ผลการวิจัยได้ว่า การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในด้านภาพลักษณ์ มีความสอดคล้องกับ งานวิจัยของ **สุวารีย์ วงศ์วัฒนา, ลำเนา เอี่ยมสอาด,ปรัชญา โพธิ์ทั้ง, พิษญาพร ประครอง ใจ** ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม” เพราะภาพลักษณ์โดยภาพรวมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อยู่ในระดับมาก

ด้านหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะการที่นักศึกษาได้ตัดสินใจเลือกเข้า ศึกษาในด้านภาพลักษณ์ โดยภาพรวมเป็นเพราะวามหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรและสาขาตรงกับ

ความต้องการ คำบำรุงการศึกษาพอเหมาะสม ไม่แพ่งเกินไป หลักสูตรมีคุณภาพตามจำนวน หน่วยกิต และหลักสูตรเน้นความรู้คู่คุณธรรม หลักสูตรทันสมัยต่อเหตุการณ์ยุคปัจจุบัน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ว่า การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในด้านหลักสูตร มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ **มาเรียม นิลพันธุ์** ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร” เพราะหลักสูตรโดยภาพรวมของมหาวิทยาลัยศิลปากร อยู่ในระดับมาก

ด้านอาจารย์ผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะอาจารย์มีผลงานทางวิชาการ เป็นที่ยอมรับ อาจารย์เอาใจใส่และยอมรับความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์มีจรรยาบรรณในการสอน อาจารย์คอยให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ และอาจารย์มีประสบการณ์ในการสอน และมีชื่อเสียงในสังคม สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ว่า การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในด้าน หลักสูตร มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นางวาสน์ระรวย อินทรสงคราม** ในการศึกษา วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษาก่อตั้งวิทยาลัย เทคโนโลยีภูเก็ตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน” เพราะอาจารย์ผู้สอนโดย ภาพรวมของวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษาก่อตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีภูเก็ต อยู่ในระดับ มาก

ด้านสวัสดิการและการบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะบุคลากรทางการ ศึกษาเพียงพอ มีร้านอาหารและสวัสดิการภายในมหาวิทยาลัย มีแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ เพียงพอด้านนักศึกษา มีเครื่องมือสื่อสารทางเทคโนโลยีสำหรับค้นคว้าทางวิชาการ และมี อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ว่า การตัดสินใจเลือกเข้า ศึกษาต่อในด้านสวัสดิการและการบริการ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นายเจสสิยา ไชย เชษฐ์** ในการศึกษางานนิพนธ์เรื่อง “การจัดสวัสดิการที่มีผลต่อประสิทธิภาพของพนักงาน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา” เพราะสวัสดิการและการบริการโดยภาพรวม ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา อยู่ในระดับมาก

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลจากการวิจัยเรื่อง “การตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัด สุราษฎร์ธานี” โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยเชิง นโยบาย เพื่อประโยชน์และการพัฒนาคุณภาพของมหาวิทยาลัยดังต่อไปนี้

1.1 ส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย ในทุกๆสื่อ

1.2 ส่งเสริมพัฒนาทางด้านหลักสูตร ตลอดถึงอาจารย์ผู้สอนทั้งในด้านวิชาการ สวัสดิการ ตลอดถึงการบริการ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อการวิจัย ในครั้งต่อไป เพื่อประโยชน์และการพัฒนาคุณภาพของ มหาวิทยาลัย ดังต่อไปนี้

2.1 ควรศึกษาเรื่อง “ความต้องการของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านต่างๆ ให้มากขึ้น

2.2 ควรศึกษาเรื่อง “ความต้องการเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ทั้งวิทยาเขตและ ศูนย์การศึกษาทั้งสุราษฎร์ธานีและสงขลา” ในเชิงเปรียบเทียบ

2.3 นำงานวิจัยไปเสนอต่อคณะผู้บริหารระดับสูง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย เพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงงานวิจัยในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

คู่มือพระราชทานปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปี 2562 หน้า 5

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช หนังสือที่ระลึกครบรอบ

10 ปี ศูนย์การศึกษาสุราษฎร์ธานี หน้า 33

พิชิต ฤทธิ์เจริญ. (2547). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน คณะครุศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏพระนคร.

ภูมิจิตร์ ศรีวงษ์ราช. (2541). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการบริหารพัฒนาของ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดขอนแก่น. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2559). คู่มือนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2559 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2559). รายงานการประเมินตนเองสู่ราชภัฏธานี วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และปณิศา มีจินดา. (2554). กลยุทธ์การตลาดและการวางแผน. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร.

สำเร็จ จันทรสวรรณ และสุวรรณ บัวทวน. (2537). สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากร
โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี*
THE PROMOTION OF ETHICS WITH TRI-SIKKHA TO PERSONEL
IN MUANG SURAT THANI SCHOOL

จิราภรณ์ ชูชำนาญ

Jiraphon Choochamnan

พระครูสิริธรรมภาณี

Phrakhrusiridhammapirat

ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี

Punnapong Wongnasri

พระครูธีรธรรมานุยุต

Phrakhruterathannayut

ปรณพชญ์ จิตรจันทน์

Pannaphat Jitjumnong

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Email: mayjiraporn2538@gmail.com

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานีทั้งหมด 157 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่

* Received 1 May 2022; Revised 16 May 2022; Accepted 19 June 2022

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จากวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 5 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลจากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาประกอบบริบทและกรอบงานวิจัย โดยรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2565

ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านศีล รองลงมาคือด้านทาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านภavana แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากร โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า มีการเชื่อมโยงหลักธรรมทั้งในด้านทาน ด้านศีล ด้านภavana มาใช้ในการส่งเสริม พัฒนา ผู้บริหาร นักเรียน บุคลากร โรงเรียน และผู้ปกครอง โดยการสอดแทรกในกิจกรรมที่ดำเนินการทั้งในโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้ความรู้และหลักธรรมคำสอนได้ซึมซับลงไปในชีวิตจิตใจ เกิดการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในตัวเยาวชน และบุคลากร รวมถึงเป็นเครื่องมือในการกำหนดและขับเคลื่อนให้เกิดระบบการศึกษาควบคู่กับการสร้างกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม อันเป็นรากฐานในการสร้างคนเก่ง คนดี ที่มีคุณธรรมในสังคมต่อไป

คำสำคัญ: การส่งเสริมจริยธรรม, หลักไตรสิกขา, บุคลากร

Abstract

The objectives of this thesis are as follows. 1) To study the promotion of ethics through the Trisikkha principles for the personnel of Muang Surat Thani School. And 2) To study the recommendations for the promotion of ethics with the Trisikkha principles for the personnel of Mueang Surat Thani School. It's a mixed research. The population used in the quantitative research was a total of 157 personnel from Muang Surat Thani School. The tools used for data collection were questionnaires. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. The tools used for qualitative data collection were structured in-depth interview forms. By method specific random

of 5 people. Data were analyzed from interviews with key informants according to research objectives. By using content analysis techniques to accompany the research framework context. By collecting data from 17 February 2022 to 31 May 2022.

The results of research were found that : The promotion of ethics through the trisikkha principles for the personnel of Muang Surat Thani School overall was at a high level. When considering each aspect it was found that it was at a high level in all aspects. The aspect with the highest mean was aspect morality, followed by give alms and the aspect with the lowest mean was the aspect of prayer. Guidelines for promoting ethics through the trisikkha principles for personnel Muang Surat Thani School The results of interviews with key informants revealed that there was a link between dharma principles in terms of alms, morality, and prayer to use in promoting and developing administrators, students, school personnel and parents. By insertion in activities carried out in both schools and communities So that knowledge and doctrines can penetrate into the mind. It creates a good conscience in youth and personnel, as well as being a tool in determining and driving the education system along with creating activities to promote morality and ethics. This is the foundation for creating smart people, good people who are virtuous in society.

Keywords: Ethics Promotion, Trisikkha, Personnel

บทนำ

การจัดการศึกษาของไทยเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี เป็นการจัดการศึกษาตามวัฒนธรรมแบบไทยที่มีการปลูกฝังวิชาความรู้ให้นักเรียนเป็นคนดีมีศีลธรรมจริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554) โดยแต่เดิมประเทศไทยอันมีสถาบันพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักของประเทศที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการศึกษาโดยมีวัดเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาที่มีพระภิกษุเป็นครูสอนและจัดการศึกษา ต่อมาได้เริ่มมีการ

จัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาอย่างเป็นทางการและเป็นลายลักษณ์อักษร โดยการให้โรงเรียนมีครูทำหน้าที่สอน จากสภาพสังคมปัจจุบันการที่วัฒนธรรมการบริโภคเพิ่มมากขึ้นส่งผลกระทบต่อระดับจริยธรรมให้ลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ การจะนำหลักธรรมคำสอนมาประยุกต์ใช้ก็ลดน้อยลงไป ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งจึงควรมีการปลูกฝังจริยธรรมให้เกิดแก่บุคคลในสังคมโลก (ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม และคณะ, 2546) ส่วน (ประเวศ วะสี, 2544) ให้ความคิดเห็นว่า ประเทศไทยมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้านโดยเฉพาะ ด้านการศึกษาโดยกลุ่มเป้าหมายที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนา ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร โรงเรียน และกลุ่มครูอาจารย์ผู้สอน เพราะหากผู้สอนมีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ แล้วย่อมส่งผลให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

บุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 มาตรา 79 ระบุไว้ว่าให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้มีความรู้คู่คุณธรรม (อาคม มากมีทรัพย์, 2557) แต่จากสถานการณ์ปัจจุบันนั้นการที่มีข่าวหรือข้อมูลปรากฏตามสื่อทุกประเภทของสังคมไทยเราก็คือ พฤติกรรมของครูอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาที่มีพฤติกรรมกระทำความผิดทั้งระเบียบวินัยของความเป็นข้าราชการและข้อกฎหมายของบ้านเมืองรวมไปถึงจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่จะพึงกระทำในหน้าที่ อย่างไรก็ตามแม้จะมีการวางกรอบเอาไว้อย่างไรแต่ท้ายที่สุดมักจะเกิดปัญหาซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้ส่งผลกระทบต่ออารมณ์สั่งสอนนักเรียนเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้ นักเรียนจะตั้งคำถามแย้งในใจว่าเมื่อครูยังสูบบุหรี่ เล่นการพนัน ดื่มสุรา แล้วจะมาห้ามนักเรียน จับนักเรียนมาทำโทษทำไม แล้วครูจะอบรมสั่งสอนศิษย์ได้ให้ดีขึ้นได้อย่างไร (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2537) อีกทั้งวิชาชีพครูเป็นหนึ่งในวิชาชีพที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง เช่นเดียวกับแพทย์ ตุลาการ ทนายความ วิศวกร และสถาปนิก ที่ต้องมีระเบียบวินัย จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพและมืองค์กรควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ เมื่อพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้ว วิชาชีพครูยังเป็นวิชาชีพที่ต้องรับภาระหน้าที่อันสำคัญยิ่งต่อสังคมยากที่จะหาอาชีพใดมาเทียบได้ ซึ่งในบางประเทศถือว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่สำคัญที่สุดของประเทศ เพราะอนาคตที่ยิ่งใหญ่ของชาติขึ้นอยู่กับการทำงานของครูเนื่องจากครูหนึ่งคนสามารถเปลี่ยนวิถีชีวิตของเด็กคนหนึ่งและสัมผัสกับความเป็นอยู่ของเด็กอีกนับเป็นพันคน ดังที่ (หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล,

2530) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูว่าโรงเรียนจะดีหรือไม่ดีไม่ได้อยู่ที่อาคารใหญ่โต สนามกว้างขวางหรือห้องประชุมและโรงอาหารที่พร้อม แต่อยู่ที่ตัวครูและความเอาใจใส่ของครูเป็นสำคัญ

โรงเรียนมัธยมในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีส่วนใหญ่ขึ้นตรงกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 อันมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมจริยธรรมซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ไม่เพียงแต่จะสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังเป็นจังหวัดต้นแบบแห่งธรรมะที่มุ่งเน้นการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ที่ 4 คือ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และมาตรฐานด้านการศึกษาของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ด้วยการศึกษาภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานีระยะยาว 20 ปี (คณะกรรมการยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 24 สิงหาคม 2563) แต่ในทางกลับกันนั้นก็ยังคงมีข่าวเสื่อมเสียชื่อเสียงเกิดขึ้นตลอดเวลาตามสื่อออนไลน์ อาทิเช่น ข่าวเด็กกระโดดตึกเนื่องจากมีภาวะเครียดจากการทะเลาะกับครู ข่าวเด็กช้ำน้ำครูเนื่องจากต้องการแสดงออกทางการเมือง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่น ความศรัทธาของสังคมที่มีต่อวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาในแง่ลบเป็นอย่างมาก ฉะนั้นการจะพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาจึงต้องเริ่มต้นที่บุคลากร

ด้วยเหตุนี้การส่งเสริมจริยธรรมและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยจึงไม่ใช่เพียงแค่อสอนให้รู้ว่าคุณค่าคืออะไรความซื่อ คืออะไรเท่านั้นแต่ต้องนำความดีเข้าไปสู่วิถีชีวิตจนสามารถปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม (นิติพงษ์ อดิณณกิจเจริญ, 24 สิงหาคม 2563) ด้วยหลักการแห่งการพัฒนาอย่างหลักไตรสิกขาในพระไตรปิฎกที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสสอนสำหรับคฤหัสถ์ อันประกอบไปด้วยทาน ศีล และภาวนา ที่พระองค์ทรงวางหลักให้ชาวพุทธใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาวีถีได้ (อง.ทสท. 20,12/1-4/1) หลักไตรสิกขาสำหรับคฤหัสถ์จึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้เป็นหลักแห่งการพัฒนาจริยธรรมของบุคลากร โดยแม้ว่าแต่ละคนจะแสวงหาทรัพย์เงินทอง และยศศักดิ์ ฐานะ ตำแหน่ง แตกต่างกันไป แต่หลักไตรสิกขานี้จะเป็นเครื่องยึดโยงให้อยู่ในขอบเขตที่จะไม่ก่อปัญหา แก่ชีวิตและสังคมมากจนเกินไปและให้รู้จักพัฒนาชีวิตที่ดีขึ้นสูงขึ้นจนกระทั่งสามารถจะสร้างสรรค์ประโยชน์สุขให้แก่ชีวิตและสังคมได้เสมือนธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้ปฏิบัติทุกประการรวมลงในหลักไตรสิกขานี้ว่าจำเป็นอย่างยิ่งแก่ชีวิตเหมือนอย่างลมหายใจ ที่จำเป็นแก่ชีวิตร่างกาย หยุดหายใจเมื่อใดก็ตายเมื่อนั้น

ฉันใด หยุดการศึกษาเมื่อใดร่างกายก็ตายจากความดีและความรู้เมื่อนั้นฉันนั้น (วิบูลย์พงศ์ พันธุนนท์, 2561)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี” เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research ดังนี้

1.1 เชิงปริมาณ

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ บุคลากรของโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานีทั้งหมด จำนวน 157 คน (คู่มือนักเรียนและผู้ปกครองโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี, 2564, หน้า 9-10) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.2 เชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ บุคลากรของโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี จำนวน 5 ท่าน จากวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับวัตถุประสงค์งานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิง

พรรณนาประกอบบริบทและกรอบงานวิจัย โดยพยายามลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกันและรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้มากที่สุด

เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากพระไตรปิฎก แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากพระไตรปิฎก แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย

1.3 สร้างเครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม และเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง

1.4 นำเครื่องมือการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

1.5 จัดทำเอกสารเพื่อขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในคนจากสถาบันญาณสังวร

1.6 นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับบุคลากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรจริง เพื่อหาประสิทธิภาพความเที่ยงตรงของเครื่องมือ พร้อมทั้งนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

1.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มประชากรจริง และสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

2. ลักษณะของเครื่องมือ

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire)

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยมีหน่วยวิเคราะห์หรือข้อคำถามรวมทั้งสิ้นจำนวน 5 ข้อคำถาม 18 ข้อย่อย

ตอนที่ 2 การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านทาน ด้านศีล และด้านภาวนา โดยมีหน่วยวิเคราะห์หรือข้อคำถามด้านละ 5 ข้อคำถาม รวมทั้งสิ้น 15 ข้อย่อย โดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Five Rating Scale) ตามแบบวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามลักษณะปลายเปิด ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี

2.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview)

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ-ฉายา/สกุล วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สถานที่สัมภาษณ์ และวัน/เวลาที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมแก่บุคลากรโรงเรียนเมือง สุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย ด้านทาน ด้านศีล ด้านภาวนา และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ 3 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

2.3 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์ไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา ความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่

แบบสอบถาม และเครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จำนวน 3 ท่าน

2.3.2 ผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นได้ทำการส่งเครื่องมือพร้อมแบบ วจ.01 - วจ.04 เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมในคนเพื่อพิจารณาอนุมัติ

2.3.3 เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมในคนพิจารณาอนุมัติ และผู้วิจัยได้รับเอการรับรองจริยธรรมในคนแล้ว ผู้วิจัยนำเครื่องมือเชิงปริมาณที่เป็นแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรจริงแต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรจริง คือ บุคลากรโรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จำนวน 30 ชุด เพื่อนำมาวิเคราะห์ทางสถิติในการหาความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง ได้ค่าเท่ากับ .96 ผู้วิจัยนำผลไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์พิจารณาอนุมัติ

2.3.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการอนุมัติจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรจริงที่กำหนดไว้ตามวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เชิงปริมาณ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี โดยกำหนดระยะเวลาเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2565 มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผู้วิจัยเขียนคำร้องขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาภูมิภุมาราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีธรรมราช ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัย

1.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยื่นต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี พร้อมแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 157 ชุด เพื่อขออนุญาตในการเข้าเก็บข้อมูลการวิจัยจากบุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี พร้อมทั้งทำการนัดหมายวัน เวลา ในการเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

1.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนได้จำนวน 157 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ตามความเป็นจริง จากนั้นได้ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล

1.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ต่อไป

2. เชิงคุณภาพ

2.1 ผู้วิจัยเขียนคำร้องขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราชโคตรราช ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง

2.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยื่นต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 5 ท่าน พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดในการขออนุญาตจัดบันทึกข้อความ การบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ และการภาพถ่ายประกอบการสัมภาษณ์แก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากนั้นได้ทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

2.3 ผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ทำการนัดหมายจนครบถ้วน

2.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มารวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา โดยพยายามลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกันและรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้มากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เชิงปริมาณ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม เมื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามซึ่งมีความถูกต้องสมบูรณ์มาลงรหัสตามวิธีการวิจัยทางสถิติและดำเนินการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Statistics) เป็นสถิติที่นำมาใช้บรรยายคุณลักษณะของข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนนำผลที่ได้มาทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่ออธิบายข้อมูล

2. เชิงคุณภาพ

2.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเทปเสียงและจดบันทึกเป็นข้อความ

2.2 นำข้อมูลที่ได้รวบรวมเป็นข้อความมาจำแนกประเด็นโดยเรียงเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยพยายามลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกันและรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้มากที่สุด

2.3 วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาประกอบบริบทการวิจัย

2.4 สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบถาม บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 68.15 มีช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 40.13 รองลงมาคือ อายุต่ำกว่า 31 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 25.48 มีตำแหน่งข้าราชการครู จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 50.96 รองลงมาคือ ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 30.57 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 62.42 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 25.48 และมีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 2-5 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 33.76 รองลงมาคือ 6-10 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 31.21

2. ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านศีล รองลงมาคือ ด้านทาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านภavana และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน มีดังนี้

2.1 ด้านทาน พบว่า การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนสนับสนุนให้องค์กรศาสนาเข้ามา

ส่งเสริมการใส่บาตรพระสงฆ์ รองลงมาคือ โรงเรียนสนับสนุนให้องค์กรศาสนาเข้ามาส่งเสริมการมีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนส่งเสริมการสละเวลาเพื่อทำงานส่วนรวมนอกเหนือเวลาปฏิบัติงาน ตามลำดับ

2.2 ด้านศีล พบว่า การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนส่งเสริมบุคลากรให้ใช้วาจาที่ไพเราะ อ่อนหวาน ไม่พูดโกหก พูดคำหยาบในการปฏิบัติหน้าที่ รองลงมาคือ โรงเรียนส่งเสริมแนวทางการปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้บุคลากรในหน่วยงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีมาตรการส่งเสริมการเคารพกฎระเบียบและข้อปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ตามลำดับ

2.3 ด้านภavana พบว่า การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของท่านให้เท่าทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน รองลงมาคือ โรงเรียนให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจและมีสติ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีองค์กรศาสนาเข้ามาส่งเสริม แนะนำ ให้บุคลากรได้รู้ถึงประโยชน์และคุณค่าของสมาธิ ตามลำดับ

3. ผลการแบบสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี ดังนี้

3.1 การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากร โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี พบว่า การดำเนินการจัดการการศึกษาและการส่งเสริมด้านจริยธรรมภายในโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนวิถีพุทธ ส่งเสริมการนำหลักไตรสิกขาเป็นกรอบที่สำคัญในการส่งเสริม พัฒนาการศึกษาและจริยธรรมภายในโรงเรียน โดยเริ่มต้นจากผู้บริหารสูงสุด ซึ่งได้ให้ความสำคัญในการนำหลักธรรมไปใช้ในการวางแผน และวางระบบการศึกษาของโรงเรียนการกำหนดฝ่ายหรือบุคลากรผู้มีหน้าที่โดยตรง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียน ครู บุคลากรในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รับผิดชอบการจัดการการศึกษา ควบคู่กับการ

ส่งเสริมจริยธรรม เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการที่ชัดเจนในการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียน รวมถึงการนำเอาหลักไตรสิกขาสำหรับคฤหัสถ์เข้าไปสอดแทรกในกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังจริยธรรมให้เกิดแก่บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง อีกทั้งการนำหลักไตรสิกขาเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาในการประพฤติปฏิบัติตน การดำรงตนให้กับผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมที่เป็นการยกย่องเชิดชูบุคคลที่ปฏิบัติตามแนวทาง เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและเป็นต้นแบบให้กับผู้อื่น อันจะนำมาซึ่งการสร้างเยาวชนให้เติบโตเป็นคนมีคุณภาพและมีจริยธรรมในสังคมสืบต่อไป

3.2 แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากร โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี แต่ละด้านควร สรุปผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1) ด้านทาน พบว่า โรงเรียนมีการนำเอาหลักไตรสิกขาด้านทาน สอดแทรกในกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และกิจกรรมในการส่งเสริมด้านจิตใจในชุมชน เช่น การทำบุญตักบาตรพระสงฆ์ในวันสำคัญทางศาสนา การนิมนต์พระมาบรรยายธรรมให้แก่บุคลากรและนักเรียน กิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้และช่วยแก้ปัญหาให้กับนักเรียน PLC (ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ) กิจกรรมบริจาคสิ่งของผ่านกลุ่มไลน์ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดของเชื้อไวรัสโควิด -19 เป็นต้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สนับสนุนให้บุคลากรและนักเรียนรู้จักการแบ่งปัน รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยใจที่บริสุทธิ์ อันเป็นรากฐานและเป็นต้นแบบที่ดีในการส่งเสริมให้คนในสังคมนำมาใช้ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีและปลูกฝังให้บุคลากรส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน

2) ด้านศีล พบว่า การสร้างกิจกรรมด้านศีล มีการจัดกิจกรรมโดยให้พระสงฆ์เข้ามาทำกิจกรรมด้านศาสนาในพิธีต่าง ๆ ซึ่งแฝงไปด้วยคำสอน ต่าง ๆ ให้ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม และการจัดการศึกษาที่นำหลักธรรมคำสอนมาสอนแทรกในรายวิชาของโรงเรียนในส่วนของบุคลากรโรงเรียนมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติราชการอย่างเคร่งครัด และกำหนดมาตรฐานจริยธรรมที่พึงมีในการปฏิบัติตน เพื่อสร้างอุปนิสัย ทักษะที่ดีการดำเนินชีวิต ยึดมั่นในกฎเกณฑ์และจริยธรรมอันดีงามของสังคม

3) ด้านภาวนา พบว่า โรงเรียนได้สอดแทรกกิจกรรมหลักธรรมด้านภาวนา แก่นักเรียน และบุคลากร ให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมทำสมาธิยาวเข้าหน้าเสาธง กิจกรรมฝึกปฏิบัติสมาธิภาวนา สวนโมกข์สวนเมือง กิจกรรมส่งเสริมงานด้านศิลปะ เป็นต้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการฝึกสมาธิ ฝึกจิตใจ ให้มีสติ สามารถศึกษา ทำงาน หรือ

ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มที่ ทำให้ผู้ปฏิบัติประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ยังเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีให้แก่คนในสังคมด้วย

ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี จึงเหมือนการเชื่อมโยงหลักธรรมทั้งในด้านทาน ด้านศีล และด้านภาวนา มาใช้ในการส่งเสริม พัฒนา ผู้บริหาร บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง โดยการสอดแทรกในกิจกรรมที่ดำเนินการทั้งในโรงเรียนและชุมชน เพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้และสามารถนำหลักไตรสิกขาสำหรับคุณูปการไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเกิดการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้เกิดแก่บุคลากร รวมถึงเป็นเครื่องมือในการกำหนดและขับเคลื่อนให้เกิดระบบการศึกษาควบคู่กับการสร้างกิจกรรมการส่งเสริมจริยธรรม อันเป็นรากฐานในการสร้างคนเก่ง คนดี ที่มีคุณธรรมในสังคมต่อไป

อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี” สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี

1.1 ด้านทาน คือ การส่งเสริมให้บุคลากรของโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานีให้รู้จักการช่วยเหลือแบ่งปัน การให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจไม่หวังผลตอบแทน เช่น การใส่บาตรพระสงฆ์ การให้เงินหรือสิ่งของแก่บุคคลอื่น การมีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่น ๆ การให้ธรรมะแก่ผู้อื่น (พูดเรื่องธรรมะให้ฟังหรือให้หนังสือธรรมะ) และการสละเวลาเพื่องานส่วนรวม นอกเหนือเวลาปฏิบัติงาน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนสนับสนุนให้องค์กรศาสนาเข้ามาส่งเสริมการใส่บาตรพระสงฆ์ รองลงมาคือ โรงเรียนสนับสนุนให้องค์กรศาสนาเข้ามาส่งเสริมการมีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนส่งเสริมการสละเวลาเพื่องานส่วนรวมนอกเหนือเวลาปฏิบัติงาน ดังนั้นโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานีจึงควรส่งเสริมบุคลากรของโรงเรียนให้มีการเสียสละมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัตินอกเหนือการปฏิบัติงาน โดยไม่มีค่าตอบแทน และฝึกให้ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ และทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยความมุ่งมั่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อศิษย์

และเพื่อนร่วมงาน ด้วยการเสียสละกำลังกายและกำลังใจ ในการถ่ายทอดความรู้ การเอาใจใส่ ศิษย์และเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอ

1.2 ด้านศิลป คือ การส่งเสริมให้บุคลากรของโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานีให้มีความประพฤติทางกาย ทางวาจาที่เป็นกุศล คือ ไม่เบียดเบียนบุคคลอื่นให้เดือดร้อน และการรักษา กฎระเบียบ เช่น การมีกฎระเบียบและข้อปฏิบัติอย่างเคร่งครัด การมีมาตรการป้องกันมิให้ บุคลากรเล่นการพนัน ดื่มสุราและยาเสพติด การรณรงค์ให้บุคลากรมีการใช้วาจาที่ไพเราะ อ่อนหวาน ไม่พูดโกหกหรือคำหยาบในการปฏิบัติหน้าที่ การให้ความสำคัญกับการใช้ศิลปในการ พัฒนาบุคลากร และการมีแนวทางให้ปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้ บุคลากรในหน่วยงาน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนส่งเสริมบุคลากรให้ ใช้วาจาที่ไพเราะอ่อนหวานไม่พูดโกหก พูดคำหยาบในการปฏิบัติหน้าที่ รองลงมาคือ โรงเรียน ส่งเสริมแนวทางการปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้บุคลากรใน หน่วยงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือโรงเรียนมีมาตรการส่งเสริมการเคารพกฎระเบียบ และ ข้อปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ดังนั้นโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานีจึงควรมีการส่งเสริมบุคลากรของ โรงเรียนให้มีการรักษากฎระเบียบ ให้ฝึกการมีวินัยอย่างเคร่งครัด เพื่อการเป็นต้นแบบที่ดีของ บุคลากร และควรมีมาตรการต่าง ๆ ในการลงโทษ เช่น การว่ากล่าวตักเตือน การพักงาน เป็น ต้น เพื่อทราบถึงปัญหา การหาทางออก การแก้ไขปัญหาร่วมกันแก่บุคลากรที่ขาดการปฏิบัติ ตามกฎระเบียบของโรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคลากรนั่นเอง

1.3 ด้านภavana คือ การส่งเสริมให้บุคลากรของโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี ทำ จิตใจให้สงบ มีสติปัญญาด้วยการฝึกฝนอบรมจิตใจ การทำสมาธิ การเจริญภavana การเจริญจิต ภาvana เช่น การแนะนำให้เพื่อนร่วมงานมีสมาธิในการทำงาน การให้ความสำคัญในการใช้ สมาธิในการพัฒนาบุคลากร การฝึกอบรมการใช้หลักเหตุผลในการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหา ในการปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานให้เท่าทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการทำหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายด้วยความตั้งใจและมีสติ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนให้ ความสำคัญในการแก้ไขปัญหการปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของท่านให้เท่าทันกับสถานการณ์ ปัจจุบัน รองลงมาคือ โรงเรียนให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ และมีสติ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีองค์กรศาสนาเข้ามาส่งเสริม แนะนำให้ บุคลากรได้รู้ถึงประโยชน์และคุณค่าของสมาธิ ดังนั้นโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี จึงควรมี กิจกรรมส่งเสริมให้องค์กรศาสนาเข้ามาส่งเสริม แนะนำให้บุคลากรได้รู้ถึงประโยชน์และคุณค่า

ของสมาธิ การรักษาศีล และการภาวนา รวมถึงการคิดดี พูดดี ทำดีหรือคิดบวกทำให้เกิดทำให้เกิดสุขภาวะที่ดีมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระใบฎีกาธีรศักดิ์ สุธีโร/น้อยอ่อน (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในพระพุทธศาสนาเพื่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนกระสังพิทยาคม ตำบลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนกระสังพิทยาคมมีเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นรูปแบบของการพัฒนาหลักไตรสิกขาไปสู่การปฏิรูปการศึกษาและเน้นสร้างนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นนักวิเคราะห์มีลักษณะการดำรงชีวิต มีความเป็นไทย และมั่นใจในตนเอง โดยมีพันธกิจของโรงเรียน คือ การสร้างคุณภาพชีวิตนักเรียนด้วยการพัฒนาด้านร่างกายสติปัญญาจิตใจอารมณ์มีความสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลสัมพันธ์ระหว่างชุมชนสัมพันธ์ทางสังคมสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่งเสริมสร้างระเบียบวินัยคุณธรรมและจริยธรรม” และกลยุทธ์สถานศึกษาของโรงเรียน คือ 1) เร่งรัดพัฒนาให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของชาติ 2) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพสู่มืออาชีพ 3) พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาทั้งระบบโดยมุ่งสัมฤทธิ์ผลที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) พัฒนาระบบการให้บริการทางการศึกษาโดยบูรณาการหลักสูตร สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหลักสูตรการเรียนรู โรงเรียนกระสังพิทยาคมได้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มาจัดการเรียนการสอนโดยสาระการเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีการสอนพระพุทธศาสนามีพระสอนศีลธรรมพร้อมจัดสอบธรรมศึกษาในโรงเรียนมีการจัดการอบรมค่ายคุณธรรมหรือกิจกรรมแต่งชุดขาวไหว้พระสวดมนต์ประจำสัปดาห์หรือวันพระ เป็นต้น พร้อมกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนประโยชน์สำคัญยิ่งของการศึกษาไตรสิกขากับการประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาก็คือ มุ่งให้เกิดการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตที่เข้าสู่ระบบการศึกษาคู่กับคุณธรรมจริยธรรมและเพื่อเป็นการ

พัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติได้ จากผลการศึกษาที่กล่าวมานี้ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยทำการศึกษาเนื่องจากโรงเรียนกระสังพิทยาคม ได้นำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนเพื่อเกิดคุณธรรมจริยธรรม โดยได้ถือปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมผ่านการจัดการเรียนการสอน การนำเข้าสู่แผนการศึกษาทางโรงเรียน การนำเข้าหลักสูตรการเรียนการสอน รวมถึงการจัดผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน โดยเน้นให้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นผู้รับผิดชอบ และมีการส่งเสริมสิ่งเหล่านี้โดยมีหน่วยงานภายนอกเข้ามาสนับสนุน เช่น การให้พระสงฆ์เข้ามาอบรมคุณธรรม การทำบุญตักบาตร หรือการจัดผ่านค่ายคุณธรรม เป็นต้น ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่คล้ายคลึงกันกับผู้วิจัยที่ได้ทำการศึกษา แตกต่างกันที่หลักไตรสิกขา เนื่องจากหลักไตรสิกขาที่โรงเรียนกระสังพิทยาคม นำมาประยุกต์ใช้นั้นเป็นหลักไตรสิกขาที่ผู้คนทั่วไปมักรู้จักกันดี คือ หลักไตรสิกขาของบรรพชิต อันมีความหมาย คือ ข้อที่จะต้องศึกษา ปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา ผูกหัดอบรมกาย วาจา จิต และปัญญา ให้มีความเจริญงอกงามยิ่งขึ้นไปตามลำดับจนบรรลุถึงพระนิพพานอันเป็นจุดหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนาได้หากได้ศึกษาตามหลักไตรสิกขา ซึ่งเป็นความหมายตามที่โรงเรียนกระสังพิทยาได้ทำการศึกษาไว้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนโดยการนำเข้าสู่พันธกิจของโรงเรียนเพื่อปฏิรูปการศึกษา แต่สำหรับงานวิจัยนี้ผู้ศึกษาวิจัยได้นำหลักไตรสิกขามาส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานีเช่นเดียวกัน แต่ทางโรงเรียนเมือง สุราษฎร์ธานี มีเน้นหลักจริยธรรมเข้าสู่พันธกิจของโรงเรียนเป็นฐานเดิมอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึงนำหลักไตรสิกขาที่เห็นว่ามีความเหมาะสมแก่โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานีมาส่งเสริมจริยธรรมที่มีอยู่เดิมแล้ว ซึ่งหลักไตรสิกขาที่กล่าวมานี้ คือ หลักไตรสิกขาของคฤหัสถ์ ประกอบด้วย ทาน ศีล ภาวนา ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับหลักไตรสิกขาของบรรพชิต แต่จุดมุ่งหมายต่างกันเนื่องจากหลักไตรสิกขาที่ผู้วิจัยทำการศึกษานั้นจุดมุ่งหมายไม่ได้ต้องการให้คฤหัสถ์ ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา บรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดทางพระพุทธศาสนาถึงขั้นนิพพาน ดังที่ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2538) ได้กล่าวไว้ แต่ผู้ศึกษาวิจัยเพียงต้องการใช้หลักไตรสิกขาของคฤหัสถ์นี้เป็นเครื่องชักนำให้บุคลากรกระทำแต่สิ่งที่ดีงามโดยการเริ่มต้นจากการให้ทาน เพื่อลดความเห็นแก่ตัวสู่การเปลี่ยนแปลงภายนอกที่เรียกว่าศีล เมื่อกระทำติดเป็นอุปนิสัย ก็จะก่อให้เกิดความรักความสงบ การมีสติ การใช้ปัญญาแก้ปัญหาชีวิตได้ นั่นคือ ภาวนา โดยผู้วิจัยจึงทำการศึกษางานวิจัยนี้โดยเริ่มต้นจากบุคลากรโรงเรียนให้เป็นแบบอย่างที่ดีก่อนจึงนำมาสู่การอบรมสั่งสอนนักเรียนต่อไป โดยหลักไตรสิกขาสำหรับคฤหัสถ์ ทาน ศีล ภาวนา ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษานี้ยังมีความ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูพิสนธ์สิทธิการ (อรุณ ธรรมวโร), 2561, หน้า 132-135) ได้ศึกษาเรื่อง “กระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะพลังบวกของผู้สูงอายุตามแนวพุทธจิตวิทยา” ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวและเครือญาติหรือบุคคลอื่น ๆ ที่อาศัยรวมอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน คือ 1) ใช้เวลาในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ร่วมกัน 2) มีการสนทนาพูดคุยปรึกษาหารือกัน 3) มีการแสดงออกซึ่งความรัก เอื้ออาทรต่อกันทั้งทางกาย วาจาและใจ และ 4) ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ความสัมพันธ์กับเพื่อนคือการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถคุยกันได้ทุกเรื่อง และรับคำแนะนำระหว่างเพื่อน เสียสละและความความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับการให้ทาน รักษาศีล และการภาวนา คือ บุญกิริยาวัตถุ บวกกับการคิดดี พูดดี ทำดีหรือคิดบวกทำให้เกิดทำให้เกิดสุขภาวะพลังบวก ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยทำการศึกษานี้เนื่องจากทาน ศีล ภาวนา นั้นผู้วิจัยเน้นนำมาส่งเสริมจริยธรรมแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี อันอยู่ในสถาบันการศึกษาเดียวกันให้อยู่ร่วมกันเสมือนครอบครัว ด้วยการส่งเสริมให้รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การมีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน โดยผู้วิจัยมุ่งเน้นในการส่งเสริมบุคลากรโรงเรียนเป็นหลักเพื่อความเป็นแบบอย่างและผู้นำที่ดี นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดเอนก ปุณณวุฒโฒ (แก้วดวงดี) (2561) ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการบริหารตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5” ผลการวิจัยพบว่า มีส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพโดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ โดยมีกระบวนการทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นในศีลธรรมจริยธรรมอย่างมาตรฐานแห่งวิชาชีพ พัฒนาผู้บริหารให้มีความมุ่งมั่นดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษานี้ เนื่องจากมีการส่งเสริมหลักไตรสิกขาโดยเริ่มต้นจากผู้บริหารลงสู่ครูผู้สอน และบุคลากรโรงเรียน ให้เป็นแบบอย่างที่ดีก่อนนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอด ให้รู้จักการเป็นผู้ให้โดยไม่หวังผลตอบแทนเริ่มต้นจากการให้ความรู้แก่นักเรียน การให้ทานแก่พระภิกษุสงฆ์ รู้จักการรักษากฎระเบียบของโรงเรียนเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี เมื่อสามารถปฏิบัติตนอย่างนี้ได้แล้วการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ก็สามารถกระทำได้อย่าง

เต็มที่ สามารถเรียกสมาธิได้ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าขณะสอนหรือปฏิบัติงานได้ จนกระทั่งสามารถอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดีมีจริยธรรมต่อไปในอนาคต

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี” โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อเป็นประโยชน์แก่โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรนำผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาของสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 ควรนำผลการศึกษาข้อเสนอแนะในครั้งนี้ไปส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาของสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาของสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ”

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาของสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

2.3 ควรนำผลการศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี” ในครั้งนี้ ไปต่อยอดในการส่งเสริมจริยธรรมด้วยหลักไตรสิกขาแก่บุคลากรโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาของสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำสู่แผนพัฒนาการศึกษาและยึดถือเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมผ่านกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาของสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการยุทธศาสตร์การพัฒนาลำปางราชภัฏราชบุรี. (2563). แผนพัฒนาลำปางราชภัฏราชบุรี ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ.2560-2579). เรียกใช้เมื่อ 4 กรกฎาคม 2564 จาก <http://123.242.172.6/yuttasat/document/plan20y.pdf>.
- ชาติชาย พัทธสีมา และ คณะ. (2546). การสังเคราะห์งานวิจัยแนวทางการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา. อยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นิสาร์ตัน ศิลปะเดช. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2552). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก.
- ประเวศ วะสี. (2544). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช.
- พระครูปลัดเอนก ปุณณวุฒโธ (แก้วดวงดี). (2561). รูปแบบการบริหารตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. ใน ปริญญาพุทธศาสตร์คุณูปถัมภ์, สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2548). พุทธธรรมฉบับเดิม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงแก้ว.
- พระใบฎีกาธีรศักดิ์ สุธีโร (น้อยอ่อน). (2560). ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาเถรวาทโรงเรียนกระสังพิทยาคม ตำบลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์. ใน ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรรณ มณีรัตน์. (2564). คู่มือนักเรียนและผู้ปกครองโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี 2564. สุราษฎร์ธานี : โรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี.
- วิบูลย์พงศ์ พันธุนนท์. (2561). ไตรสิกขากับการบรรลุนิพพานในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). แนวคิดและยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2540-2554), เรียกใช้เมื่อ 20 กรกฎาคม 2562 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/109231>.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2537). เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา.

หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล. (2530). การพัฒนามหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

อาคม มากมีทรัพย์, (2557). จริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารสุทธิปริทัศน์. 28, (87): 307.

คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดอาวุธ วิกสิตาราม ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019*

QUALITY OF LIFE AMONG PALI STUDENTS OF PHRA PARIYATTIDHAMMA WATAWUTWIKASITARAM SCHOOL IN THE COVID-19 PANDEMIC

ธนะชัย สามล

Thanachai Samol

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Email: superjames_jjj@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม ในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 71 รูป โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม (questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analytics)

ผลวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตารามกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ($\bar{x} = 3.81$) รองลงมาคือ ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ตามลำดับ ข้อเสนอแนะการวิจัย 1) ด้านร่างกาย ควรให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพร่างกายและออกแบบกิจกรรมที่เอื้อต่อการขยับ

* Received 1 May 2022; Revised 16 May 2022; Accepted 19 June 2022

ร่างกาย 2) ด้านจิตใจและอารมณ์ ปรับเปลี่ยนแผนการเรียนการสอนและสถานที่ในการเรียนการสอนเป็นครั้งคราว เพื่อให้นักเรียนได้รู้สึกผ่อนคลาย 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ควรจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการสนทนาการ เพื่อให้เกิดประโยชน์และเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูและนักเรียนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน 4) ด้านสิ่งแวดล้อม ควรจัดให้มีสื่อกลางในการนำเสนอข่าวในแต่ละวันเพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงข่าวสาร อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับตัวในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, นักเรียน, โรงเรียนพระปริยัติธรรม, โควิด - 19

Abstract

The purposes of this research were as follows quality of life among pali studens of phra pariyattidhamma watawutwikasitaram School in The COVID-19 pandemic The 71 samples for this research were students from Phra Pariyattidhamma Watawutwikasitaram School. were used by Simple Random Sampling. Use questionnaires as a tool to collect information. Data were analyzed with descriptive statistics.

The results showed that The quality of life among pali studens of Phra pariyattidhamma watawutwikasitaram school in overall, had a good quality of life. When classified in each aspect, it was found as follows: the 1st place As for the Social Relations ($\bar{x} = 3.81$) and Psychological Aspect, Environment Aspect and Physical Aspect, respectively. Recommendation 1) Physical Aspect, educated on physical health care and design moving the physical activities. 2) Psychological Aspect, Modify lesson plans and classroom to make students feel relaxed. 3) Social Relations, provide activities that promote recreation for the benefit and exchange of experiences between teachers and students and classmates. 4) Environment Aspect, Build a platform foundation for basic news for students to be aware of external news in the situation of The coronavirus disease 2019 (COVID-19).

Keywords: Quality of Life, Students, School, COVID-19

บทนำ

ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เป็นตระกูลของไวรัสที่ก่อให้เกิดอาการป่วยตั้งแต่โรคไข้หวัดธรรมดาไปจนถึงโรคที่มีความรุนแรงมาก เช่น โรคระบบทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS-CoV) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS-CoV) เป็นต้น ซึ่งเป็นสายพันธุ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อนในมนุษย์ก่อให้เกิดอาการป่วยระบบทางเดินหายใจในคน และสามารถแพร่เชื้อจากคนสู่คนได้ โดยเชื้อไวรัสนี้ พบครั้งแรกในการระบาดในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงปลายปี 2019 อาการทั่วไป ได้แก่ อาการระบบทางเดินหายใจ มีไข้ ไอ หายใจถี่ หายใจลำบาก ในกรณีที่อาการรุนแรงมาก อาจทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดบวม ปอดอักเสบ ไตวาย หรืออาจเสียชีวิตได้ (กระทรวงสาธารณสุข, 2564)

การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เริ่มจากเมืองอู่ฮั่นประเทศจีน และกระจายทั่วทุกภูมิภาคของโลก คณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติได้มีมติให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่ออันตราย ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่ออันตราย ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 พบว่า วันที่ 30 สิงหาคม 2564 มีผู้ติดเชื้อทั่วโลกจำนวน 217,393,836 ราย และมีผู้เสียชีวิตทั่วโลกจำนวน 4,518,444 ราย และในส่วนของประเทศไทยพบมีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้น จนทำให้มีผู้ป่วยสะสมตั้งแต่ปี 2563 จำนวน 1,161,200 ราย และมีผู้เสียชีวิต จำนวน 11,305 ราย (Worldometer, 2021) โดยโรคระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีผลกระทบที่กระจายเป็นวงกว้างและรวดเร็ว และส่งผลกระทบในหลายด้าน ๆ เช่น ด้านการเจ็บป่วยของประชาชนอันนำมาสู่ค่าใช้จ่ายในการรักษา ด้านกำลังคน ด้านงบประมาณ ด้านสถานที่และอุปกรณ์ทางการแพทย์ จึงส่งผลทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบสาธารณสุข ผลกระทบจากพฤติกรรมที่จะต้องหลีกเลี่ยงให้ห่างไกลเพื่อลดโอกาสติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และเพื่อควบคุมการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผลกระทบต่อการจ้างงานทำให้แหล่งรายได้ต่าง ๆ ของประชาชนปิดตัวลง จึงส่งผลกระทบต่อเงินไปสู่ระดับความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่จะเพิ่มสูงขึ้น (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2564)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ในหลายด้านของคนในสังคมไทยเป็นวงกว้าง รวมทั้งผลกระทบต่อพระภิกษุและสามเณรด้วย เช่นการออกบิณฑบาตหรือกิจกรรมภายในวัด การทำวัตรเช้า-เย็น การรับถวายภัตตาหารหรือสิ่งของ ยังทำได้เพียงแต่ จะต้องสวมหน้ากากอนามัย เว้นระยะห่าง และงดให้ศีลให้พร ขณะที่งานศพซึ่งเป็นงานที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ให้ดำเนินการตามมาตรการสาธารณสุข แต่หากเป็นศพของผู้ป่วยด้วยโรคโควิด-19 ไม่ให้มีการเปิดศพ และให้สวดอธิษฐานจากรูปถ่ายแทน (พระครูสังฆรักษ์ศุภณัฐ ฐิริวัฒน์โน, 2564) นอกจากนี้จะส่งผลกระทบต่อพระภิกษุและสามเณรในการดำเนินชีวิตประจำวันแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อพระภิกษุและสามเณรในโรงเรียนสอนธรรมศึกษาด้วยเช่นกัน

จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้นโดยผู้วิจัย พบว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร เป็นทั้งโรงเรียนและวัดที่ให้ความรู้และเป็นที่พักอาศัยแก่พระภิกษุและสามเณรได้รับผลกระทบในหลายด้าน เช่น ผลกระทบคุณภาพชีวิตของด้านการเรียนการศึกษาระดับปริยัติธรรม การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่สภาพแวดล้อมที่ต้องมีการปรับตัวของนักเรียนสำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม โดยผลกระทบหลักที่เห็นได้ชัดคือ การเปิดเรียนที่ล่าช้ากว่ากำหนดเดิม ส่งผลให้การเรียนการศึกษานั้นดำเนินการล่าช้าตามไปด้วย อาจส่งผลต่อการผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาพระปริยัติธรรมในอนาคต นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบในการดำเนินชีวิต เช่น การปฏิบัติศาสนกิจ ซึ่งเป็นกิจของสงฆ์ที่ต้องปฏิบัติร่วมกันเป็นประจำ ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเดิม ต้องมีการปรับเปลี่ยนหรือดเว้น เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่รัฐบาลกำหนด (พัชคุณ ชมชัดรัมย์มงคล, 2564)

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าว จึงนำมาสู่การศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร ตลอดจนเสนอแนวทางในการศึกษาคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร ในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร ในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร โดยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร มีจำนวนประชากรทั้งหมดจำนวน 86 รูป กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973) จำนวน 71 รูป และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในที่ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณคือแบบสอบถาม (questionnaire) เพื่อสำรวจระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ/สภาพการ อายุ สภาพการพักอาศัยก่อนบวช ระดับการศึกษา อาชีพผู้ปกครอง จำนวนสมาชิกครอบครัวในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 สำนักรวระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วยคุณภาพชีวิต 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert, R. A. (1932).

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยได้ประสานกับเจ้าของพื้นที่เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล และลงพื้นที่เพื่อแนะนำตนเอง แนะนำโครงการ รวมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างคณะผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน และนำแบบสอบถามผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analytics) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร

ผลวิจัยจากข้อมูลทั่วไป พบว่า จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 71 รูป เป็นสามเณร จำนวน 53 รูป คิดเป็นร้อยละ 74.64 และเป็นพระภิกษุ จำนวน 18 รูป คิดเป็นร้อยละ 25.36

ด้านอายุ พบว่า นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีอายุ 20 ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 17 รูป คิดเป็นร้อยละ 23.7 รองลงมา มีอายุ 14-15 ปี จำนวน 15 รูป คิดเป็นร้อยละ 21.1 อายุ 12-13 ปี จำนวน 12 รูป คิดเป็น 16.9 อายุ 16-17 ปี จำนวน 12 รูป คิดเป็นร้อยละ 16.9 อายุ 17-18 ปี 8 รูป เป็นร้อยละ 11.3 และอายุ 13-14 จำนวน 3 รูป คิดเป็นร้อยละ 4.2 ตามลำดับ

ด้านชั้นปีการศึกษา พบว่า นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด นักเรียนชั้นประโยค 1-2 และประโยค ป.ธ.3 มากที่สุดและมีจำนวนเท่ากันคือ 19 รูป คิดเป็นร้อยละ 26.8 รองลงมาคือ ป.ธ.6 จำนวน 13 รูป คิดเป็นร้อยละ 18.3 ประโยค ป.ธ.4 จำนวน 11 รูป คิดเป็นร้อยละ 15.5 ประโยค ป.ธ.5 จำนวน 8 รูป คิดเป็นร้อยละ 11.3 และประโยค ป.ธ.7 มีนักเรียนน้อยที่สุด จำนวน 1 รูป คิดเป็นร้อยละ 1.4 ตามลำดับ

ด้านสภาพความเป็นอยู่ก่อนบวช พบว่า นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีสภาพการพักอาศัยก่อนบวชอาศัยอยู่กับบิดา-มารดา จำนวน 42 รูป คิดเป็นร้อยละ 59.2 และที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดา-มารดา จำนวน 29 รูป คิดเป็นร้อยละ 40.8

ด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัว นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว อยู่ด้วยกัน 4-6 คน มากที่สุด จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 รองลงมาคือ อาศัยอยู่ร่วมกัน 2-4 คน จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 และอาศัยอยู่ด้วยกัน 6 คนขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5

ด้านอาชีพของผู้ปกครอง นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลงมาคืออาชีพเกษตรกร จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 32.4 ว่างาน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7 ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7 ค้าขายจำนวน 3 คน เป็นร้อยละ 3.12 และอาชีพแม่บ้าน/ผู้สูงอายุ น้อยที่สุดจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8

ระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร

จากการสำรวจและวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร สามารถอธิบายดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1.	มีความเจ็บป่วยตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ท่านไม่สามารถทำสิ่งที่ต้องการได้มากนักน้อยเพียงใด	2.39	1.02	น้อย
2.	มีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวัน(ทั้งเรื่องการเรียนรู้และกิจวัตรประจำวัน)	3.63	1.00	มาก
3.	รู้สึกว่าไม่สามารถทำอะไรๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวัน	2.45	1.02	น้อย
4.	พอใจกับสุขภาพของตนเอง	4.2	1.07	มาก
5.	จำเป็นต้องเข้ารักษาพยาบาลเพื่อดำรงชีพอยู่ในแต่ละวัน		1.08	
6.	พอใจกับความสามารถในการเรียนการทำกิจวัตรได้อย่างที่เคยทำมา	3.66	.99	มาก
รวม		3.12	.80	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 อธิบายได้ว่า คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร ด้านร่างกาย อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.12 (.80)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร พอดีกับสุขภาพของตนเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ 4.2 (1.07) รองลงมาคือ มีความพอใจกับความสามารถในการเรียนการทำกิจวัตรได้อย่างที่เคยทำมา มีค่าเฉลี่ยที่ 3.66 (.99) มีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวัน(ทั้งเรื่องการเรียนรู้และกิจวัตรประจำวัน) มีค่าเฉลี่ยที่ 3.63 (1.00) รู้สึกว่าไม่สามารถทำอะไรๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวัน มีค่าเฉลี่ย 2.45 (1.02) มีความเจ็บป่วยตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ท่านไม่สามารถทำสิ่งที่ต้องการได้มากนักน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย 2.39 (1.02) ตามลำดับ และจำเป็นต้องเข้ารักษาพยาบาลเพื่อดำรงชีพอยู่ในแต่ละวัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ (1.08)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจและอารมณ์ ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1.	รู้สึกพอใจในชีวิต (เช่น ความสุข ความสงบ มีความหวัง)	3.83	1.02	มาก
2.	มีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ	3.81	.83	มาก
3.	ท่านรู้สึกพอใจในตนเอง	4.07	.85	มาก
4.	ยอมรับรูปร่างและบุคลิกหน้าตาของตนเอง	3.90	1.01	มาก
5.	มีความรู้สึกไม่ดีเช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล	2.94	1.26	ปานกลาง
6.	รู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย	3.97	1.01	มาก
รวม		3.75	.40	ดี

จากตารางที่ 2 อธิบายได้ว่า คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร ด้านจิตใจและอารมณ์ อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.75 (.40)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่า ท่านรู้สึกพอใจในตนเองมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ 4.07 (.85) รองลงมาคือ รู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย มีค่าเฉลี่ยที่ 3.97 (1.01) ยอมรับรูปร่างและบุคลิกหน้าตาของตนเอง มีค่าเฉลี่ยที่ 3.90 (1.01) รู้สึกพอใจในชีวิต (เช่น ความสุข ความสงบ มีความหวัง)ค่าเฉลี่ยที่ 3.83 (1.02) มีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ย 3.81 (.83) ตามลำดับ และ มีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 2.94 (1.26)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิต ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1.	พอใจกับการผูกมิตรหรือเข้ากับบุคคลอื่นอย่างที่ผ่านมา	3.85	.86	มาก
2.	พอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆ	3.92	.86	มาก
3.	พอใจกับการสนับสนุนที่ได้รับมากน้อยเพียงใด	3.84	.88	มาก
4.	พอใจกับสภาพแวดล้อมทางสังคมตอนนี้	3.61	1.00	มาก
รวม		3.81	.13	มาก

จากตารางที่ 3 อธิบายได้ว่า คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 (.13) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่า พอดีกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ 3.92 (0.86) รองลงมาคือ พอดีกับการผูกมิตรหรือเข้ากับบุคคลอื่นอย่างที่ผ่านมา มีค่าเฉลี่ยที่ 3.85 (.86) พอดีกับการสนับสนุนที่ได้รับมากน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ยที่ 3.84

(.88) และ พอดีกับสภาพแวดล้อมทางสังคมตอนนี้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ที่ 3.61 (1.00)

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1.	รู้สึกว่ามีควมมั่นคงปลอดภัยในแต่ละวัน	3.81	.97	มาก
2.	พอใจกับสภาพที่พักอาศัยและการเป็นอยู่ในตอนนี้	4.00	.88	มาก
3.	มีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น	3.47	1.14	ปานกลาง
4.	พอใจกับสภาพแวดล้อมทางสังคมตอนนี้	3.71	.86	มาก
5.	ได้รู้เรื่องข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวัน	3.45	.90	ปานกลาง
6.	มีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียด	3.49	.99	ปานกลาง
7.	สภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพ	3.71	.92	มาก
8.	พอใจกับการเดินทางไปไหนมาไหน(การคมนาคม)	3.70	.96	มาก
รวม		3.66	.16	มาก

จากตารางที่ 4 อธิบายได้ว่า คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.66 (.16)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่า พอใจกับสภาพที่พักอาศัยและการเป็นอยู่ในตอนนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ที่ 4.00 (.88) รองลงมาคือ รู้สึกว่ามีความมั่นคงปลอดภัยในแต่ละวัน มีค่าเฉลี่ย 3.81 (.97) สภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.71 (.92) พอใจกับสภาพแวดล้อมทางสังคมตอนนี้ค่าเฉลี่ย 3.71 (.86) พอใจกับการเดินทางไปไหนมาไหน (การคมนาคม) มีค่าเฉลี่ยที่ 3.70 (.96) มีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียด มีค่าเฉลี่ยที่ 3.49 (.99) มีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น มีค่าเฉลี่ยที่ 3.47 (1.14) ตามลำดับ และ ได้รู้เรื่องข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ที่ 3.45 (.90)

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร รายด้าน

คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร	$\bar{x}$	S.D	ระดับ
1. ด้านร่างกาย	3.12	.80	ปานกลาง
2. ด้านจิตใจและอารมณ์	3.75	.40	มาก
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.81	.13	มาก
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.66	.16	มาก
รวม	3.58	.31	มาก

จากตารางที่ 5 อธิบายได้ว่าคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียน วัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร ทางด้านต่าง ๆ พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 (.31) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีค่าเฉลี่ยที่ 3.81 รองลงมาคือ

ด้านจิตใจและอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.75 ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.66 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.12

อภิปรายผล

ผลการศึกษาคุนภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร พบว่า คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร พบว่าโดยภาพรวมคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียน รู้สึกมีความพึงพอใจกับสุขภาพของตนเอง สามารถทำสิ่งที่ต้องการได้อย่างปกติ มีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวัน (ทั้งเรื่องการเรียนรู้และกิจวัตรประจำวัน) และมีความพึงพอใจกับความสามารถในการเรียนการทำกิจวัตรได้ปกติอย่างที่เคยทำมา โดยมีความเจ็บป่วยตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว บ้างเล็กน้อย อาจทำให้ไม่สามารถทำอะไรๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวันได้ สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขมีความพอใจ กับการนอนหลับพักผ่อนเพียงพอ โดยจำเป็นต้องเข้ารักษาพยาบาลเพื่อดำรงชีพ อยู่ในแต่ละวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวัฒน์ ชันโท (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่หน่วยบริการชุมชน คลินิกศูนย์แพทย์พัฒนา ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่หน่วยบริการชุมชน คลินิกศูนย์แพทย์พัฒนาในภาพรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี และสามารถอธิบาย เป็นรายด้านดังนี้

คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร ด้านร่างกาย พบว่า โดยภาพรวมคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนมีความพึงพอใจกับการนอนหลับมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวัน (ทั้งเรื่องการเรียนรู้และกิจวัตรประจำวัน) มีความพึงพอใจกับสุขภาพของตนเอง โดยอาการเจ็บป่วยตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ไม่ได้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตินันท์ ฝิวนิลและคณะ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของนักศึกษาผู้พิการในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลวิจัยพบว่า ภาพรวมคุณภาพชีวิตของนักศึกษาผู้พิการในมหาวิทยาลัย รามคำแหงอยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตออกเป็น 5 ด้าน พบว่า คุณภาพ ชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนด้านการได้รับการสนับสนุน อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวสุวิสิ ตาราม กรุงเทพมหานคร ด้านจิตใจและอารมณ์ พบว่า โดยภาพรวมคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนรู้สึกพึงพอใจในชีวิตตนเอง (เช่น ความสุข ความสงบ มีความหวัง) รู้สึกว่าชีวิต มีความหมาย และรู้สึกมีสมาธิในการทำงาน ไม่ได้มีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ ลึนหวัง หรือ วิตกกังวล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ญัฐวัฒน์ ชันโท, (2557) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่หน่วยบริการชุมชน คลินิกศูนย์แพทย์พัฒนา พบว่า ประชาชนมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและอารมณ์อยู่ในระดับดี กล่าวคือ ประชาชนมีความพึงพอใจต่อชีวิตของตนเอง

คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวสุวิสิ ตาราม กรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า โดยภาพรวมคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนพอใจกับการผูกมิตรกับผู้อื่น พึงพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆ เนื่องจากสภาพการเป็นอยู่ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวสุวิสิ ตาราม กรุงเทพมหานคร อยู่แบบสังคมพี่น้อง พึ่งพาอาศัยกัน และให้ความช่วยเหลือกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับคุณภาพชีวิตที่ (หทัยภัทร ประสานศักดิ์, 2564) ได้ให้ความหมายของลักษณะคุณภาพชีวิตที่ดี หมายถึง การที่นักศึกษาแสดงออกถึง การมีลักษณะความเป็นอยู่ที่ดีมีสภาพการดำรงชีวิตที่ดีหรือพฤติกรรมที่ตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสมในชีวิตความเป็นอยู่ปัจจุบัน ซึ่งได้แก่ การที่นักศึกษามีสภาพสังคมที่ดีเข้าสู่สังคมได้ดีเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ใช้ชีวิตกับคนรอบข้างได้ปกติสุข

คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวสุวิสิ ตาราม กรุงเทพมหานคร ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวมคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ดีแต่สุขภาพ มีที่พักอาศัยที่ดีและมีเงินพอใช้ตามความจำเป็น มีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียดอย่างเพียงพอ เมื่อเจ็บป่วยสามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ตามความจำเป็น จึงรู้สึกว่ามีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตแต่ละวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวัฒน์ ชันโท (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่หน่วยบริการชุมชน คลินิกศูนย์แพทย์พัฒนา ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของ

ประชาชนในพื้นที่หน่วยบริการชุมชน คลินิกศูนย์แพทย์พัฒนา พบว่า มีคุณภาพชีวิตในด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับดีเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านสุขภาพกาย ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 71 รูป ส่วนใหญ่เป็นสามเณร คิดเป็นร้อยละ 74.6 ส่วนใหญ่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 23.7 มีสภาพการพักอาศัยส่วนใหญ่อยู่กับ บิดา-มารดา คิดเป็นร้อยละ 59.2 มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ในประโยค1-2และประโยค 3 คิดเป็นร้อยละ 26.8 อาชีพผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 38.0 และในครอบครัวอาศัยอยู่ด้วยกันส่วนให้ 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 ระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียน วัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 (.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ด้านจิตใจและอารมณ์ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ด้านสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และ ด้านร่างกาย มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12

ข้อเสนอแนะการวิจัยมี 1) ด้านร่างกายควรจัดให้มีการให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพร่างกายและการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการขยับร่างกาย 2) ด้านจิตใจและอารมณ์ ควรปรับเปลี่ยนแผนการเรียนการสอนและสถานที่ในการเรียนการสอนเป็นครั้งคราว เพื่อให้ นักเรียนได้รู้สึกผ่อนคลายและได้พักผ่อน 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมควรจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการสนทนากัน เพื่อให้เกิดประโยชน์และเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูและนักเรียนและในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน 4) ด้านสิ่งแวดล้อมควรจัดให้มีสื่อกลางในการนำเสนอข่าวในแต่ละวันเพื่อให้ นักเรียนได้ทราบถึงข่าวสารภายนอก อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับตัวในสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ 1. ควรปรับปรุงรูปแบบการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียน เป็นแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกจากนักเรียนและนำมาประยุกต์เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลเชิงลึก เพื่อแก้ไขและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้ดีขึ้น

ยิ่งขึ้น 2. ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักเรียน ระหว่างโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด หรือระหว่างโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบท ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (31 สิงหาคม 2564). *กรมควบคุมโรค*. เข้าถึงได้จาก โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. เรียกใช้เมื่อ 14 กรกฎาคม 2564 จาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/faq_more.php
- ฉาปนสถาน ทบ. (2564). *วัดอวรุทธวิมลาราม chapanasatarn*. เรียกใช้เมื่อ 14 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.chapanasatarn.com/watarwutt>
- จิตินันท์ ฝวนิลและคณะ. (2562). คุณภาพชีวิตของนักศึกษาผู้พิการในมหาวิทยาลัยรามคำแหง. HUSO Journal of Humanities and Social Sciences. 3 (1).
- ณัฐวัฒน์ ชันโท. (2564). *คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่หน่วยบริการชุมชน*. เรียกใช้เมื่อ จาก <https://shorturl.asia/vUkuS>
- พระครูสังฆรักษ์ศุภณัฐ ภูริวัชร. (2564). วิถีของพระสงฆ์ในการปรับตัวยุค NEW NORMAL. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 10(3), 187.
- พัชคุณ ชมชัดรัมย์. (2564). ไวรัส ระบาด และผลกระทบต่อวงการพระสงฆ์ มองธรรมะผ่านวิกฤตโควิด-19. เรียกใช้เมื่อ จาก <https://shorturl.asia/Z3Ltd>
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2564). THE BANKKOK INSIGHT. เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2565 จาก <https://shorturl.asia/sL31k>
- หทัยภัทร ประสานศักดิ์. (2564). คุณภาพชีวิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากร. ใน สารนิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Likert, R. A. (1932). Technique for the Measurement of Attitude. Archives Psychological 3(1), 42-48.

Taro Yamane. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: New York: Harper & Row.

Worldometer. (2021, 08 30). COVID-19 CORONAVIRUS PANDEMIC. Retrieved from Worldometer: <https://www.worldometers.info/coronavirus/>

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

กับการพัฒนาที่ยั่งยืน*

POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

พระครูธรรมศุท (สุทธิพงษ์ สุทธิวงษ์)

Phrakhrudhammakut (Suttipot Sutdhivajano)

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ (คำมาก)

Phakrupaladsuwatthanaphromajariyakhun (Khammag)

ชาตรี สุขสบาย

Chatree Suksabay

สุพัตรา สันติรุ่งโรจน์

Supattra Santirungroj

เกษญา ผาทอง

Ketsada Phathong

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Email: suttipod555@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยกับการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน เพื่อให้ได้รับทราบถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย รวมทั้งสิทธิและภาระหน้าที่ของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามช่องทางและกระบวนการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในระบบประชาธิปไตย โดยเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมือง

* Received 3 April 2022; Revised 1 May 2022; Accepted 2 June 2022

ให้เป็นประชาธิปไตยคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญ ประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย สังคมใดมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำ พิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองก็จะทำให้การเมืองนั้นเกิดการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนได้ คือ การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มีความมั่นคงและยั่งยืน ตามหลักการที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน การให้สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคแก่ประชาชนโดยยึดหลักกฎหมาย ไม่ใช่ยึดหลักตัวบุคคล แต่การปกครองรูปแบบดังกล่าวย่อมล้มเหลวหากประชาชนไม่มีความพร้อมทางด้านการศึกษา ขาดความรู้ และความรับผิดชอบในฐานะเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ขาดคุณธรรม และจริยธรรมทางการเมือง และไม่ยึดหลักการแห่งผลประโยชน์ของประชาชน และประเทศชาติ ฉะนั้นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาปรับใช้คู่กับการพัฒนาประเทศ จึงมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาไม่มากนักน้อย เพราะพุทธศาสนานั้นสอนที่จิตใจ เมื่อมนุษย์มีจิตใจที่ดีแล้ว สังคม สิ่งแวดล้อมก็จะดีตามไปด้วย ดังนั้นการพัฒนาประเทศให้มีความยั่งยืนได้ยาวนานได้นั้น ต้องพัฒนาตามแนวพุทธศาสตร์ด้วย โดยใช้หลักธรรมคำสอน อันได้แก่ ไตรสิกขา, สัมมาทิฎฐิ, มัตตัญญูตา และมรรคมีองค์ 8 เป็นต้น ซึ่งยึดหลักการพัฒนามนุษย์เป็นสำคัญ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ประชาธิปไตย, การพัฒนาที่ยั่งยืน,

Abstract

This academic paper is a study of political participation in democracy and sustainable development of the country. To acknowledge the importance of political participation that play an important role in the development of democracy as well as the rights and obligations of the people to participate in politics through various channels and processes as stipulated by the current constitutional law. People's political participation is considered the most important thing in a democracy. The main goal of the development of a democratic political system is People's Political Participation This is because political participation is an important indicator. One of the democracies Which society has a high or low level of democracy? Considered from the level of

political participation Engaging people to participate in politics will enable the development of politics to be sustainable. Is to develop a democratic system to be stable and sustainable according to the principle that sovereignty belongs to the people Giving people rights, liberties and equality based on the law not based on personal but such a form of governance will fail if people are not equipped with education, lack of knowledge and responsibility as owners of sovereignty, lack of morality and political ethics. And does not adhere to the principles of the interests of the people and the nation Therefore, applying the principles of Buddhism to be applied along with the development of the country therefore contributes to the development more or less because Buddhism teaches the mind When human beings have a good mind, society and environment will be good as well. Therefore, the development of the country is sustainable for a long time. must be developed in accordance with Buddhism as well by using the principles of dharma such as the trisikkha, sammatitthi, mattanyuta, and the eightfold path, which is based on the principle of human development.

Keywords: Political Participation, Democracy, Sustainable Development

บทนำ

ประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จนมาถึงปัจจุบันได้มีการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยเป็นรูปธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557) รวมทั้งมีการกำหนดกลไกสถาบันทางการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ให้มีดุลยภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งให้สถาบันศาลและองค์กรอิสระอื่น สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสุจริตเที่ยงธรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญโดยปรากฏเจตนารมณ์ในเรื่องนี้ ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา รัฐธรรมนูญฯ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน อันเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญ โดยได้มีการบัญญัติถึงสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่างๆ เช่น สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมือง สิทธิการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เป็นต้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในระบอบประชาธิปไตย การพัฒนาการเมืองจะเกิดขึ้นเมื่อประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ได้ หมายถึงการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น แต่รวมไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองระดับต่างๆ ตามความเหมาะสมและโอกาส เพื่อให้เกิดผลต่อ กระบวนการตัดสินใจทางการเมืองอย่างแท้จริง เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจร่วมกันในการพัฒนาประเทศไปสู่ความยั่งยืน และเกิดความดีงามตามระบอบของประชาธิปไตย

บทความนี้จะจึงขอเสนอความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยกับการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน โดยมีการนำเสนอ แนวความคิด รูปแบบ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองในสังคม และบทสรุป เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมต่อไป

ความหมายและความสำคัญ

นโยบายการปกครองของประเทศในระบอบประชาธิปไตยมุ่งเน้นที่ให้ “ประชาชนเป็นใหญ่” (วิชญ์ เครืองาม, 2530) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ มีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบในการปกครองประเทศร่วมกันและอย่างเสมอภาคกัน โดยถือเอาความเห็นของปวงชนฝ่ายข้างมาก เป็นเกณฑ์ในการบริหารประเทศ แต่สิทธิของปวงชนฝ่ายข้างน้อย ก็ได้รับความคุ้มครองโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) มีดังนี้

จันทนา สุทธิจารีย์ (2544) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า การมีส่วนร่วมที่ประชาชนจะพึงมีในการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจและกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาล และในทางการเมืองเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในรัฐบาล เช่น การเข้าเป็นรัฐบาล การมีอิทธิพลต่อรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

ชวงค์ ฉายะบุตร (2539) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองคือการที่บุคคลมีการแสดงออกโดยความสมัครใจถึงการให้ความสนใจทางการเมืองโดย เป็นพฤติกรรมที่มีอิทธิพลหรือมีผลกระทบต่อการตัดสินใจหรือกาทำงานของรัฐบาล โดยการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกผู้นำเพื่อมาเป็นผู้ปกครองและกำหนดนโยบาย

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและร่วมตรวจสอบ โดยใช้ความรู้ความสามารถของตนเอง พร้อมกับเป็นผู้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่ดีเช่นกัน

กล่าวโดยสรุปแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือการเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง อาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรง หรือทางอ้อมก็ได้ การเข้าไปมีส่วนร่วมยังทำให้ประชาชนเกิดทัศนคติต่อการบริหารงานของรัฐดีขึ้น ส่งผลให้ประชาชนเกิดความพอใจในการทำงาน เกิดความผูกพันและรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของต่อภาครัฐและภารกิจที่ตนเองมีส่วนร่วม

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) ถือเป็นหัวใจที่สำคัญในการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจต่อการเมืองการปกครองของประเทศ และที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน นั้นเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐและควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญ ประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำ พิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แสดงว่า สังคมนั้นมีระดับความเป็นประชาธิปไตยต่ำ นักวิชาการทางรัฐศาสตร์บางกลุ่มจึงถือว่า การพัฒนาทางการเมือง คือการ

ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561) ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเป้าหมายของการพัฒนาทางการเมืองโดยตรงโดยเฉพาะการพัฒนาการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความสำคัญต่อการบริหารประเทศ(อภิชาติ แสงอำพร,2559) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. เป็นการช่วยให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ตอบสนองต่อความต้องการของรัฐใน ภาพรวม และส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น
2. เป็นการช่วยให้ประชาชนมีพลังในการต่อรองกับกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ ในสังคม
3. เป็นการแสดงถึงการช่วยเหลือตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด
4. เป็นเครื่องมือส่งเสริมให้เกิดการยอมรับ การใช้ความคิดใหม่หรือนวัตกรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดการ พัฒนาประเทศและสังคมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) เป็นแนวคิดของประชาธิปไตยแบบผู้แทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครอง มิใช่เพียงผ่านการเลือกตั้งเพียงอย่างเดียวประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมีความเกี่ยวข้องกับวิธีการกระจายอำนาจและทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกัน อันมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน และวิธีการให้ประชาชนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเอง ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจึงหมายถึงการที่อำนาจในการตัดสินใจ ไม่ควรจะเป็นของคนกลุ่มน้อย แต่ควรจะเป็นของประชาชนที่จะได้มีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2548) หลักการของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม คือการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ เน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ และการจัดสรรทรัพยากรอย่างเท่าเทียม อำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรนั้น จะต้องส่งผลต่อชีวิตของประชากร เพิ่มการคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพของประชาชน มีความยืดหยุ่น การมีส่วนร่วมนั้นมีทั้งในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ และประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารกระบวนการทางนโยบายและกระบวนการยุติธรรมได้

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตย อย่างยั่งยืนและส่งเสริม ธรรมาภิบาล ตลอดจนการบริหารงาน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใด ก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารประเทศ และส่งผลให้ผู้บริหารประเทศมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้นๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชน ยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟัง อีกทั้งความต้องการของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะรากฐานของระบอบประชาธิปไตย เป็นการส่งเสริมธรรมาภิบาล (ถวิลวดี บุรีกุล, 2555) และมีส่วนสร้างประชาธิปไตยในประเทศให้ยั่งยืน การมีส่วนร่วมของประชาชนยังถือเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างหน่วยงานรัฐและประชาชน การจะปฏิรูปการเมือง จึงต้องเริ่มจากการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองทุกระดับอันได้แก่

- การมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในนโยบายสาธารณะ โดยผ่านกลไกการเมืองต่างๆ เช่น ผ่านพรรคการเมือง นักการเมือง ระบบราชการ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น นโยบายสาธารณะจึง เป็นผลผลิตของการเมืองที่ส่งผลสำคัญต่อวิถีชีวิต และคุณภาพชีวิตของประชาชน และการมีส่วนร่วมในวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

- การมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ประชาชนมีสิทธิเข้าชื่อในการเสนอกฎหมาย และร้องขอต่อประธานรัฐสภาในการเสนอกฎหมายได้

- การมีส่วนร่วมในการออกเสียงประชามติ กระบวนการตัดสินใจในการแสดงความเห็นของประชาชน ด้วยการออกเสียงลงคะแนน เพื่อตัดสินใจว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่มีความสำคัญ และมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชน และถือเป็นการถ่วงดุลอำนาจขององค์กรหรือสถาบันที่เป็นตัวแทนของประชาชนมิให้ดำเนินการใดๆ โดยพลการ ตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญ

- การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เช่นการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น
- การมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งได้ ซึ่งหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไข ในการเข้าชื่อร้องขอถอดถอนบุคคลของประชาชนให้เป็นไปตาม กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยกับการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

ประชาธิปไตยถ้ามองเพียงผิวเผินก็มักจะเข้าใจถึงการมีการเลือกตั้ง การมีรัฐสภา การมีรัฐธรรมนูญ การใช้สิทธิใช้เสียง ซึ่งยังเป็นประชาธิปไตยเพียงรูปแบบเท่านั้น แต่แต่ประชาธิปไตยที่สำคัญจริงๆ แล้ว เราอาจไม่รู้จักรักความหมาย คุณค่า ความลึกซึ้งของประชาธิปไตย ซึ่งเป็นแก่นแท้ของประชาธิปไตย สิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวด ก็คือ การทำให้ประชาชนมีระบบเศรษฐกิจที่ดีเสียก่อนในลักษณะของการกระจายรายได้แก่คนในสังคม ในทุกระดับ หากคนส่วนใหญ่ของประเทศยังอยู่ในสภาพล้าหลังและยากจน ก็ยากที่จะจรรโลงประชาธิปไตย และกลายเป็นการครอบงำทางความคิดไปสู่ระบบเก่าๆ หรือพฤติกรรมแบบเก่าที่ไม่ทันสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปได้

ประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยกับการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนประสบปัญหาเกี่ยวกับภาวะทางการเมืองที่ล้มลุกคลุกคลานมาตลอด การไม่ยอมรับความคิดเห็นของฝ่ายที่มีความคิดไม่เหมือนกัน ซึ่งก็เป็นเรื่องธรรมดาที่ประชาธิปไตยจะต้องมีความเห็นไม่ลงรอยกันบ้าง และมีความวุ่นวายสับสนไปบ้าง แต่การเคารพกติกาของสังคมเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง การทำให้การพัฒนาประเทศมีประชาธิปไตยที่ยั่งยืนได้ต้องมีความเข้มแข็งของประชาธิปไตยก่อน คือการสร้างความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยให้มีความเข้าใจอย่างแท้จริงเสียก่อน และที่สำคัญคือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองให้ได้มากที่สุด

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าว ไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการ

ตัดสินใจของรัฐ และถือเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจต่อการเมืองการปกครองของประเทศ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี

การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีเป้าหมายและกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญคือ เป็นการพัฒนาระบบการเมืองประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ถ้าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนสูง แสดงว่าสังคมนั้นมีการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในระดับที่สูง และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แสดงว่าสังคมนั้นมีความเป็นประชาธิปไตยต่ำ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวบ่งบอกถึงอุดมการณ์เจตคติทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

แผนการดำเนินงานแต่ละเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทำให้นำไปสู่การร้องเรียนว่าองค์กรภาคประชาชน และประชาสังคมมีความสำคัญต่อรัฐบาล ในการกำหนดแผนการพัฒนาประเทศ และมีส่วนร่วมในการวางแผนเป้าหมายการพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ชุมชนท้องถิ่นและองค์กรภาคประชาสังคมจะมีช่องทางมากขึ้นในการทำงานร่วมกับภาครัฐและจะสามารถจัดการกับวาระของการพัฒนาได้ การดำเนินการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ไม่ได้เป็นเพียงขั้นตอนการรายงานหรือโอกาสในการแลกเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติที่ดีและความท้าทายระหว่างประเทศ แต่เป็นโอกาสในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์และแผนงาน ตลอดจนสร้างความตระหนักและสร้างความเข้าใจในเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ระหว่างการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา และชุมชน และช่วยประเทศด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งในความพยายามในการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสร้างความตระหนักของสาธารณชนและสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางจากหลายภาคส่วนของสังคมเพื่อการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสามารถตอบสนองต่อความต้องการพัฒนาประเทศตามเป้าหมายตามที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและคาดหวังไว้ ตามแนวของการเปลี่ยนประชาธิปไตย

แบบมีตัวแทน (Representative Democracy) มาเป็นการเมืองแบบมีส่วนร่วมหรือ (Participatory Democracy)

ประเด็นท้าทายต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยกับการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มีความมั่นคงและยั่งยืน ตามหลักการที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ให้สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคแก่ประชาชนโดยยึดหลักกฎหมาย ไม่ใช่ยึดหลักตัวบุคคล แต่การปกครองรูปแบบดังกล่าวย่อมล้มเหลวหากประชาชนไม่มีความพร้อมทางด้านการศึกษา ขาดความรู้ และความรับผิดชอบในฐานะเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ขาดคุณธรรม และจริยธรรมทางการเมือง และไม่ยึดหลักการแห่งผลประโยชน์ของประชาชน และประเทศชาติ ในยุคปัจจุบันการปกครองประชาธิปไตยที่เกิดความล้มเหลว อันเนื่องมาจากประชาชนมีความเข้าใจการปกครองประชาธิปไตยค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะการขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประชาธิปไตยจึงมีลักษณะล้มลุกคลุกคลานโดยการรัฐประหารโดยกลุ่มทหาร โดยมีความหวังว่ารัฐบาลจะแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในสังคมได้ แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมให้มีความมั่นคง และมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยได้ ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของประชาธิปไตยในประเทศกำลังพัฒนาคือรัฐบาลเสียงข้างมากที่มาจาก การเลือกตั้งใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบ การใช้เสียงข้างมากอาจนำไปสู่ปรากฏการณ์ที่เรียกว่า ทรราชเสียงข้างมาก (tyranny of the majority) คือการที่เสียงส่วนใหญ่เอาเปรียบเสียงส่วนน้อย “กลุ่มชนกลุ่มน้อยจำนวนมากและคนธรรมดาถูกมองข้าม”

วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

บทบาทที่สำคัญของวัฒนธรรมทางการเมืองคือ มีส่วนสนับสนุนให้ความชอบธรรมกับระบอบการเมืองในสังคมนั้นๆ ดำรงอยู่และมีความมั่นคง และในขณะเดียวกันอาจเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการดำเนินงานของระบบการเมือง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557) สำหรับบุคคลวัฒนธรรมทางการเมืองทำ หน้าที่เป็นเครื่องชี้แนะแนวทางการประพฤติทางการเมืองให้แก่บุคคล โดยช่วยตีความสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และสำหรับสังคมโดยรวม วัฒนธรรมทางการเมืองเปรียบเสมือนแบบแผนของค่านิยมและบรรทัดฐานทางการเมือง ซึ่งช่วยให้การทำงานของสถาบันและองค์กรทางการเมืองต่างๆ มีความสอดคล้องกันพอสมควร

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้คนในสังคมนั้นๆ กล่าวคือ ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบ และระดับต่างๆ มากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้คนในสังคมนั้น สังคมต่างๆ ล้วนมีวัฒนธรรมทางการเมืองในหลายรูปแบบ ไม่มีสังคมใดมีเพียงวัฒนธรรมทางการเมืองรูปแบบเดียว แต่วัฒนธรรมทางการเมือง รูปแบบใดกลายเป็นรูปแบบหลักที่มีอิทธิพลต่อคนส่วนใหญ่ ก็ย่อมส่งผลต่อคุณภาพของการเมืองการปกครอง ของประเทศนั้น โดยรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมของประชาชน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559) ที่ปรากฏอยู่ในสังคมต่างๆ ตามทัศนะของ Almond และ Verba นั้นเป็นการยากที่จะชี้ให้เห็นชัดเจนไปใน สังคมต่างๆ ประชาชนในสังคมการเมืองทั้งประเทศจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบหนึ่งแบบใดโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม ในสังคมการเมืองที่ประชาชนยังคงมีความแตกต่างกันด้านฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งจะมีผลต่อความรู้ทางการเมือง หรือจิตสำนึกทางการเมืองต่างกัน รวมทั้งความเข้าใจทางการเมืองของแต่ละบุคคลด้วย ทั้งนี้สรุปได้ว่าในสังคมต่างๆ ประชาชนมีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสม (Mixed Political Culture) ได้แก่

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบผสมไพร่ฟ้า (Parochial-Subject Political Culture) เป็นวัฒนธรรมที่ประชาชนไม่ยอมรับอำนาจในแบบดั้งเดิม เช่น อำนาจของหัวหน้าเผ่า หรือเจ้าของที่ดิน แต่ประชาชนเริ่มมีความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองที่สลับซับซ้อนมากขึ้น หรือยอมรับอำนาจของรัฐบาลกลางแทนที่จะยอมรับอำนาจของหัวหน้าเผ่า แต่ยังไม่สนใจเรียกร้องสิทธิทางการเมือง หรือไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมมีส่วนร่วม (Subject-Participant Political Culture) ใน วัฒนธรรมการเมืองแบบนี้ ประชาชนกลุ่มหนึ่งมีความสนใจที่จะเข้าร่วมทางการเมือง และมีจิตสำนึกทางการเมืองสูง แต่ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งก็เฉื่อยชาไม่สนใจที่จะเข้าร่วมทางการเมือง โดยยังยอมรับในอำนาจรัฐ แบบปราศจากเงื่อนไข วัฒนธรรมทางการเมืองซึ่งมีการผสมกันในลักษณะเช่นนี้จะทำให้การเมืองไม่มั่นคง

3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบผสมมีส่วนร่วม (Parochial-Participant Culture) ในโลกตะวันตกผู้คนส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมเป็นหลัก

ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนา วัฒนธรรมทางการเมืองหลักของประชาชนส่วนใหญ่ คือ แบบไพบร่ำฟ้า โดยมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมเข้ามามีบทบาทในสังคมเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในสังคมต่างๆ ในปัจจุบัน เนื่องจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การแพร่กระจายอย่างทั่วถึงของข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลกมีผลต่อการรับรู้ของประชาชนในพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลกเป็นอย่างมาก

กล่าวโดยสรุป วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (The Participant Political Culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองเป็นอย่างดี เห็นคุณค่าและความสำคัญในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้เพื่อควบคุมกำกับและตรวจสอบให้ผู้ปกครองทำการปกครองเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมจะพบเห็นได้ในชนชั้นกลางส่วนใหญ่ของประเทศอุตสาหกรรมหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง สำหรับประเทศไทยปัจจุบันวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเริ่มมีบทบาทชัดเจนมากขึ้น ทั้งการเมืองภาคเอกชน และภาคประชาชน ทั้งนี้เป็นผลมาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดสิทธิ และเสรีภาพทางการเมืองของประชาชนเพิ่มขึ้น เช่น ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทางการเมืองและวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง ตลอดจนทำกิจกรรมทางการเมืองได้ตามที่กฎหมายกำหนด

การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนตามแนวทางพระพุทธศาสนา

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นดำเนินควบคู่ไปกับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และในกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจในโลกปัจจุบันต่างให้ความสนใจกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน การกำหนดแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีหลักการสำคัญที่เน้นการใช้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในการพัฒนาประเทศ โดยมีหลักการ (นันทนา เลิศประสพสุข และ ภัครดา ฉายอรุณ, 2559) ได้แก่

1. การมีฉันทามติในวิสัยทัศน์ระยะยาว
2. การบูรณาการและครอบคลุม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
3. การมีเป้าหมายที่แน่นอน พร้อมกับการจัดลำดับความสำคัญทางงบประมาณอย่างชัดเจน

4. ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมและเชื่อถือได้
5. รวมเอาการแจ้งเตือน การเรียนรู้และการปรับปรุงเข้าไว้ด้วยกัน
6. จะต้องนำโดยประเทศและเป็นเจ้าของโดยประชาชาติ ไม่ใช่ ยุทธศาสตร์ที่ผลักดัน

จากภายนอก

7. รัฐบาลในระดับสูงต้องถือเป็นพันธกรณีและมีสถาบันทางสังคมที่ ทรงอิทธิพลเข้าร่วม

8. ตั้งอยู่บนกระบวนการและยุทธศาสตร์ที่เป็นอยู่จริง
9. ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ
10. เชื่อมโยงระดับท้องถิ่นกับระดับภูมิภาคเข้าด้วยกัน
11. พัฒนาและสร้างบนความสามารถที่ดำรงอยู่

การวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจ ในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วย ความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ทั้งด้าน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี หัวใจสำคัญของ (สนธยา พลศรี, 2547) “การพัฒนาที่ยั่งยืน” คือการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าสำหรับทุกคน ซึ่งหมายถึง การพัฒนาที่ก่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างการกระตุ้นความเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจ การสร้างความเข้มแข็งทางสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนทุกคน ทั้งในยุคปัจจุบันและอนาคต โดยมีพื้นฐานความคิดว่าเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดดุลยภาพของการพัฒนาได้นั้นจำเป็นต้องเป็นเศรษฐกิจในสังคมที่มีรากฐานมั่นคง มีความสามารถในการแข่งขัน และสามารถพึ่งตนเองได้ในขณะเดียวกันประชาชนในสังคมสามารถพัฒนาระเบียบวิถีชีวิต ทั้งของตนเองและส่วนรวมให้ดำรงอยู่ได้โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ดังนั้น นโยบายสำคัญในการส่งเสริมแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาความรู้(knowledge) ทักษะ (skills) มุมมอง (perspectives) และค่านิยม (values) ของคนในสังคมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่สภาพเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมสมดุลและยั่งยืน

นอกจากนี้การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาปรับใช้คู่กับการพัฒนาประเทศ เพราะพุทธศาสนานั้นสอนที่จิตใจ เมื่อมนุษย์มีจิตใจที่ดีแล้ว สังคม สิ่งแวดล้อมก็จะดีตามไปด้วย ดังนั้น การการพัฒนาประเทศให้มีความยั่งยืนได้ยาวนานนั้น ต้องพัฒนาตามแนวพุทธศาสตร์ ซึ่งยึดหลักการพัฒนามนุษย์เป็นสำคัญ โดยใช้หลักไตรสิกขา, สัมมาทิฏฐิ, มัตตัญญูตาและมรรคมีองค์ 8 เป็นต้น เมื่อมนุษย์มีความพร้อมสมบูรณ์ในจิตใจแล้ว การกระทำที่แสดงออกก็จะมีพิษภัยต่อสังคมส่วนรวมและสิ่งแวดล้อม จะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ส่งผลเป็นความสุขสมบูรณ์ในทางโลกปัจจุบัน เพราะได้ส่งต่อความดีงาม ความสมบูรณ์ไว้ให้คนรุ่นหลังต่อไปอย่างไม่รู้จบสิ้น

หลักการพัฒนายั่งยืนแนวพุทธศาสนา (ดลพัฒน์ ยศธร, 2542) การพัฒนาที่เป็นการพัฒนายั่งยืนต้องเปลี่ยนรากฐานความคิดใหม่ เพราะเป็นการพัฒนาไม่ใช่เฉพาะสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่เป็นด้านความคิด ชีวิต ทั้งกายใจ และสังคมด้วย รากฐานทางความคิด และปัจจัยต่างๆ ทางภูมิธรรม ภูมิปัญญา ที่อยู่เบื้องหลังความเป็นมาในอารยธรรมปัจจุบัน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการที่จะเข้าใจ และปรับปรุงแก้ไขพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขแก่สังคมมนุษย์อย่างแท้จริง โดยแนวคิดในทางพระพุทธศาสนามี 4 อย่างคือ

1. พระพุทธศาสนามองว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงเป็นธรรมชาติที่มีอยู่ และเป็นไปตามธรรมดาในระบบความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย และมนุษย์ก็เป็นส่วนหนึ่งในระบบความสัมพันธ์แห่งปัจจัยของธรรมชาตินั้น

2. ชีวิตและการกระทำของมนุษย์ย่อมเป็นไปตามระดับความสัมพันธ์แห่ง เหตุ ปัจจัย และทำให้เกิดผลตามระบบเหตุปัจจัยนั้นด้วย

3. มนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกได้ และต้องฝึก เป็นสัตว์ที่พัฒนาได้ จึงเป็นความคิด รากฐานที่สำคัญที่สุด การเกิดระบบจริยธรรมในพระพุทธศาสนา ก็เพราะหลักการนี้ จริยธรรมจึงมีความหมายเท่ากับการศึกษา เมื่อมนุษย์พัฒนา แล้วก็สามารถเข้าถึงอิสรภาพและความสุขได้จริง

4. ศักยภาพของการพัฒนา คือการให้คนสามารถทำให้ความขัดแย้งมีความหมายเป็นความประสาน กลมกลืนซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสมบูรณ์และคุณภาพ ซึ่งความสามารถของมนุษย์ที่พัฒนาแล้วจะประยุกต์ เข้ากับการแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมทั้งหมดได้

เรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) นี้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2544) ได้แสดงความเห็นว่า พระพุทธศาสนา บัญญัติแนวทางแก้ไขปัญหานั้นได้

อย่างแท้จริงลึกซึ้ง ตรงตามเหตุที่เกิดของปัญหา และสามารถทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ เพราะเหตุว่า การที่มนุษย์ประนีประนอมกับธรรมชาติหมายถึง การพัฒนาด้านพฤติกรรมของมนุษย์ด้านเดียว และยังเป็นไปอย่างที่มนุษย์ต้องฝืนใจ ไม่สุขจริง ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาแบบแยกส่วนและขณะที่มนุษย์ในศตวรรษที่ 20 มิได้แก้ไขปรับปรุงพัฒนาความคิด จิตใจของตน เคยอยู่ภายใต้อำนาจครอบงำของกิเลส คือ โลภะ โทสะ โมหะ ตัณหา มานะ ทิฐิ อย่างไร และตราบใดที่มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ยังคงอยู่ภายใต้อำนาจครอบงำของกิเลสชุดเดียวกันนั้นเหมือนเดิม การพัฒนาที่ยั่งยืนก็จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้กับโลกทรานนั้น

นอกจากนี้ยังมีธรรมที่เป็นหลักที่จะทำให้การพัฒนานั้นยั่งยืนได้ ด้วยการปฏิบัติมรรคมงคล 8 และบูรณาการให้เข้ากับการพัฒนาของบุคคลนั้นๆ มรรคมงคล 8 ซึ่งประกอบด้วย

1. สัมมาทิฐิ คือ ปัญญาเห็นชอบ หมายถึงเห็นถูกต้องตามความเป็นจริงด้วยปัญญา
2. สัมมาสังกัปปะ คือ ดำริชอบ หมายถึงการใช้สมองความคิดพิจารณาแต่ในทางกุศลหรือความดีงาม
3. สัมมาวาจา คือ เจรจาชอบ หมายถึงการพูดสนทนา แต่ในสิ่งที่สร้างสรรค์ดีงาม
4. สัมมากัมมันตะ คือ การประพฤติดีงาม ทางกายหรือกิจกรรมทางกายทั้งปวง
5. สัมมาอาชีวะ คือ การทำมาหากินอย่างสุจริตชน
6. สัมมาวายามะ คือ ความอุตสาหะพยายาม ประกอบความเพียรใน การกุศลกรรม
7. สัมมาสติ คือ การไม่ปล่อยให้เกิดความพลั้งเผลอ จิตเลือนลอย ดำรงอยู่ด้วยความรู้ตัวอยู่เป็นปกติ

8. สัมมาสมาธิ คือ การฝึกจิตให้ตั้งมั่น สงบ สงัด จากกิเลส นิรณายอยู่เป็นปกติ

ในส่วนของหลักสาราณียธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์, 2553) ธรรมที่เป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน ทำให้มีความเคารพกัน ช่วยเหลือกันและสามัคคีพร้อมเพรียงกันในกลุ่มชนแห่งกัลยาณมิตร ประกอบด้วยธรรม 6 ประการ คือ

1. จะทำอะไรก็ทำต่อกันด้วยเมตตา ทำด้วยใจหวังดี เช่น เมื่อมีกิจการส่วนรวมก็มาร่วมมือกัน พร้อมเพรียงกันทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ด้วยหวังดีที่จะให้เกิดประโยชน์สุขต่อกัน

2. จะพูดอะไรก็พูดต่อกันด้วยเมตตา พูดด้วยความหวังดี เช่น มุ่งแก้ปัญหา มุ่งให้เกิดความสามัคคีและประโยชน์สุขร่วมกัน

3. จะคิดอะไรก็คิดต่อกันด้วยเมตตา คิดด้วยใจหวังดี เช่น คิดในทางแก้ปัญหา ในทางสมัครสมานประสานส่งเสริม ในทางที่จะเอื้อเพื่อ ช่วยเหลือสนับสนุนกันเพื่อจุดหมายที่ดีงาม ด้วยอาการยิ้มแย้มแจ่มใส

4. ได้มาแบ่งกันกินใช้ ยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่า พระพุทธศาสนามองข้ามเรื่องนี้ไม่เอาใจใส่เรื่องวัตถุ แต่แท้จริงพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับเรื่องผลประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง แต่ในขอบเขตที่เรียกว่า เป็นปัจจัย เพราะฉะนั้น เรื่องการแบ่งปันลาภและเอื้อเพื่อกันจึงมาในหลักการของการอยู่ร่วมกัน ซึ่งรวมถึงเรื่องจัดสรรผลประโยชน์

5. ตั้งอยู่ในหลักความประพาสเสมอกัน หลักการนี้ในทางพุทธศาสนาเรียกว่า สีสัมมัญญตา แปลว่าความเป็นผู้เสมอกันในศีล ทุกคนต่อหน้าวินัยแล้วเสมอกันทั้งหมด แม้แต่เป็นพระอรหันต์ก็ไม่ยกเว้น วินัยกำหนดไว้ให้เสมอภาคกัน และจะต้องพยายามประพาสตัวให้เสมอกันโดยศีล เพื่อไม่ให้เป็นที่รังเกียจแก่ชุมชน

6. มีความเสมอกันโดยทฐิ เรียกว่า ทิฐุสัมมัญญตา หมายความว่า ยึดถือหลักการและอุดมการณ์ของสังคมร่วมกัน สังคมใดไม่มีหลักการร่วมกัน เช่น สังคมประชาธิปไตยนี้ ถ้าประชาชนไม่ยึดมั่นถือมั่นในหลักการพื้นฐานแห่งประชาธิปไตยร่วมกันก็ถึงการอวสาน เพราะฉะนั้นสมาชิกทุกคนจึงต้องมีอุดมการณ์และมีหลักการร่วมกันและควรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อความสงบสุขร่มเย็น

กระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องเริ่มจากการพัฒนาคนเต็มระบบที่การพัฒนาพฤติกรรมจิตใจ ปัญญา ด้วยการศึกษาแบบไตรสิกขา ซึ่งการศึกษาที่ถูกต้องจะทำให้คนพัฒนาขึ้น จนมีความไม่ประมาทได้ด้วยสติปัญญา ไม่ต้องหม่นไปตามแรงชักจูงของกิเลส คือมีความไม่ประมาทอย่างแท้จริงด้วยสติปัญญาซึ่งเครื่องวัดผลการพัฒนาที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ วัดที่มนุษย์ดูว่าการพัฒนานั้น สามารถพัฒนาคนให้พ้นจากวงจรร้ายแห่งความเจริญและความเสื่อมแบบปฏุชนได้หรือไม่ ประการที่สองปฏิบัติต้องค้ำประกอบแต่ละอย่างให้ถูกต้องอันประกอบด้วย มนุษย์ สังคม ธรรมชาติ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แล้วบูรณาการองค์ประกอบเหล่านี้เข้าด้วยกัน โดยใช้ระบบการพัฒนาคนเป็นแกนกลาง ที่จะทำหน้าที่ขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้สำเร็จ

สรุป

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) เป็นแนวคิดของประชาธิปไตยแบบผู้แทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครอง มิใช่เพียงผ่านการเลือกตั้งเพียงอย่างเดียวประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมีความเกี่ยวข้องกับวิธีการกระจายอำนาจ และทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกัน อันมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ประชาธิปไตยถ้ามองเพียงผิวเผินก็มักจะเข้าใจถึงการมีเลือกตั้ง การมีรัฐสภา การมีรัฐธรรมนูญ การใช้สิทธิใช้เสียง ซึ่งยังเป็นประชาธิปไตยเพียงรูปแบบเท่านั้น แต่ประชาธิปไตยที่สำคัญจริงๆ คือการทำให้ประชาชนมีระบบเศรษฐกิจที่ดีเสียก่อน และมีการกระจายรายได้แก่คนในสังคม หากคนส่วนใหญ่ของประเทศยังอยู่ในสภาพล้าหลังและยากจน ก็ยากที่จะจรรโลงประชาธิปไตยให้คงอยู่ได้ โดยหลักการที่สำคัญของการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยคือ การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการที่ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นและการแสดงทัศนะ ดังกล่าว ไปประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นยังเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ และควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี ในส่วนของการนำไปสู่ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” คือการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าสำหรับทุกคน ซึ่งหมายถึงการพัฒนาที่ก่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างการกระตุ้นความเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจ การสร้างความเข้มแข็งทางสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนทุกคน ทั้งในยุคปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น นโยบายสำคัญในการส่งเสริมแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงเกี่ยวเนื่องกับการ พัฒนาความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) มุมมอง (perspectives) และค่านิยม (values) ของคนในสังคม กระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องเริ่มจากการพัฒนาคนเต็มระบบที่การพัฒนาพฤติกรรม จิตใจ ปัญญา ด้วยการศึกษแบบไตรสิกขา ซึ่งการศึกษาที่ถูกต้องจะทำให้คนพัฒนาขึ้น จนมีความไม่ประมาทได้ด้วยสติปัญญา ไม่ต้องหม่นไปตามแรงชักจูงของกิเลส คือมีความไม่ประมาทอย่างแท้จริงด้วยสติปัญญา สามารถพัฒนาคนให้พ้นจากวงจรเลวร้ายแห่งความเจริญและความเสื่อมแบบปฏุนัน ปฏิบัติต่อองค์ประกอบแต่อย่างให้ถูกต้องอันประกอบด้วย มนุษย์ สังคม

ธรรมชาติ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการพัฒนาจิตสำนึกประชาธิปไตยที่ ประชาชนมีความเฉลียวฉลาด ซึ่งต้องอาศัยระบบการพัฒนาเป็นกลไกผลักดัน และเข้าใจประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- จันทนา สุทธิจารีย์. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ วี.เจ. พรินติ้ง.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ศพรินติ้ง.
- ดลพัฒน์ ยศธร. การนำเสนอรูปแบบการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพุทธศาสตร์. ใน ปริญญาครุฑุภักดิ์บัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิลวดี บุรีกุล, “การมีส่วนร่วมของประชาชน 2489 – 2549 ในการเมืองการปกครองไทยในรอบ 60 ปี แห่งการครองสิริราชสมบัติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, นรนิติ เศรษฐบุตร (บรรณาธิการ), นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2555). เพิ่มพลังพลเมืองเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า
- นันทนา เลิศประสพสุข และ ภัครดา ฉายอรุณ. (2559). การพัฒนาที่ยั่งยืนที่สอดคล้อง กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย. 8(3).
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2544). พุทธวิธีแก้ปัญหาเพื่อศตวรรษที่ 21, พิมพ์ครั้งที่ 9, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2553). นิติศาสตร์แนวพุทธ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- วิชญ์ เครื่องาม. (2530). กฎหมายรัฐธรรมนูญ(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ.
- สนธยา พลศรี.(2547). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎร. (2559). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อภิชาติ แสงอัมพร. (2559). เอกสารประกอบการสอนรายวิชารัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

ศีลและทิวฏฐิในพรหมชาลสูตรเพื่อชีวิตที่ดีงาม*

PRECEPTS AND VIEWS IN THE BRAHMAJAL SUTRA

FOR A GOOD LIFE

พระสุวัจน์ สุจิตโต (สายสุวรรณ)

Phra Suwat Sucitto (Saisuwan)

วิระยา พิมพ์พันธ์

Wiraya Pimphan

พระมหาพงศ์ทราทิธย์ สุธีโร

Phra Mahapongtrathit Sutheiro

พระครูปริยัติสาร

Phrakhru Pariyat Sathorn

พระมหาวิเชียร ธมมวชิโร

Phra Maha Wichian Thammawachiro

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Email: suwatkey@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง“ศีลและทิวฏฐิในพรหมชาลสูตรเพื่อชีวิตที่ดีงาม” ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินชีวิตที่ดีงาม ทำให้มองเห็นภาพชัดเจนในการที่จะดำเนินชีวิตของสังคมในแง่ของความคิดเห็นที่แตกต่างกันทุกแง่มุมของสังคมไม่ว่าจะเป็นสภาพปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน การใช้ความรุนแรงโดยไม่ผ่านกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นการนำหลักธรรมเรื่องศีลและทิวฏฐิ มาปฏิบัติใช้ในสังคมจึงถือเป็นแนวทางที่ถือได้ว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของชนหมู่มาก สิทธิมนุษยชนและหลักของศีลและทิวฏฐิ ในพระพุทธศาสนาล้วนมี การส่งเสริมให้ปฏิบัติทำความชั่ว สนับสนุนให้กระทำความดีต่อกันในฐานะที่เป็นมนุษย์ และพัฒนาชีวิตของคนในสังคมให้เข้าถึงสันติสุขทั้งด้านส่วนตัวและส่วนรวมตลอดไป ใน

* Received 20 April 2022; Revised 5 May 2022; Accepted 5 June 2022

พระพุทธศาสนา ปรากฏหลักธรรมเรื่องศีลและทิวติในพรหมชาลสูตร กล่าวถึงเรื่อง ตีเตียนพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และกล่าวชื่นชมในพระพุทธศาสนา คำสอนนี้สอนให้ตระหนักถึงเสรีภาพแห่งความคิด มโนธรรม หรือการใช้ชีวิตอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม สอดคล้องตามปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อคนในสังคมมีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาย่อมส่งผลให้การละเมิดสิทธิมนุษยชนลดน้อยลง สังคมไทยจะเป็นสังคมที่น่าอยู่ มีความสงบสุข สันติ เอื้ออาทรต่อกัน คนในสังคมมีความรักใคร่ปรองดอง ซึ่งจะเป็นเหตุเป็นผลให้การพัฒนาความเป็นอยู่และดำเนินชีวิตได้อย่างสงบสุขอย่างดีงามตลอดไป

คำสำคัญ: ศีลและทิวติ, พรหมชาลสูตร, เพื่อชีวิตที่ดีงาม

Abstract

The objective of this article was to study the subject of “Salience and Diligence in the Brahmajal Sutra for a Good Life”. good life It gives a clear picture of how society lives in terms of different opinions in every aspect of society, whether it is the condition of human rights problems. The use of violence without going through the judicial process Therefore, applying the principles of morality and ethics to practice in society is a guideline that can be considered for the benefit and happiness of the masses. Human rights and principles of precepts and views in Buddhism all promote the refusal to do evil. encourage each other to do good deeds as human beings and develop people's lives in society to attain peace, both personal and collective forever in buddhism Appears the principle of morality and view in the Brahmajal Sutta talk about criticize the Buddha, the Dharma, the Sangha and praise the Buddha. This teaching teaches us to be aware of freedom of thought, conscience or living a life that is sanctioned in accordance with the Universal Declaration of Human Rights When people in society have a good heart, morality and ethics,

adhere to and follow the principles of Buddhism, it will result in less human rights violations. Thai society will be a livable society with peace, tranquility, caring for each other. People in society have love and reconciliation. This will be the reason for the development of living and living peacefully and virtuously forever.

Keywords: Precepts and views, Brahma Chan Sutra, good life

บทนำ

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่ดียิ่งก็คือคนที่มีความสุข คือคนที่มีความสมหวัง เป็นคนที่สามารถประกอบกิจการงานประสบความสำเร็จตามความปรารถนามีร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ไม่มีอารมณ์ขุ่นมัวหรือวิตกกังวล มีอารมณ์มั่นคง มีความอดทนและมีความสามารถต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ ได้เป็นคนที่ยอมรับความจริงในชีวิต ทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม คนที่มีความสุขก็คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีสิทธิเสรีภาพในสังคม เป็นคนที่สามารถปรับตัวได้อย่างดีในการดำรงชีวิตประจำวัน ความสุขเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ เป็นการมองชีวิต มองตัวเอง และมองผู้อื่น ดังนั้นความสุขจึงเกิดขึ้นได้กับคนทุกชั้นไม่ว่า ผู้ดี มั่งมี หรือยากจน การดำรงชีวิตอย่างมีความสุขถ้ามองในด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ประกอบด้วย วัฒนธรรม ค่านิยม กฎหมาย ระเบียบวินัย จารีตประเพณี ความคิด ความเชื่อ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และที่สำคัญมากคือระบบความสัมพันธ์และสิทธิเสรีภาพของคนในสังคม ถ้าสิ่งต่างๆ ที่กล่าวถึงเกิดปัญหาขึ้นเพียงอย่างหนึ่งอย่างใดย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อทุกอย่างและผลสุดท้ายก็คือปัญหาของคนในสังคม ดังนั้นสิทธิเสรีภาพ ความเท่าเทียมกันในสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตเพื่อนำไปสู่ความเป็นอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเป็นไปอย่างดียิ่งตามรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์

สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ที่ควรได้รับการยอมรับเคารพและให้เกียรติ ว่า มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกันมีศักดิ์ศรีไม่ควรมีการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุความแตกต่างทาง เชื้อชาติสีผิว ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม มนุษย์ควรมีสติสิทธิเสรีภาพมีความเสมอภาค ภายใต้อกฎหมายเดียวกัน ได้รับการปฏิบัติฉันพี่น้องเสมือนครอบครัวเดียวกัน มีสิทธิเลือก

ที่อยู่ มีเสรีภาพใน การแสดงออกเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ไม่ถูกระทำอย่างทารุณ โหดร้าย การพิจารณาความผิด ของบุคคลต้องกระทำด้วยกระบวนการยุติธรรมที่เปิดเผยและ โปร่งใส ที่กล่าวมานี้ เพื่อให้มวลมนุษย์ ได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขบนความแตกต่างในด้านต่างๆ

แต่ในปัจจุบันมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นในประเทศต่างๆทั่วโลก อาทิ มีการ ทำลาย ชีวิตมนุษย์อย่างทารุณโหดร้าย ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การจับกุมคุมขังด้วยความไม่เป็นธรรม การปิดกั้นการ แสดงออก การค้ามนุษย์ การค้าแรงงานข้ามชาติ การใช้แรงงานเด็ก การค้า ประเวณี การล่วงละเมิด ทางเพศแก่เด็กและสตรี การเลือกปฏิบัติต่อผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ เป็นต้น การละเมิดสิทธิ มนุษยชนดังกล่าวนี้วันจะมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทำให้คุณค่า ความเป็นมนุษย์ลดน้อยลง ตามลำดับ

จึงเห็นได้ว่า มนุษย์ควรอยู่ด้วยกันอย่างสันติสุข มีการยอมรับความเป็นมนุษย์ด้วยกัน อย่าง จริงใจไม่มีการเลือกปฏิบัติ การละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านต่างๆ ควรจะลดลงโดยเฉพาะ ประเทศไทยที่ ได้ชื่อว่าเป็นเมืองพระพุทธศาสนา หลักธรรมในเรื่องของศีลและทิวฐิ เป็นหลัก ศีลธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ มนุษยชน ซึ่งได้กำหนดความเท่าเทียมกันของมนุษย์ หาก พุทธศาสนิกชนยึดถือเป็นหลักปฏิบัติก็จะ สามารถกล่อมเกลาจิตใจคนไทยให้มีความรักเมตตา กรุณาต่อกัน ไม่เบียดเบียนกันจะทำให้สังคม มีความสงบร่มเย็นตลอดไป ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้ เสนอบทความ เรื่อง ศีลและทิวฐิในพรหมชาลสูตรเพื่อชีวิตที่ดีงาม เพื่อเป็นแนวทางในการ ปกป้องคุ้มครอง ส่งเสริมสิทธิ มนุษยชนและลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้ลด น้อยลง

ความเป็นมา แนวคิดและหลักการสำคัญของพรหมชาลสูตร

ศีล คืออะไร ศีลมีกี่ระดับ แต่ละระดับมีข้อปฏิบัติอย่างไร และทิวฐิ คืออะไร ในที่นี้ หมายถึงทิวฐิแบบไหน มีทั้งหมดเท่าไร ทิวฐิเบื้องต้นกล่าวถึงเรื่องไร ทิวฐิเบื้องต้นปลายกล่าวถึง เรื่องอะไร ความสงสัยทั้งหมดนี้ จักได้กล่าวอธิบายในพรหมชาลสูตร โดยลำดับ ดังนี้ พรหมชาล สูตร ว่าด้วยชายอันประเสริฐ ค ว่า ชายอันประเสริฐ หมายถึง พระสัพพัญญุตญาณของ

พระพุทธเจ้า ที่เป็นเหตุให้ทรงรู้ทวิภูติหรือลัทธิต่างๆ ที่แพร่หลายอยู่ในสมัยพุทธกาล อย่างแจ่มแจ้งโดยมีชื่อเรียกอีก 4 ชื่อ คือ อตถชาลสูตร (ข่ายแห่งประโยชน์) ธัมมชาลสูตร (ข่ายแห่งธรรม) ทิฏฐิชาลสูตร (ข่ายแห่งทิฏฐิหรือลัทธิ) (ที.สี. 9/1/1) และสังคามวិทยสูตร (ตำราพิชัยสงครามใช้สู้รบทั้งหลาย) พระพุทธเจ้าพร้อมหมู่พระสงฆ์ขณะเดินทางระหว่างกรุงราชคฤห์กับเมืองนาลันทานั้น มีปริพาชกชื่อ สุปปิยะ ซึ่งกล่าวติเตียนพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์มีศิษย์ชื่อ พรหมทัตตามนพ เดินทางหลังไปอยู่นั้นกล่าวสรรเสริญฯ เมื่อเข้าสู่ที่พักแรมตอนกลางคืน พวกภิกษุจึงนำเรื่องศิษย์ กับอาจารย์กล่าวขัดแย้งกันสู่การสนทนา เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จมาและทรงทราบเรื่องจึงตรัสเตือนไม่ให้โกรธ เมื่อมีผู้ติเตียนไม่ให้ยินดีหรือหลง เมื่อมีผู้สรรเสริญแล้วตรัสสอนว่า คนอาจกล่าวชมเชย พระองค์ด้วยศีล 3 ชั้น คือ ศีลอย่างเล็กน้อย ศีลอย่างกลาง และศีลอย่างใหญ่ ดังนี้(กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม, พระไตรปิฎก ฉบับประชาชน ตอนว่าด้วยพระสูตร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2550, หน้า 101) “ภิกษุทั้งหลาย ถึงคนพวกอื่นจะฟังกล่าวติเตียนเรา กล่าวติเตียนพระธรรม หรือกล่าวติเตียน พระสงฆ์ก็ตาม พวกเธอไม่ควรผูกอาฆาตเคັนเคืองขุ่นใจในคนพวกนั้น” ภิกษุทั้งหลาย ถึงพวกคนเหล่า อื่นจะฟังกล่าวยกย่องเรา กล่าวยกย่องพระธรรม หรือกล่าวยกย่องพระสงฆ์ก็ตาม พวกเธอไม่ควร ทำความรื่นเริงดีใจหรือกระหยิ่มใจต่อพวกเขา(ที.สี. 9/5/3.) พระพุทธองค์ตรัสว่า ข้อที่ปุถุชนกล่าวยกย่องตลาคต ก็ฟังกล่าวด้วยเรื่องเล็กน้อยต่ำต้อยเพียงเรื่องระดับศีลเท่านั้น” (ที.สี. 9/27/10) ซึ่งจะได้กล่าวถึงเรื่องศีลและทวิภูติในพรหมชาลสูตร

แนวคิดพื้นฐานเรื่องศีลและธรรมในพรหมชาลสูตร

ศีล คือ ข้อปฏิบัติตนขึ้น พื้นฐานที่ควบคุมพฤติกรรมทางกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงามมีความปกติสุข และไม่มีการ เบียดเบียนซึ่งกันและกันของบุคคลในสังคม ในพรหมชาลสูตรพระพุทธเจ้า ทรงประกาศศีล 3 ระดับคือ จุลศีล มัชฌิมศีล และมहाศีล สำหรับพระภิกษุ เป็นศีลที่สอดคล้องกับศีล 5 ศีล 8 ศีล 10 และศีล 227 ซึ่งมุ่งเน้นเป็นหลักปฏิบัติสำหรับบรรพชิตคือการรักษาพรหมจรรย์ เรื่องศีล 3 ระดับ พระพุทธเจ้าทรงปฏิบัติเป็นแบบอย่างแล้ว ทรงชี้ให้เห็นว่า ปุถุชนที่กล่าวยกย่องพระองค์ นั้น อาศัยศีลเป็นสาเหตุทั้งสิ้น

โดยบางคนยกย่องเพราะจุลศีลบ้าง เพราะมัชฌิมศีลบ้าง หรือ เพราะมหาศีลบ้าง ศีลทั้ง 3 ระดับ มีเนื้อหาพอสังเขปดังนี้

ศีลอย่างเล็กน้อย (จุลศีล) สำหรับคำว่า ศีลอย่างน้อย มีทั้งหมด 26 ข้อ บางข้อมีความสอดคล้องกับศีล 5 และศีล 8

ศีลอย่างกลาง (มัชฌิมศีล) สำหรับศีลอย่างกลาง มีทั้งหมด 10 ข้อ บางข้อมีความสอดคล้องกับศีล 8 และศีล 10 ในปัจจุบัน

ศีลอย่างใหญ่ (มหาศีล) สำหรับศีลอย่างใหญ่ มีทั้งหมด 7 ข้อ เป็นศีลที่มีความสอดคล้องกับภิกษุศีล 227 และ ภิกษุณีศีล 311 ในปัจจุบัน พรหมชาลสูตรเป็นพระสูตรที่สะท้อนให้เห็นลักษณะเด่นเฉพาะของพระพุทธศาสนาเถรวาทที่ เน้นศีล สมาธิปัญญา ตามลำดับ เนื้อความในพรหมชาลสูตรจึงเริ่มต้นด้วยศีล สมาธิและปัญญา โดยลำดับ และสะท้อนให้เห็นความหลากหลายทางความคิดลัทธิธรรมที่ลึกซึ้งทั้งนั้น ถ้า สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตมนุษย์สภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยมลทินก็ ย่อมจะทำให้คนเป็นปราชญ์ที่ยิ่งปราชญ์ เฉกเช่น พระพุทธเจ้าได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จุลศีล มัชฌิมศีลและมหาศีล 1) สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการณ์ของนักบวชที่มีวัตรปฏิบัติจริยาวัตรใน การเผยแผ่ การดำเนินชีวิต การเลี้ยงชีพที่แตกต่างกัน 2) สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ของ พระพุทธเจ้าที่อยู่ในสถานการณ์ที่บีบคั้นด้วยความขัดแย้ง 3) สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเด่นของ พระพุทธเจ้าที่แตกต่างไปจากสมณพราหมณ์กลุ่มอื่น ๆ 4) สะท้อนให้เห็นว่าเรื่องใหญ่มีโทษหนัก รักษาง่าย ละเมิดยากนั้น ถือว่าเป็นเรื่องง่ายสำหรับพระพุทธเจ้า ส่วนเรื่องเล็กมีโทษเบาคนรักษา ยาก ละเมิดง่ายนั้น ถือเป็นเรื่องสำคัญของพระพุทธเจ้าที่ทรงไม่ทำเช่นนั้นได้

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีในพรหมชาลสูตร

ศีลและทฤษฎี เป็นพื้นฐานแห่งสิทธิมนุษยชนเพื่อการมีชีวิตอยู่อย่างอิสรภาพ เพราะพระพุทธเจ้าตรัสสอนแก่ภิกษุทั้งหลายว่า หากมีใครมาตีเตียนพระรัตนตรัยก็มีให้โกรธ และหากมีใครมาสรรเสริญพระรัตนตรัยก็มีให้ยินดีหรือหลง จงศีล เป็นพื้นฐานการปฏิบัติที่ดีของมนุษย์

แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับแนวคิดสิทธิมนุษยชน ตามคำปรารภในปณิญาสาภกษา ที่ว่าทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพบรรดาที่กำหนดไว้ในปณิญานี้ โดยปราศจากความแตกต่างไม่ว่าชนิตใดๆ ดังเช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา การคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น เผ่าพันธุ์แห่งชาติ หรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นๆ บุคคลใดๆ จะถูกทรมาน หรือได้รับผลปฏิบัติ หรือการลงโทษโหดร้ายผิดมนุษยธรรมหรือต่ำช้าไม่ได้โดยพระพุทธเจ้าได้กล่าวว่าหากมีใครคิดจะสรรเสริญพระพุทธเจ้าแล้ว เพียงแค่สรรเสริญการปฏิบัติตนของพระพุทธเจ้าในจุฬศัล ซึ่งเป็นเรื่องพื้นฐานก็เพียงพอที่จะสรรเสริญแล้ว นอกจากนี้ พระพุทธเจ้ายังสอนให้หยุดการกระทำโดยการไม่ฆ่าสัตว์ และมีเมตตากรุณาต่อสัตว์ทั้งปวง การไม่จองจำ แสดงให้เห็นถึงการไม่กักขัง หน่วงเหนี่ยวอันเป็นการละเมิดสิทธิในร่างกาย การวางอาวุธ การไม่ฆ่าฟัน การไม่ฆ่าสัตว์ ก็แสดงให้เห็นถึงการวางอาวุธทั้งหลายที่ใช้ในการนำไปทำร้ายผู้อื่น เพื่อที่ผู้อื่นอยู่อย่างปลอดภัยไม่ต้องกลัวว่าจะมีผู้ใดหยิบอาวุธขึ้นมาทำร้ายกัน(พระปลัดวัชร วชิรญาณ, ,23/9/61,)

ชีวิตที่ดี คือ ชีวิตที่สงบเย็น และเป็นประโยชน์

“สงบเย็น” หมายถึง จิตใจที่ไม่มีความทุกข์ ไม่มีความรุ่มร้อน เพราะไม่ถูกกิเลสครอบงวน รังควาน ยิ่งปลอดจากกิเลสได้ยิ่งดี เพราะความรุ่มร้อนในจิตใจเกิดขึ้นได้เพราะมีกิเลสครอบงวน ทำให้จิตใจไม่มีความสงบเย็น ไม่มีความสุข แน่แน่นอนว่าทุกชีวิตต้องการความสุข แต่ความสุขมีหลายชนิด หลายระดับ หลายประเภท แล้วสุขอะไรที่ประเสริฐสุด พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี” และความสงบสูงสุดก็คือ นิพพาน แต่หากยังไม่ถึงขั้นนั้น อย่างน้อยก็ควรดูแลรักษาใจไม่ให้กิเลสครอบงวน ไม่ปล่อยให้ความโลภ โกรธ หลงมารังควานจิตใจ ทำให้ความเห็นแก่ตัวลดลง จึงบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นได้มากมาย ยิ่งบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นมากเท่าใด ชีวิตก็ยิ่งมีคุณค่ามากเท่านั้น แต่จะบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นได้มากก็ต่อเมื่อเราเข้าถึงความสงบเย็นในจิตใจ “สงบเย็น” นั้นหมายถึงประโยชน์ตน ส่วนคำว่า “เป็นประโยชน์” หมายถึง ประโยชน์ท่าน

พุทธศาสนามองว่าชีวิตที่ดีคือ ชีวิตที่ถึงพร้อมทั้งประโยชน์ตนและประโยชน์ท่าน ถ้าเกิดประโยชน์ตน คือจิตใจสงบเย็น แต่ไม่ได้ก่อประโยชน์ท่านเลย ยังไม่ถือว่าเป็นชีวิตที่

ครบถ้วนสมบูรณ์ ในทางตรงข้ามแม้ทำประโยชน์ท่าน แต่ไม่เกิดประโยชน์ตน คือทำเพื่อผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูลส่วนรวม แต่จิตใจตัวเองรุ่มร้อน ไม่มีความสุข ประโยชน์ตนจะถึงพร้อม จนกระทั่งสัมผัสกับความสงบเย็นได้ก็เพราะมีศีลและทวิญญู เมื่อศีลและทวิญญูถึงพร้อม เห็นแจ้งใน สัจธรรม รู้ว่าสิ่งต่าง ๆ ไม่มีอะไรที่จะยึดมั่น ถือมั่นได้ ก็ปล่อยวาง เมื่อไม่ยึดติด ถือมั่นในสิ่งใด ว่าเป็นตัวเป็นตน ก็เลสก็ไม่มีที่ตั้ง ความทุกข์ โดยเฉพาะความทุกข์ใจก็เกิดขึ้นไม่ได้ เพราะความ ทุกข์ใจนั้น ถึงที่สุดแล้วเกิดจากความยึดติดถือมั่นในตัวตน รวมทั้ง ยึดอยากให้เที่ยง อยากให้สุข อยากให้เป็นของเรา หรืออยู่ในอำนาจของเรา ศีลและทวิญญูที่ถึงพร้อมจะนำไปสู่ความสงบเย็น และเมื่อไม่มีความยึดติดถือมั่นในตัวตน ความเห็นแก่ตัวไม่มี ความกรุณาก็จะเจริญงอกงาม นำไปสู่การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นอย่างเต็มที่และอย่างแท้จริง ฉะนั้น “สงบเย็นและเป็น ประโยชน์” ในด้านหนึ่ง หมายถึง การถึงพร้อมด้วยประโยชน์ตนและประโยชน์ท่าน และอีก ด้านหนึ่งหมายถึง การถึงพร้อมทั้งปัญญาและกรุณา พระพุทธเจ้าทรงเป็นแบบอย่างของผู้ที่ถึง พร้อมด้วยศีล ในเมื่อชาวพุทธมีพระพุทธเจ้าเป็นแบบอย่าง ปณิธานสูงสุดของชาวพุทธจึงได้แก่ การเจริญรอยตามพระองค์ นั่นคือการพัฒนาตนให้ถึงพร้อมด้วยศีล เมื่อศีลถึงพร้อมก็เกิด ความ สงบเย็น และถึงพร้อมการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นย่อมเกิดขึ้นตามมา คำว่า “สงบเย็นและ เป็นประโยชน์” จึงกินใจความสำคัญของพุทธศาสนา โดยเฉพาะเมื่อพูดถึงอุดมคติของชีวิต เมื่อ เราเห็นชัดว่าจุดมุ่งหมายของชีวิตคือ ความสงบเย็น และประโยชน์ คราวนี้เราก็มารู้การ ออกแบบชีวิต ชีวิตของคนเรามีอยู่ 3 ส่วนใหญ่ๆ คือ กาย ใจ และ ความสัมพันธ์กับผู้อื่น และ สิ่งอื่น “ผู้อื่น” หมายถึงคนในครอบครัว พ่อแม่ ลูกหลาน ญาติพี่น้อง ไปจนถึงเพื่อนมนุษย์หรือ สังคมส่วนรวม นอกจากความสัมพันธ์กับคนแล้ว เรายังมีความสัมพันธ์กับสิ่งของ ปัจจัยสี่ วัตถุ สิ่งเสพ เพราะเราทุกคนต้องมี แม้กระทั่งพระองค์เองยังต้องมีบริวาร 8 “สิ่งอื่น” ยังรวมไปถึงสรรพ สัตว์ รวมไปถึงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เมื่อเราจะวางแผนชีวิตก็ต้องทำให้ 3 ส่วนนี้ เจริญงอกงามอย่างสมดุลกัน คือสมดุลกันทั้งกาย ใจ และความสัมพันธ์ ชีวิตที่สงบเย็น และเป็น ประโยชน์จะเกิดขึ้นได้ ต้องพัฒนา 3 ส่วนนี้ให้เจริญงอกงาม จะเห็นได้ชัดว่าถ้าเราพัฒนากาย กับใจให้ดี จะเกิด “สงบเย็น” ได้ง่ายขึ้น และถ้าเราพัฒนาความสัมพันธ์ ก็จะทำให้

“ประโยชน์” หรือ การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้คนและสิ่งแวดล้อม เป็นไปด้วยดี เมื่อเรารู้ว่าชีวิตของเราควรเป็นไปเพื่อความสงบเย็นและเป็นประโยชน์ เราต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทั้ง 3 ส่วนนี้ วิธีการดังกล่าวพุทธศาสนาเรียกว่า “ไตรสิกขา” หรือ ศีล สมาธิ และปัญญา โดยเราควรจัดเวลาให้การพัฒนาดังกล่าว อย่างครบถ้วนและได้สมดุล

สิทธิมนุษยชนสิทธิต่างๆ ที่มนุษย์แต่ละคนได้มาเริ่มตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย และทุกคนสามารถปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนได้โดยชอบธรรม โดยมีลักษณะเฉพาะคือ เป็นสิทธิที่ติดตัวมา กับมนุษย์ (Inherent) เป็นสิทธิที่เป็นสากล (Universal) เป็นสิทธิที่ไม่อำภายโอนให้แก่กันได้ (Inalienable) และเป็นสิทธิที่ไม่ถูกแยกออกจากกัน (Indivisible) สิทธิดังกล่าวนี้มีความเป็นสากล และเป็นนิรันดร์ ดังนั้น จุดมุ่งหมายของสิทธิมนุษยชน เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์สุข ความเสมอภาคของ มวลมนุษยชาติในโลก หลักธรรมที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพระพุทธศาสนา เป็นแนวปฏิบัติที่ถือได้ว่าเป็นไปเพื่อ ประโยชน์สุขของชนหมู่มากโดยไม่มีประมาณ ไม่แบ่งแยกเชื้อชาติฐานะทางสังคม ภาษาและศาสนา เช่น หลักศรัทธา ความเชื่อ หลักกรรม หลักเบญจศีลและเบญจธรรม เป็นต้น จัดเป็นหลักการปฏิบัติที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์สุขแก่ผู้ปฏิบัติซึ่งมีอยู่หลายระดับแห่งการเข้าถึง ตามความรู้ความสามารถ ทางสติปัญญาของแต่ละบุคคล มีความสอดคล้องกลมกลืนกันสนับสนุนกันจากระดับต้นไปสู่ระดับกลาง หนุนเนื่องไปสู่ระดับสูง ตามลำดับ ด้วยการปฏิบัติฝึกฝนพัฒนาตนตามหลักการก่อให้เกิด ประโยชน์ 3 อย่าง ได้แก่ อัตตัตถประโยชน์(ประโยชน์ส่วนตน) ปรัตถประโยชน์ (ประโยชน์ของผู้อื่น) และอุภยัตถประโยชน์(ประโยชน์ร่วมกัน) ทั้งนี้ สิทธิมนุษยชนและศีลในพรหมชาลสูตรล้วน มีการส่งเสริมให้ปฏิเสธความชั่ว สนับสนุนให้กระทำความดีต่อกันในฐานะที่เป็นมนุษย์ศีลในพรหมชาลสูตรจึงอยู่ในฐานะสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาชีวิตมวลมนุษย์ให้เข้าถึงสันติสุขทั้งด้านส่วนตัวและส่วนรวมตลอดไป

ในทัศนะของมิลล์ ปัจเจกบุคคลใช้เสรีภาพในการดำเนินชีวิต เสรีภาพ ทางความคิดเห็นในด้านสังคม ด้านศาสนา ได้เต็มที่ トラบที่ไม่ละเมิดเสรีภาพ ของผู้อื่นและก่ออันตรายทางกายภาพแก่คนอื่น โดยเฉพาะเสรีภาพทางความคิดเห็น หรือ “เสรีภาพในการพูด” (free speech) ในทัศนะของมิลล์ย่อม สอดคล้องกับหลักการที่ว่า “ถึงข้าจะเดือดร้อนสิ่งที่ท่านพูดแต่จักขอปกป้องสิทธิ ที่จะพูดของท่านไว้ด้วยชีวิต” (ไนเจล, 2560) หลักการนี้ถูกรับรองโดย

ปฏินุญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ข้อที่ 19 ระบุว่า ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก ทั้งนี้ สิทธินี้รวมถึงอิสรภาพที่จะถือเอาความเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง และที่จะแสวงหา รับ และส่งข้อมูลข่าวสารและ ข้อคิดผ่านสื่อใดและโดยไม่คำนึงถึงพรมแดน (ในเจด, 2560) จะเห็นว่าเสรีภาพในกรอบคิดศีลธรรม คือสิ่งบ่งบอกความเป็น มนุษย์และประโยชน์สุขส่วนรวม เราปกป้องความเป็นมนุษย์ของเราด้วยการใช้เสรีภาพกระทำการสิ่งที่ถูกต้องทางศีลธรรม ขณะเดียวกันเราปกป้องความยุติธรรม ทางสังคม ประโยชน์สุขของส่วนรวม หรือความก้าวหน้าของมนุษยชาติด้วยการ ใช้เสรีภาพแสดงเจตจำนงในเรื่องสาธารณะต่างๆ จึงไม่ใช่เพียงว่าเราต้องมีเสรีภาพ เชิงลบ (negative freedom) คือมีอิสระจากการถูกบังคับ กดขี่ ปิดกั้นเท่านั้น แต่เราต้องใช้เสรีภาพเชิงบวก (positive freedom) กระทำการสิ่งที่ถูกต้องทาง ศีลธรรม และปกป้องความยุติธรรม ประโยชน์สุขของสังคมและความก้าวหน้า ของมนุษยชาติ บนฐานของการเคารพความเสมอภาคและศักดิ์ศรีของมนุษย์ ด้วย พูดอีกอย่างว่า เสรีภาพในกรอบคิดศีลธรรมไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว แต่เป็นคุณค่าเชิงอุดมคติ และเป็นสิ่งที่เราต้องใช้ให้เป็นจริง เสรีภาพอันเป็น แกนกลางของศีลธรรมโลกวิสัย จึงเป็นรากฐานของสิทธิมนุษยชนและ ประชาธิปไตย และทำให้สิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยเป็นไปได้จริงในทาง ปฏิบัติ

การพัฒนาชีวิตตามหลักศีลและทฤษฎีชีวิตที่ดีงาม

ศีล หมายถึง ความปกติของกาย วาจา และจิตใจขณะที่กาย วาจา และใจของเราเป็นปกติ มิได้ก่อทุกข์โทษเบียดเบียน ทำร้ายทั้งผู้อื่นและตนเอง ให้ได้รับความทุกข์เดือดร้อน อันจะส่งผลให้สังคมอยู่อย่างปกติสุข ซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมมีกฎระเบียบหลักประพฤติปฏิบัติกันซึ่งในขณะนั้นความเป็นศีลก็เกิดขึ้นมีขึ้นแล้วตามธรรมชาติของมันเอง และเป็นศีลแท้ ศีลจริงด้วย นำสู่ข้อปฏิบัติเพื่อความประพฤติที่ดีงาม ไม่ว่าด้วยวิธีหรืออุปบายใดก็ตามย่อมรวมเป็นศีล เมื่อบุคคลมีศีลมีความเป็นปกติ สังคมย่อมสงบสุขเพราะอาศัยความเป็นปกติเรียบร้อยของสมาชิกในสังคม ศีลในฐานะเป็นเหตุให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ศีลเป็นคุณธรรม

พื้นฐาน เป็นเครื่องควบคุมกาย วาจาของมนุษย์ ให้เรียบร้อยเพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขปลอดภัยไม่ต้องหวาดระแวงหรือกลัวอันตราย หรือกลัวจะถูกเบียดเบียนทำร้าย ไม่ว่าจะมาจากที่ใดหรือวิธีใดก็ตาม หากสังคมใดไม่มีศีลก็จะทำให้เกิดความแตกแยก สังคมไม่สงบสุข เกิดความหวาดระแวงต่าง ๆ นานา “ทิฏฐิ” เพราะเป็นจุดตั้งต้นและจุดพลิกผันที่สามารถนำชีวิตและสังคมไปสู่ความทุกข์หรือความดับทุกข์ก็ได้ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่าทิฏฐิชนิดใดเป็นตัวนำ ถ้าเริ่มต้นด้วยความเห็นความเชื่อที่ผิดเป็นมิจฉาทิฏฐิ หรืออวิชชา ก็จะทำให้กระบวนการทำงานทางจิต (สังขาร) เกิดความผิดพลาดตามไปด้วย แล้วส่งผลให้วิถีชีวิตดำเนินไปในเส้นทางแห่งความทุกข์ ถ้ามองในแง่ “ปัจจัยธรรม” ก็เรียกว่า เป็นตัวที่ทำให้ปัญหาชีวิตเกิดความยุ่งยากซับซ้อน เน้นช้ายึดยาวอยู่ในวังวนแห่งสังสารวัฏ ในทางตรงกันข้าม ถ้าเริ่มต้นด้วยความเห็นความเชื่อที่ถูกต้องเป็นสัมมาทิฏฐิ ก็จะทำให้กระบวนการทำงานทางจิต ความดำริ หรือการคิดมุ่งหวัง (สัมมาสังกัปปะ) เกิดความถูกต้องตามไปด้วย แล้วส่งผลให้วิถีชีวิตดำเนินไปในเส้นทางแห่งอริยมรรคหรือทางดับทุกข์ ดังนั้น มิจฉาทิฏฐิและสัมมาทิฏฐิ จึงได้ชื่อว่าเป็นจุดตัดแยกกระหว่างทางสร้างปัญหากับทางสิ้นปัญหา พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย บุคคลประกอบไปด้วยธรรม 3 ประการ ย่อมดำรงอยู่ในนรก เหมือนถูกนำไปฝังไว้ ธรรม 3 ประการ คือ 1) ตนเองเป็นมิจฉาทิฏฐิ 2) ชักชวนผู้อื่นให้เป็นมิจฉาทิฏฐิ 3) เป็นผู้พอใจความเป็นมิจฉาทิฏฐิ และทรงตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม 3 ประการ ย่อมดำรงอยู่ในสวรรค์เหมือนได้รับอัญเชิญไปประดิษฐานไว้ ธรรม 3 ประการ คือ 1) ตนเองเป็นสัมมาทิฏฐิ 2) ชักชวนผู้อื่นให้เป็นสัมมาทิฏฐิ 3) เป็นผู้พอใจความเป็นสัมมาทิฏฐิ

ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับศีลและทิฏฐิในพระสูตรนี้ เป็นพื้นฐานแห่งสิทธิมนุษยชนเพื่อการมีชีวิตอยู่อย่างอิสรภาพ เพราะพระพุทธเจ้าตรัสสอนแก่ภิกษุทั้งหลายว่า หากมีใครมาตีเตียนพระรัตนตรัยก็มีให้โกรธ และหากมีใครมาสรรเสริญพระรัตนตรัยก็มีให้ยินดีหรือเลิกละ

คำสอนนี้ สอดแทรกแนวคิดอันเป็นพื้นฐานแห่งสิทธิมนุษยชน ในเรื่องของการให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ในโลกด้วยอิสรภาพในการพูดและความเชื่อ รวมทั้งสิทธิและอิสรภาพในความคิดเห็น อันสามารถมาปรับใช้กับสังคมปัจจุบันได้ดังการสอนให้มีความอดทนในการรับฟังความคิดเห็น เพราะหากไม่มีความอดทนในการรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ หรือจากเสียง

ส่วนน้อยในสังคมแล้ว ก็อาจมีการใช้กำลังต่อกันในการทารายต่อผู้แสดงความคิดเห็นนั้น เพียงเพราะรับไม่ได้หรือโกรธเคืองหากจะมีผู้มาแสดงความคิดเห็นโดยเฉพาะในทางวิพากษ์วิจารณ์

นอกจากนี้ การสอนไม่ให้หลงยินดีเพลิดเพลินไปกับคาสรรเสริญชื่นชมนั้น ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการนำมาปรับใช้กับชีวิต เพราะหากผู้คนทั้งหลายต่างหลงเพลิดเพลินกับคำชื่นชมแล้ว ก็อาจไม่ทราบถึงความคิดเห็นอีกด้านหนึ่ง และทำให้เข้าใจผิดไปได้ว่า ตนทำถูกต้องไปเสียทุกอย่าง เพราะสิทธิมนุษยชนจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย หากบริบทในสังคมไม่ส่งเสริมหรือกลายเป็นการขัดขวาง สิทธิ เสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็นของคนในสังคม เพราะเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นนี้จะเป็พื้นฐานก้าวสู่ขั้นต่อไปในการยอมรับความแตกต่างของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของชาติพันธุ์ เพศ ภาษา ศาสนา อุดมการณ์ และความแตกต่างหลากหลายอื่นๆ คำสอนของพระพุทธเจ้าดังกล่าวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเตือนสติและเป็นเสมือนเข็มทิศชี้ทางให้สังคมในปัจจุบันตระหนักและเข้าใจในสิทธิเสรีภาพดังกล่าว

สรุป

วิเคราะห์เชิงมุมมองในแง่มุมของการใช้หลักการ และนำความเห็นในปัจจุบันมาเปรียบเทียบ ซึ่งมองเห็นประเด็นดังนี้

1) เหตุใดจึงต้องนำพรหมชาลสูตรมาแสดงไว้เป็นพระสูตรแรกในพระสูตรตันตปิฎก พระสูตรในพระสูตรตันตปิฎก มิได้ถูกเรียบเรียงตามกาลเวลาที่พระสูตรถูกแสดง แต่ถูกจัดระเบียบเรียงเป็นหมวดหมู่ตามความเหมาะสม พระสูตรแรกที่ถูกแสดงไว้ในพระสูตรตันตปิฎก คือ “พรหมชาลสูตร” พระพุทธเจ้าทรงแสดง อัมมจักกัปปวัตตนสูตรไว้เป็นพระสูตรแรก หลังตรัสรู้ เหตุใดจึงไม่นำอัมมจักกัปปวัตตนสูตรมาแสดงเป็นพระสูตรแรกในพระสูตรตันตปิฎก แต่กลับนำพรหมชาลสูตรมาแสดงไว้เป็นพระสูตรแรก

การเรียบเรียงลำดับของพระสูตรเช่นนี้ ย่อมต้องมีเหตุผลอันลึกซึ้ง ซึ่งพระอรหันต์ทั้งหลายที่ได้ร่วมกันทำการสังคายนาได้พิจารณาไว้ดีแล้ว ในที่นี้ จะขอวิเคราะห์เหตุผลการนำพรหมชาลสูตรขึ้นแสดงเป็นพระสูตรแรก โดยพิจารณาตามหัวข้อสำคัญในพระสูตรไปตามลา

ดับ ดังนี้ 1) มิให้โกรธเมื่อมีผู้ติเตียนพระรัตนตรัย และมีให้ยินดีเมื่อมีผู้สรรเสริญพระรัตนตรัย เป็นการเปิดใจผู้เริ่มศึกษาพระพุทธศาสนาว่า พระพุทธเจ้ามิได้ทรงต้องการการสรรเสริญหรือยอมรับ 2) มิได้ทรงโกรธ หากมีผู้ไม่ยอมรับ ไม่บังคับให้ศรัทธา หากแต่มีเหตุและผลให้ไปพิจารณาเอง จุฬศีล มัชฌิมศีล มหาศีล (ศีลอย่างเล็กน้อย อย่างกลาง และอย่างใหญ่) เนื่องจากศีลเป็นพื้นฐานของการเริ่มฝึกตนในสังคมชาวพุทธตามหลักของไตรสิกขา พระสูตรเรื่องศีลจึงถูกนำมารวมไว้ในพระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค (เล่มที่ 9) เป็นเล่มแรกในหมวดพระสูตรตันตปิฎก ทิฎฐิ 62 ประการ ซึ่งแจ้งความเห็นที่ผิดทั้ง 62 ประการ เป็นการปูพื้นฐานในการศึกษาพระพุทธศาสนาต่อไปของคนในสังคม มิให้เข้าใจหรือตีความผิดในความเห็นใดความเห็นหนึ่ง ใน 62 ประการนี้ เพราะทราบแต่เบื้องต้นแล้วว่า สิ่งใดไม่ใช่ความเห็นที่ถูก สิ่งใดไม่ถูกต้อง เป็นการให้ผู้เริ่มศึกษาได้พิจารณาความเห็นเดิมของตนว่า ตนเองอยู่ในขอบข่ายของทิฎฐิ 62 ประการนี้ ประการใดบ้างหรือไม่ ทรงตรัสว่า ผู้ที่มีทิฎฐิ 62 ประการนี้ ย่อมได้เสวยอารมณ์จากอายตนะทั้ง 6 (อายตนะ (อ่านว่า อาเยตะนะ) แปลว่า ที่เชื่อมต่อ, เครื่องติดต่อ หมายถึงสิ่งที่เป็นสื่อสำหรับติดต่อกัน ทำให้เกิดความรู้สึกขึ้น) มีความยึดมั่นถือมั่นดังปลาที่ติดอยู่ในข่ายผู้ศึกษาจะได้ทราบถึงผลที่เกิดจากเหตุแห่งการมีทิฎฐิ 62 ประการนี้ ซึ่งให้เห็นว่า มีความเป็นไปได้ที่จะหลุดพ้นจากข่ายแห่งความยึดมั่นถือมั่นนี้ ถือเป็น การปูทางก่อนที่จะเริ่มต้นศึกษาในหลักธรรมต่างๆ และเพื่อให้เข้าใจในเป้าหมายของพุทธศาสนา ซึ่งก็คือความหลุดพ้นจากความยึดมั่นถือมั่นนั่นเอง ด้วยเหตุผลทั้งปวงที่ได้กล่าวมาดังนี้แล้ว จึงเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่ง ที่จะนำพรหมชาลสูตรมาแสดงไว้เป็นพระสูตรแรกในพระสูตรตันตปิฎก เพื่อเป็นทั้งการเปิดใจ และเป็นการปูทางสำหรับผู้สนใจที่จะศึกษาพระสูตร และหลักธรรมข้ออื่นๆ ต่อไป

2) ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับศีลและทิฎฐิในพระสูตรนี้ เป็นพื้นฐานแห่งสิทธิมนุษยชนเพื่อการมีชีวิตอยู่อย่างอิสรภาพ เพราะพระพุทธเจ้าตรัสสอนแก่ภิกษุทั้งหลายว่า หากมีใครมาติเตียนพระรัตนตรัยก็มีให้โกรธ และหากมีใครมาสรรเสริญพระรัตนตรัยก็มีให้ยินดีหรือเหลิง จุฬศีล เป็นพื้นฐานการปฏิบัติที่ดีของมนุษย์ แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับแนวคิดสิทธิมนุษยชน ตามคำปรารภในปฎิญาสาขลา ที่ว่า ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพบรรดาที่กำหนดไว้ในปฎิญานี้ โดยปราศจากความแตกต่างไม่ว่าชนิดใดๆ ดังเช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ

ภาษา ศาสนา การคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น เผ่าพันธุ์แห่งชาติ หรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นๆ บุคคลใดๆ จะถูกทรมาน หรือได้รับผลปฏิบัติ หรือการลงโทษโหดร้าย ผิดมนุษยธรรมหรือด่าซ้ำไม่ได้โดยพระพุทธเจ้าได้กล่าวว่าหากมีใครคิดจะสรรเสริญพระพุทธเจ้าแล้ว เพียงแค่สรรเสริญการปฏิบัติตนของพระพุทธเจ้าในจุฬศัล ซึ่งเป็นเรื่องพื้นฐานก็เพียงพอที่จะสรรเสริญแล้ว นอกจากนี้ พระพุทธเจ้ายังสอนให้หยุดการกระทำโดยการไม่ฆ่าสัตว์ และมีเมตตากรุณาต่อสัตว์ทั้งปวง การไม่จองจำ แสดงให้เห็นถึงการไม่กักขัง หน่วงเหนี่ยวอันเป็นการละเมิดสิทธิในร่างกาย การวางอาวุธ การไม่ฆ่าฟัน การไม่ฆ่าสัตว์ ก็แสดงให้เห็นถึงการวางอาวุธทั้งหลายที่ใช้ในการนำไปทำร้ายผู้อื่น เพื่อที่ผู้อื่นอยู่อย่างปลอดภัยไม่ต้องกลัวว่าจะมีผู้ใดหยิบอาวุธขึ้นมาทำร้ายกัน(พระปลัดวัชร วชิรญาณโณ, ,23/9/61,) นอกจากนี้ การสอนไม่ให้หลงยินดีเพลิดเพลินไปกับคำสรรเสริญชื่นชมนั้น ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการนำมาปรับใช้กับชีวิต เพราะหากผู้คนทั้งหลายต่างหลงเพลิดเพลินกับคำชื่นชมแล้ว ก็อาจไม่ทราบถึงความคิดเห็นอีกด้านหนึ่ง และทำให้เข้าใจผิดไปได้ว่า ตนทำถูกต้องไปเสียทุกอย่าง เพราะสิทธิมนุษยชนจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย หากบริบทในสังคมไม่ส่งเสริมหรือกลายเป็นการขัดขวาง สิทธิเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็นของคนในสังคม เพราะเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นนี้จะเป็นฐานก้าวสู่ขั้นต่อไปในการยอมรับความแตกต่างของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของชาติพันธุ์ เพศ ภาษา ศาสนา อุดมการณ์ และความแตกต่างหลากหลายอื่นๆ คำสอนของพระพุทธเจ้าดังกล่าวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเตือนสติและเป็นเสมือนเข็มทิศชี้ทางให้สังคมในปัจจุบันตระหนักและเข้าใจในสิทธิเสรีภาพดังกล่าว(พระปลัดวัชร วชิรญาณโณ, ,23/9/61)

ความเป็นจริงการดำเนินชีวิตในสังคมมนุษย์ล้วนมีปัญหามากมาย ทั้งเกิดจากสาเหตุภายใน คือ ตนเอง และภายนอกต่างๆ การรื้อถอนสิทธิมนุษยชน พุทธศาสนาจึงสอนให้รู้จักการปฏิบัติให้อยู่ในศีล แม้ว่าสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีมาแต่เกิดจะถูกนิยามขึ้นเพื่อก่อให้เกิด อิสระเสรีภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างมนุษย์และเพื่อให้มนุษย์ปฏิบัติต่อกันอย่างเคารพ แต่อย่างไรก็ตามมนุษย์บางคนกลับใช้สิทธิมนุษยชนอย่างไม่ค่อยจะถูกต้องนัก ซึ่งสิทธิมนุษยชนถูกตีความและ นำไปใช้ปฏิบัติให้เกิดความขัดแย้งตอกันนำไปสู่การเกิดสงคราม

มนุษย์บางคนหรือบางกลุ่มนำหลัก สิทธิมนุษยชนไปใช้อย่างไม่ถูกต้อง มีการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์ต่อหลักสิทธิมนุษยชนโดยยึดถือเอา ความคิดว่าตนเป็นฝ่ายที่ถูกต้อง มนุษย์มักยึดเอาผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลักก่อให้เกิดความขัดแย้ง ที่เป็นภัยคุกคามต่อชีวิตและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังจะเห็นได้จากการแข่งขันทางการเมืองและ เศรษฐกิจ สงคราม รวมถึงการที่บางประเทศสะสมอาวุธเพื่อใช้ในการทำสงคราม นอกจากนี้ปัญหา ความไม่เสมอภาคยังคงมีอยู่ในสังคมดังจะเห็นได้จากลัทธิทุน นิยมที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทาง สังคมอย่างชัดเจน ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจแก้ไขโดยการที่มนุษย์ในสังคมปฏิบัติต่อกันด้วยความรักและ เมตตาจิต มีศีลธรรม และมนุษย์ควรใช้สติปัญญาพิจารณาว่าควรปฏิบัติต่อกันอย่างไรเพื่อรักษา เสรีภาพของตน ในขณะเดียวกันก็ไม่ทำลายเสรีภาพของผู้อื่นหลักสิทธิมนุษยชนกับหลักศีลธรรมในพรหมชาลสูตร เป็นสิทธิที่มุ่งเน้นถึงการปฏิบัติเพื่อบรรลุผล ด้วยเหตุนี้หลักการทั้ง 2 คือ 1.การไม่กระทำความชั่ว 2.การทำความดี จึงมีจุดนัดพบที่การใช้ สิทธิเสรีภาพออกไปและเป็นการใช้สิทธิที่ถูกต้อง เป็นสิทธิที่มีลักษณะชักชวนให้กระทำ หรือให้พิสูจน์ ตนเองด้วยตนเองเป็นสำคัญ นอกจากนี้เพื่อเป็นหลักประกันของการพิสูจน์ตนเองได้อย่างถูกต้อง คือ ไม่ก้าวก่าย ไม่เบียดเบียนทั้งตนและผู้อื่น ดังนั้นศีลในพรหมชาลสูตร ดังที่กล่าวมาแล้วว่า เป็นสิทธิที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก

เอกสารอ้างอิง

- กรมศาสนา. (2530). พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไนเจล, วอร์เบอร์ตัน. (2560). เสรีภาพในการพูด: ความรู้ฉบับพกพา. แปลโดย จอมพล พัทธ์กษัตติโยธิน. กรุงเทพมหานคร : โอเพ่นเวิลด์ส พับลิชชิง เฮาส์. พระไตรปิฎก เล่มที่ 14, 28
- พระพุทฺธโฆสะ. (2551). คัมภีร์วิสุทธิมรรค. แปลโดยสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร). พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: ธนาเพรส

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). สัทธิมนุษยชน: สร้างสันติสุขหรือสลาย สังคม.

กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุชีพ ปุณฺณานุภาพ. (2541). คุณลักษณะพิเศษแห่งพุทธศาสนาเถรวาท. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทบาทพระสงฆ์ด้านการพัฒนาชุมชนและสังคม*

ROLES OF MONKS IN COMMUNITY AND SOCIAL DEVELOPMENT

พระเด่นชัย ยโสธโร (สุขพิพัฒน์)

Phra denchai yasodharo (sukpipat)

พระศิลาศักดิ์ สุเมโธ

Phra Silasak Sumato

วิมลพร สุวรรณแสนทวี

Vimonporn Suwansaentavee

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Email: phradanchai101@gmail.com

บทคัดย่อ

บทบาทของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาและชุมชนด้วยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม พร้อมกับการพัฒนาความสัมพันธ์กับสังคมด้วยการพัฒนาการส่งเสริมกิจกรรมที่ดีมีคุณค่าให้ต่อเนื่อง และต้องยึดหลักการในการพัฒนาคือความเป็นกลางทางการเมือง เป็นผู้ให้สติและปัญญาแก่สังคม และต้องอยู่เหนือความขัดแย้งพร้อมกับการสร้างภูมิคุ้มกันให้สังคมด้วยการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นใหม่ในอนาคต ทำให้ชุมชนมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นผลสำเร็จของการพัฒนาชุมชน จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำแตกต่างในเรื่องชนชั้นในสังคมให้น้อยลงมีความเสมอภาคเป็นธรรมแก่สังคม

คำสำคัญ: บทบาทพระสงฆ์, การพัฒนาชุมชนและสังคม

Abstract

Roles of monks in development and community by being a good role model for society along with developing relationships with society by continuously promoting good and valuable activities, and must adhere to the principle of development is political neutrality. Giving consciousness and wisdom to society and must rise above the conflict while building immunity for society by applying Buddhist principles to prevent conflicts that may arise in the future. The community has developed in a better direction, the success of community development. This will help reduce the inequality of class in society to a lesser extent. There is equality and fairness to society.

Keywords: Roles of monks, Community and Social Development

บทนำ

พุทธทาสภิกขุกล่าวว่า บทบาทที่พระสงฆ์ทำได้ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ 1) เผยแผ่ด้วยให้ปริยัติ (การศึกษา) เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ พัฒนาสู่ความคิดที่สามารถพิจารณาได้เอง 2) เผยแผ่ด้วยการทำให้ดู (ปฏิบัติ) เพื่อให้เกิดความ น่าเชื่อถือและสร้างความสนใจต่อผู้พบเห็น และ 3) เผยแผ่ด้วยการมีความสุขให้ประจักษ์ (ปฏิเวธ) จนเกิดความไว้วางใจในแนวทาง ส่งผลต่อการริเริ่มประพฤติปฏิบัติตาม (เบญจา มังคละพฤกษ, 2552) ส่วนพระสงฆ์ที่ออกไปแสดงบทบาทต่อชุมชนนั้น เนื่องด้วยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้เพิ่มบทบาท ด้านการศึกษาสงเคราะห์และด้าน สาธารณสงเคราะห์ ให้พระสงฆ์มีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมที่เห็นได้ชัดคือ เป็นผู้นำทางศีลธรรม เป็นผู้ให้คำปรึกษาด้านจิตใจ และส่งเสริมการให้การศึกษาธรรมแก่เยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณวัดและชุมชนใกล้เคียง

บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย เป็นงานที่พระสงฆ์จะทำได้โดยตรงก็คือ การสงเคราะห์ ทางจิตใจ ส่วนสงเคราะห์ทางวัตถุจะทำได้โดยทางอ้อมด้วยการแนะนำชักจูงผู้อื่นให้

กระทำหรือนำ สิ่งของหรือบริการที่ได้รับจากผู้อื่นมาเฉลี่ยแบ่งปันให้เป็นประโยชน์กว้างขวางออกไป สำหรับพระสงฆ์ ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับต่าง ๆ นั้นถือว่ามีความสำคัญต่อองค์กร พระพุทธศาสนา มาก เพราะนอกจากจะต้องปฏิบัติศาสนกิจตามหน้าที่โดยปกติแล้ว ยังต้องรับภาระ หน้าที่ในฐานะพระสังฆาธิการที่ได้รับมอบหมายจากทางคณะสงฆ์อีกส่วนหนึ่งด้วย จึงต้องรับผิดชอบ และปฏิบัติหน้าที่ในศาสนกิจอื่น ๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในพันธกิจใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครอง 2) ด้านการเผยแผ่ 3) ด้านการศึกษา 4) ด้านสาธารณูปการ 5) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และ 6) ด้านสาธารณสงเคราะห์ (ปัสสิม โชติชชุยงกุล, 2550)

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

ก่อนที่จะกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนนั้น ผู้วิจัยจะได้กล่าวความหมายของการพัฒนาซึ่งได้มีนักวิชาการจำนวนมากที่ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนไว้เป็นจำนวนมากดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

1. ความหมายของการพัฒนาชุมชน

ความหมายของคำว่า “พัฒนา” ในภาษาไทย มาจากคำว่า “วฑฺฒน” ในภาษาบาลีและ “วรณ” ในภาษาสันสกฤต แปลว่า ความเจริญ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525) และการพัฒนา คือ การคุ้มครอง การเปลี่ยนแปลงให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมประการหนึ่ง การสร้างสิ่งที่ดีที่สุดที่เราต้องการให้เกิดขึ้นในปริมาณที่เพียงพอ (พระธรรมญาณมุนี, 2531) และการพัฒนา คือความเจริญก้าวหน้าโดยทั่ว ๆ ไป เช่น การพัฒนาหน่วยงาน ชุมชน หรือประเทศ คือ การทำให้สิ่งเหล่านั้นดีขึ้น เจริญขึ้นสนองตามความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ได้ดียิ่งขึ้นหรืออาจจะกล่าวได้ว่า “การพัฒนา” เป็นขบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่น่าพอใจ ไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นขบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่หยุดนิ่ง (สนธยา พลศรี, 2533) หรือการพัฒนา หมายถึง กระบวนการ (Process) ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายมุ่งให้เกิดความเสมอภาคและการกระจายอย่างเป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนน้อยที่สุด ทั้งนี้ กระบวนการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาสามารถที่จะกำหนดทิศทางของการเปลี่ยนแปลงได้อย่างบังเกิดผล (ดิเรก ฤกษ์ห่วย, 2552)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

จากการศึกษาค้นคว้าการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยได้ค้นคว้าแนวคิดในการพัฒนาชุมชนจากนักวิชาการต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

องค์การสหประชาชาติ (UN, 1955) ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการรวมกำลังระหว่างประชาชนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญยิ่งขึ้นและผสมผสานเข้าเป็นชีวิตของชาติ ทำให้ประชาชน สามารถอุทิศตนเพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติได้อย่างเต็มที่

กรมพัฒนาชุมชน (2550) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ว่า การพัฒนาความรู้ ความสามารถของประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการช่วยเหลือตนเองให้ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยความร่วมมือกันระหว่างภาคประชาชนกับภาครัฐบาล ด้วยวิธีการที่นำการบริหารของรัฐบาลกับความต้องการของประชาชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

โกวิท พวงงาม (2553) ได้สรุปความหมายของการพัฒนาชุมชน หมายถึง การเปลี่ยนแปลง การสร้างสรรค์ปรับปรุงอย่างมีกระบวนการ (Process) และเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีโครงสร้างและแบบแผน (Planned and Structured Change) หรือ มีการกำหนดทิศทาง เป้าหมายที่แน่นอน (Ultimate Goal) ที่อาจเป็นไปได้ทั้งการกระทำของภาครัฐ และภาคเอกชน หรือเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชน ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เช่น เศรษฐกิจ การศึกษาเรียนรู้ สุขภาพอนามัย วัฒนธรรมและ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อให้มีความสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ ในขณะเดียวกันยังอาจหมายถึง การเรียนรู้และการดำรงไว้ซึ่งทุนทางสังคม (Social Capital) ที่ชุมชนมีมาตั้งแต่เดิม คือภูมิปัญญา ระบบนิเวศ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียม ชาติพันธุ์ ศาสนาและภาษา อีกด้วย

สมชาย ศรีวิรัตน์ (2560) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนไว้ คือ พื้นฐานในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น สิ่งสำคัญของการพัฒนาชุมชนที่จะสามารถทำงานกับประชาชนได้อย่างถูกต้อง และทำให้งานมีประสิทธิภาพ อันประกอบด้วยแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนา ชุมชนในระดับการปฏิบัติ มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) เป็นหัวใจของงานพัฒนาชุมชน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ วางแผนงาน การปฏิบัติการและร่วมบำรุงรักษา

2. การช่วยเหลือตนเอง (Aided Self – Help) เป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยึดเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่ง คือ ต้องพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นพึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยมีรัฐบาลคอยให้การช่วยเหลือ สนับสนุนในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชน ตามโอกาส และหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม

3. ความริเริ่มของประชาชน (Initiative) ในการทำงานกับประชาชนต้องยึดหลักการที่ว่า ความคิดริเริ่มต้องมาจากประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งต้องใช้วิถีแห่งประชาธิปไตย และหาโอกาสกระตุ้นให้การศึกษา ให้ประชาชนเกิดความคิด และแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น หมู่บ้าน และตำบล

4. ความต้องการของชุมชน (Felt – Needs) การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นต้องให้ประชาชน และองค์กรประชาชนคิดและตัดสินใจบนพื้นฐานความต้องการของท้องถิ่นเอง เพื่อให้เกิดความคิดที่ว่างานเป็นของประชาชน และจะช่วยกันดูแลรักษาต่อไป

5. การศึกษาภาคชีวิต (Life – Long Education) การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นถือเป็นกระบวนการให้การศึกษาภาคชีวิตแก่ประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคน พัฒนาท้องถิ่น การให้การศึกษา ต้องให้การศึกษาอย่างต่อเนื่องกันไป ครอบคลุมทั้งวงจรชีวิตอยู่ในชุมชน

จากความหมายดังที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการ เปลี่ยนแปลงคนและชุมชนให้ดีขึ้น โดยใช้พลังและความร่วมมือจากคนในชุมชน และ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรในชุมชน เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์ชุมชนให้เกิด ความก้าวหน้าทั้งในด้าน คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง โดยมีมุ่ง ยกระดับมาตรฐานการ ครองชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชน

3. หลักการพัฒนาชุมชน

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2555) กล่าวถึง หลักการพัฒนาชุมชน ไว้ดังนี้

1. หลักความร่วมมือของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินให้มากที่สุด โดยการเปิดโอกาสให้มีการศึกษา การร่วมมือพิจารณาและการตกลงใจร่วมกันในการแก้ปัญหา หรือการวางโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีสิทธิและ

เสมอภาคที่จะ มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยร่วมกันคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมกันรับผิดชอบงานพัฒนาชุมชนของตน

2. หลักการแสวงหาผู้นำในการพัฒนาชุมชนนั้นเน้นในเรื่องการค้นหาผู้นำและพัฒนาคุณลักษณะผู้นำให้เกิดขึ้นในชุมชนเพราะจุดมุ่งหมายสุดท้ายของการพัฒนาชุมชน คือ การให้ประชาชนพึ่งตนเองและสามารถช่วยตนเองได้ ซึ่งผู้นำจะเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องนี้ได้ เป็นอย่างดี

3. หลักการทำงานกันกับกลุ่ม จะต้องสร้างกลุ่มคนในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้สถาบันของประชาชนซึ่งเป็นศูนย์กลางในการศึกษา และเป็นแกนในการปฏิบัติการพัฒนาชุมชนจึงมุ่งไปที่การทำงานกับกลุ่มคนเป็นประการสำคัญ

4. หลักการสมทบ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลและสนับสนุนให้ประชาชนใช้แรงงานและวัสดุอุปกรณ์ของตนสมทบกับของรัฐบาลอีกทางหนึ่งซึ่งจะช่วยให้งบประมาณอันจำกัดของรัฐบาล สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง

5. หลักการประสานงาน โดยตัวของการพัฒนาชุมชนเองไม่สามารถบอกได้ชัดเจนว่า เป็นงานของใคร ด้วยเหตุนี้จึงไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยลำพังตัวเอง ต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงจะประสบความสำเร็จ

6. หลักการรับผิดชอบร่วมกัน แม้โครงการพัฒนาชุมชนจะเสร็จสิ้นลงแล้วก็ตามแต่ยังต้องมีการรับผิดชอบดูแลรักษาให้คงอยู่ เพื่อประโยชน์ของชุมชนให้นานที่สุด เพราะฉะนั้นต้องทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบด้วย จึงจะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของและเกิดความรู้สึกหวงแหนที่จะดูแลรักษา ในการดำเนินงานให้คงไว้ตลอดไป

7. หลักการขยายผลหรือการสร้างเครือข่าย การพัฒนาชุมชนนั้นมีระเบียบแบบแผนในการดำเนินงาน จึงสามารถที่จะบอกผลที่จะเกิดขึ้นมาได้พอสมควร และเป็นแบบอย่างที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาในการพัฒนาชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

สรุปได้ว่า หลักการพัฒนาชุมชนถือเป็นแม่แบบของการพัฒนาชุมชนในแง่มุม จะเห็นได้ว่าครอบคลุมถึงการวางแผนการพัฒนาชุมชนอย่างครบถ้วน

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน

พระพุทธศาสนาก็เป็นอีกศาสนาหนึ่ง ในสมัยนั้น เมื่อพระพุทธองค์และพระสาวกได้ตรัสรู้ธรรมแล้วก็ได้ออกไปเผยแผ่และสอนธรรมแก่ประชาชนทุกชั้นวรรณะ ในท่ามกลางการต่อสู้แย่งชิงคนมาเป็นสาวกของเจ้าลัทธิต่าง ๆ ในสมัยจนกระทั่งประชาชนจำนวนมาก โดยเฉพาะชนชั้นที่มีอำนาจทางสังคมคือ กษัตริย์และพราหมณ์เกิดความศรัทธาเลื่อมใสได้เข้ามาบวชและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาด้วยปัจจัย 4 เป็นจำนวนมากดังนั้นพอจะแบ่งการมีส่วนร่วมหลัก ๆ ของพระสงฆ์ที่เข้าไปทำงานในชุมชนในสมัยนั้น 3 ประการคือ

1. การมีส่วนร่วมในการให้ความรู้และพัฒนาจิตใจแก่ชุมชน การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในส่วนนี้เป็นที่เด่นชัดดังที่ปรากฏหลายแห่งในพระไตรปิฎกคือในวินัยปิฎกมหาวรรคสรุปได้ว่า “พระอัสสชิแสดงธรรมแก่อุบาสสปริพาชกถึงเหตุเกิดของธรรมและการดับของธรรมจนอุบาสสปริพาชกได้สำเร็จเป็นพระโสดาบัน” ในสังยุตตนิกายขณฺฐาวรรคสรุปได้ว่า “พระสารีบุตรได้ชี้แจงถึงการฉนข้าวของพระที่บริสุทธ์ถูกต้องตามหลักแก่นางปาราชิกาชื่อว่าสุจิมุขินนางหายสงสัยและเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา” และในมัชฌิมนิกายอุปปิณณาสกสรุปได้ว่า “พระสารีบุตรไปเยี่ยมท่านอนาคคฤหบดีในยามป่วยหนักพร้อมกับแสดงธรรมไม่ให้ยึดมั่นในสิ่งทั้งปวง เมื่ออนาคคฤหบดีสิ้นใจแล้วก็ไปเกิดในดุสิตภาพ”

2. การมีส่วนร่วมในการสงเคราะห์ชุมชน พระสงฆ์ในสมัยพุทธกาล ดังปรากฏในพระธรรมบทสรุปได้ว่า “พระสารีบุตรช่วยระอาพราหมณ์แก่และยากจนให้ได้บวชเป็นพระภิกษุ พร้อมทั้งรับผิดชอบเป็นอาจารย์สั่งสอนและอบรมพระราชนัดดาพระราชนัดดาได้บรรลุพระอรหัตผล” และในมัชฌิมนิกายมัชฌิมนิพนณาสกสรุปได้ว่า “พระองคุลิมาลได้ตั้งสัจจอธิฐานช่วยหญิงท้องแก่คนหนึ่งให้คลอดลูกอย่างสะดวก”

3. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พระสงฆ์ในสมัยพุทธกาลซึ่งปรากฏมากมายในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา เพราะพระสงฆ์ในสมัยนั้น มีชีวิตอยู่กับธรรมชาติและอาศัยธรรมชาติเป็นที่ฝึกฝนตนเองให้ได้บรรลุธรรมจึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่พระสงฆ์กับธรรมชาติ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยมีหลักการอยู่อย่างน้อย 3 ประการคือ

3.1 หลักการต้นไม้เป็นสิ่งมีชีวิตพระพุทธศาสนา ถือว่าต้นไม้และพืชพันธุ์เป็นชีวิตินทรีย์หรือมีชีวิตเป็นที่หากินและที่อยู่ของสรรพสัตว์ รวมทั้งเป็นบ้านของรุกขเทวดา พระพุทธเจ้าจึงปรับอบาติปาจิตตีย์แก่ภิกษุที่ตัดต้นไม้ซึ่งได้กล่าวไว้ในวินัยปิฎกมหาวรรคเช่น ภิกษุชาวเมืองอาฬวีที่ตัดต้นไม้ทำให้วิมานเทวดาได้รับความเสียหาย

3.2 หลักการใช้ทรัพยากรธรรมชาติตามจำเป็นเท่านั้น พระพุทธศาสนานับการประหยัดหรือใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็นและให้คุ้มค่าที่สุด ไม่นิยมฟุ้งเฟ้อตามค่านิยมต่าง ๆ เห็นได้จากที่พระอานนท์ได้ชี้แจงให้พระเจ้าอุเทนเห็นถึงการที่พระสงฆ์ใช้สิ่งของอย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่น วิธีการใช้ผ้าจีวรจนพระองค์เข้าใจและหันมาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและยังตรัสไว้ในวินัยปิฎกมหาวรรคยังปรับอาบัติโทษ แก่ภิกษุที่ประดับตกแต่งสิ่งของจนเกินควร เช่น ทรงปรับอาบัติทุกกฎแก่ภิกษุ ชาวเมืองภัททียะซึ่งประดับตกแต่งรองเท้าอย่างสวยงาม เช่น รองเท้าสานด้วยหญ้ารองเท้าทำด้วยเงินรองเท้าทำด้วยทอง เป็นต้น

3.3 หลักการว่า สัตว์เป็นสิ่งที่มีความชีวิตควรแก่ความเมตตากรุณา วิธีชีวิตของพระเน้นการไม่เบียดเบียนสัตว์อื่นให้เดือดร้อน แม้กระทั่งชีวิตสัตว์เล็ก ๆ ทรงปรับอาบัติแก่ภิกษุผู้ทำเช่นนั้น ซึ่งได้ตรัสไว้ในวินัยปิฎกมหาวรรค เช่น ปรับอาบัติปาจิตตีย์แก่ภิกษุ ชาวเมืองอาฬวีผู้ก่อสร้างกุฏิด้วยดินที่มีตัวสัตว์และรู้ยูน้ำมีตัวสัตว์แล้วเอาน้ำนั้นรดต้นไม้บ้าง ดินบ้าง ใ้ให้คนอื่นรดบ้าง เป็นต้น การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในอดีตนั้น ส่วนใหญ่ดำเนินรอยตามพระพุทธเจ้า คือ การพัฒนาศีลธรรมจริยธรรมและจิตวิญญาณการสงเคราะห์ประชาชนและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเท่านั้นเพราะสังคมในสมัยนั้นยังไม่มี ความสลับซับซ้อนเหมือนในปัจจุบัน

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ต่อชุมชนในปัจจุบัน สังคมไทยทุกวันนี้เป็นสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นพร้อมกับปัญหาอีกมากมาย การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในอดีตจึงต้องเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้ตอบสนองต่อปัญหาของสังคมไทย

พระราชมุนี (ประยูร ปยุตฺโต) (2530) ได้พูดถึง การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ไว้ว่าเป็นผู้ให้ธรรมทานคือการให้ธรรมเป็นการพยายามชี้แจงแนะนำ หลักความดีงามหรือหลักการที่จะช่วยเหลือให้มนุษย์ได้ประสบสิ่งดีงาม ฯลฯ

สถาบันสงฆ์ (วัดและพระสงฆ์) เป็นสถาบันใหญ่ในสังคมไทยย่อมต้องเกี่ยวข้อง มีบทบาทในทางสังคมพฤติกรรมกิจกรรมต่าง ๆ ที่พระสงฆ์กระทำมีผลกระทบต่อสังคมบ้าง ความเป็นไปในสังคมมีผลต่อสถาบันสงฆ์บ้าง ฉะนั้น จึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่พระพุทธศาสนาไม่ว่าจะเป็นพระธรรมคำสอนหรือพระสงฆ์ในรูปสถาบันหรือวัดวาอารามก็ตามจะต้องเกี่ยวข้องกับสังคมพระสงฆ์เองจึงควรมีบทบาททั้งต่อตนเองและสังคมคือ

1. การมีส่วนร่วมต่อตนเองและสังคมสงฆ์คือมีหน้าที่ศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่อความบริสุทธิ์ของสถาบันสงฆ์

2. การมีส่วนร่วมต่อสังคมคฤหัสถ์ คือ มีหน้าที่

2.1 ให้การศึกษาหมายถึงการอบรมสั่งสอนผู้อื่นให้ดำรงชีวิตโดยอาศัยความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม

2.2 การเผยแพร่หมายถึงการช่วยให้มีการปฏิบัติธรรมเป็นประโยชน์ต่อสังคม

2.3 การสงเคราะห์ประชาชนหมายถึงการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนโดยปฏิบัติหน้าที่ตามสมณเพศของตนเองสมบูรณ์สุขสำราญได้เสนอลักษณะบทบาทการพัฒนาชนบทของพระสงฆ์ในปัจจุบันว่าควรมีแนวทางหลัก๒แนวทางได้แก่การพัฒนาที่เน้นจิตใจแนวทางหนึ่งและการพัฒนาที่เน้นด้านวัตถุอีกแนวทางหนึ่งซึ่งมีสาระสำคัญแตกต่างกัน ดังนี้

1. การพัฒนาด้านจิตใจควรจะดำเนินการพัฒนาเป็นขั้นตอน คือ

1.1 เริ่มจากกลุ่มคนส่วนน้อยไปสู่กลุ่มคนส่วนมากกล่าวคือ

1.1.1 ตัวเองผู้อื่นกลุ่มชุมชนลักษณะนี้เป็นการเริ่มต้นการพัฒนาที่ตัวเราเองเป็นพื้นฐานเพื่อเป็นแบบอย่างอันดีต่อผู้อื่น เมื่อเราสามารถพัฒนาตนเองจนเป็นแบบอย่างให้ผู้อื่นได้แล้ว จะทำให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้น

1.1.2 ให้การพัฒนาต่อบุคคลอื่นโดยเริ่มทดลองดำเนินการในกลุ่มเล็ก ๆ ก่อนแต่การพัฒนาลักษณะนี้ จะต้องดำเนินการโดยไม่ให้ชาวบ้านรู้ตัว เมื่อผลที่ได้จากการทดลองพัฒนาในกลุ่มดังกล่าวประสบผลสำเร็จชาวบ้านในครัวเรือนอื่น ๆ จะสามารถมองเห็นถึงประโยชน์ของการพัฒนาและจะเข้ามาร่วมในกระบวนการพัฒนาด้วยในที่สุด

1.2 การพัฒนาด้วยการฝึกอบรมโดยใช้คำคมอุทาหรณ์และสุภาษิตต่าง ๆ ให้ประชาชนอ่านหรือทำความเข้าใจ ในขณะเดียวกันก็ต้องคอยกระตุ้นและชี้แนะ นำไปตามโอกาสอันสมควรด้วย

1.3 ใช้วิธีการสอนเด็กเพื่อพัฒนาผู้ใหญ่โดยการเปิดสอนหรือให้การฝึกอบรมแก่เด็กเล็ก ทั้งเด็กอ่อนวัยและเด็กในวัยเรียนเพื่อให้เด็กรู้จักประพடுத்தีและเป็นแบบอย่างความประพฤติ

1.4 ให้การอบรมแก่ประชาชน ทั้งโดยการเรียกเข้ามาร่วมฟังการบรรยายธรรมและรวมถึงการออกกระจายเสียงผ่านหอกระจายข่าว

1.5 ทุกวันพระ จะมีการแสดงพระธรรมเทศนาให้แก่อุบาสกอุบาสิกาที่มา ร่วมกันทำบุญที่วัดโดยเน้นลักษณะการแสดงธรรมเทศนาที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของ ประชาชน เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ง่าย

1.6 ใช้นโยบายและมาตรการให้ลดละเลิกอบายมุขต่าง ๆ ทั้งหลายทั้งปวง เช่น ตั้งกรรมการเฉพาะกิจทางศาสนาเพื่อรวบรวมเงินที่ชาวบ้านให้มาแก่ญาติโยมที่จัดงาน ประเพณีต่าง ๆ ไม่ให้นำไปใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้จ่ายไปในทาง อบายมุขเช่นการเลี้ยงเหล้า เป็นต้น

1.7 สนับสนุนให้มีการตั้งคณะกรรมการของหมู่บ้านคอยดูแลความสงบและ ความสามัคคีในหมู่บ้าน เช่น คณะกรรมการประนีประนอมปัญหาและความขัดแย้งเพื่อ พยายามสร้างสรรค์ความสามัคคี ในหมู่บ้านให้สามารถอยู่ร่วมกันโดยไม่เบียดเบียนซึ่งกัน และกัน

1.8 ใช้วิธีกระตุ้นจิตใจชาวบ้านให้พยายามรักษาความดีที่ได้ปฏิบัติมา

2. การพัฒนาด้านวัตถุ การพัฒนาด้านวัตถุมิใช่หมายถึงเฉพาะการสร้างอาคารเรียน สร้างถนนสร้างศาลา ฯลฯ แต่ขีดขั้นของการแบ่งการพัฒนาด้านวัตถุและการพัฒนาด้านจิตใจ อยู่ที่เป้าหมายของการพัฒนาโดยกำหนดให้การพัฒนาจิตใจ มุ่งไปสู่การพัฒนาเพื่อให้ ประชาชนนำไปประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในกรอบของศีลธรรม ส่วนการพัฒนาด้านวัตถุ จะเป็นการ พัฒนาที่มุ่งเป้าหมายไปสู่ประโยชน์สุขของชาวบ้านและชุมชนหรือที่เรียกว่า การพัฒนาไปสู่ คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้น การพัฒนาด้านวัตถุจึงครอบคลุมในหลาย ๆ ลักษณะ ดังนี้

2.1 การจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ เช่น กองทุนเงินกู้ธนาคารข้าว ธนาคารยาธนาคารควายกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ฯ เป็นต้น

2.2 การจัดตั้งสหกรณ์ต่าง ๆ เพื่อฝึกการมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อการพัฒนาตนเอง เช่นสหกรณ์การเกษตรสหกรณ์ ร้านค้าสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น

2.3 การพัฒนาการศึกษาแก่บุคคลในทุกระดับและทุกวัยเพื่อการเพิ่มพูน ความรู้และความเข้าใจในทางโลกโดยมีเป้าหมาย ให้สามารถนำเอาความรู้และสถานภาพทาง สังคมดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ทั้งของตนเองและชุมชนให้ดีขึ้น

ครอบคลุมทั้งการศึกษาทางสายสามัญการเสริมความรู้ในการอาชีพต่าง ๆ เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้าช่างไม้ รวมไปถึงการฝึกอบรมในด้านสาธารณสุขต่าง ๆ ด้วย

2.4 การพัฒนาเพื่อการโภชนาการและการพัฒนาสุขภาพอนามัยให้ดีขึ้น เช่น การสร้างส้วมโครงการอาหารเสริมการสร้างถังเก็บน้ำฝน เป็นต้น

2.5 การสร้างสาธารณประโยชน์และสาธารณูปการต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ปรับปรุงซ่อมแซมถนนหนทาง เป็นต้น

2.6 การพัฒนาเกษตรกรรม เช่น การส่งเสริมการเพาะปลูกพืชชนิดใหม่ ๆ การสร้างระบบชลประทานขนาดเล็กการฝึกอบรมการพัฒนาการเกษตรและปศุสัตว์ เป็นต้น

3. พระสงฆ์ จะมีความสัมพันธ์กับชุมชน คือ พระพุทธองค์เน้นให้พระสงฆ์ได้พิจารณาถึงสถานภาพที่ต่างจากฆราวาสและการดำรงชีวิตอยู่ได้ เพราะอาศัยฆราวาส ห้ามพระสงฆ์ไม่ให้คลุกคลีกับฆราวาสมากเกินไปเน้นให้พระสงฆ์ทำประโยชน์แก่ประชาชนโดยการสอนธรรมหรือชี้แนะทางจิตวิญญาณ ด้วยจิตใจที่เมตตากรุณา

สรุป

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน เป็นการเข้าไปมีบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาความคิด ความสามารถของประชาชนให้เกิดความเชื่อมั่น ช่วยเหลือตัวเองและชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. (2550). เกร็ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย.

กรุงเทพมหานคร : ผู้แต่ง.

โกวิทย์ พวงงาม. (2553). การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์.

เบญจา มังคละพฤกษ์. (2552). พระกับการเมือง หลวงตามหาบัวกับทักษิณ. นนทบุรี : สำนักพิมพ์บ้านหนังสือ.

ปลื้ม โชติขุญญางกูร. (2553). คำบรรยายกฎหมายคณะสงฆ์. ครั้งที่พิมพ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. (2552). ทฤษฎีและแนวทางการพัฒนาสังคม. ในเอกสารการสอนชุดวิชา
หกรรศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระธรรมญาณมุนี. (2531). พระธรรมญาณมุนี 84. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อัมรินทร์การ
พิมพ์.
- พระราชมุนี (ประยูทธ ปยุตโต). (2539). พุทธธรรมฉบับขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการ.
- สนธยา พลศรี. (2533). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2555). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์อนุเคราะห์ไทย.
- สมชาย ศรีวิรัตน์. (2556). คุณภาพชีวิตดี มีความสุข. เรียกใช้เมื่อ 12 พฤษภาคม 2560 จาก
<https://www.gotoknow.org/posts/549132>
- UN. Bureau of Social Affair. (1955). Social Progress Though Community
Development. New York : The UN Publication.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Journal of Social Sciences Mahamakut Buddhist University) เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศณะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศณะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน, ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabun PSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

- 2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก
- 3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน
- 4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 300 คำ
- 5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด
- 7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ

เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาคมนวัตกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ ข้อที่/ เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่ตีพิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (เกสรวดี เชี่ยวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่ตีพิมพ์ เช่น (นิรมัย คัมภีร์รักษา และอัจฉิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปีปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษฎา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บันตุงศ์. (2556). ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษฎา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิท อาจพันธ์. (2537). หม้อคอคควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์./ เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ประชาชนเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์./ ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อรรถพร, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริงจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsoc.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง (ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/ (วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานา.
- ประภัสสร ปรีเอี่ยม และธรรมบุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุตริภักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตรีทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนนโท (ร่ำจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสาของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPM ปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.
- Elizabet, B. (1990). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helping practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้ที่เว็บไซต์ของวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ที่ <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSSMBU/index> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : ketsada.iadp@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความ

วิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารลี้ภัยฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ)

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

(16 pt) ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

[illegible]

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด

This image shows a blank sheet of white paper with ten horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สืบเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

... (16 pt).....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

_____(16 pt)_____

(16 pt)

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....